

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Bc. Tereza Kulková

Eko-terorismus v současném světě

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Eko-terorismus v současném světě vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

.....

Tereza Kulková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu Mgr. et Mgr. Ondřeji Filipcovi, Ph.D. za jeho vedení a cenné rady, které mi při zpracování diplomové práce poskytl.

Obsah

Obsah.....	4
Seznam použitých zkratk.....	6
Seznam grafů a tabulek.....	7
Úvod.....	8
1 Terorismus.....	12
1.1 Definice terorismu.....	12
1.2 Eko-terorismus.....	16
2 Ideologické zdroje eko-terorismu.....	22
2.1 Environmentalismus.....	22
2.1.1 Hlubinná ekologie.....	24
2.1.2 Eko-anarchismus.....	26
2.2 Příčiny a motivace jednání aktérů.....	28
3 Případové studie vybraných organizací.....	31
3.1 Earth First!.....	31
3.1.1 Historie.....	31
3.1.2 Struktura a financování.....	33
3.1.3 Charakter akcí.....	35
3.1.4 Akce Earth First! v číslech (Global Terrorism Database).....	36
3.2 Earth Liberation Front.....	39
3.2.1 Historie.....	39
3.2.2 Struktura a financování.....	41
3.2.3 Charakter akcí.....	42
3.2.4 Akce Earth Liberation Front v číslech (Global Terrorism Database).....	43
3.3 Animal Liberation Front.....	49
3.3.1 Historie.....	49
3.3.2 Struktura a financování.....	49
3.3.3 Charakter akcí.....	51
3.3.4 Akce Animal Liberation Front v číslech (Global Terrorism Database).....	52
3.4 Srovnání.....	58
4 Eko-terorismus v současném světě.....	62
4.1 Vybrané akce eko-teroristického hnutí uskutečněné v Evropě a Spojených státech.....	62
4.2 Environmentální aktivismus v České republice.....	64
4.3 Další pojetí pojmu eko-terorismus.....	68
Závěr.....	73

Literatura	77
Abstrakt	85
Abstract.....	85
Klíčová slova	86
Keywords.....	86
Příloha č. 1	87

Seznam použitých zkratek

ALF	Animal Liberation Front
EF!	Earth First!
ELF	Earth Liberation Front
FBI	Federal Bureau of Investigation
GAIA	Green Anarchist International Association
GTD	Global Terrorism Database
OBRAZ	Obránci zvířat

Seznam grafů a tabulek

Graf 1: Akce EF! v průběhu času	32
Graf 2: Akce EF! podle cíle útoku (v průběhu času)	32
Graf 3: Akce EF! podle typu použitých zbraní (v průběhu času)	33
Graf 4: Akce EF! se zraněním (v průběhu času)	33
Graf 5: Akce EF! podle regionů (v průběhu času)	34
Graf 6: Akce ELF v průběhu času	39
Graf 7: Akce ELF podle cíle útoku (v průběhu času)	40
Graf 8: Akce ELF podle cíle útoku	40
Graf 9: Akce ELF podle typu použitých zbraní (v průběhu času)	41
Graf 10: Akce ELF podle typu použitých zbraní	41
Graf 11: Akce ELF se zraněním (v průběhu času)	42
Graf 12: Akce ELF se zraněním	42
Graf 13: Akce ELF podle regionů (v průběhu času)	43
Graf 14: Akce ELF podle regionů	43
Graf 15: Akce ALF v průběhu času	48
Graf 16: Akce ALF podle cíle útoku (v průběhu času)	49
Graf 17: Akce ALF podle cíle útoku	49
Graf 18: Akce ALF podle typu použitých zbraní (v průběhu času)	50
Graf 19: Akce ALF podle typu použitých zbraní	51
Graf 20: Akce ALF se zraněním (v průběhu času)	51
Graf 21: Akce ALF se zraněním	52
Graf 22: Akce ALF podle regionů (v průběhu času)	53
Graf 23: Akce ALF podle regionů	53
Graf 24: Počet násilných úmrtí environmentálních aktivistů v jednotlivých státech	65
Graf 25: Počet obětí podle sektoru, proti kterému aktivisté	66
Graf 26: Počet obětí podle podezřelého pachatele	66
Tabulka 1: Komparace hnutí EF!, ELF a ALF	54

Úvod

Otázky týkající se ekologie i terorismu jsou aktuální již řadu let a i v současnosti jsou tato témata často diskutována. V médiích se neustále objevují zprávy upozorňující na hrozbu globálního oteplování a s ním spojené klimatické změny, a tak lze i v budoucnu očekávat, že se zájem a snaha o řešení problémů týkajících se ekologie stane jedním z předních témat mezinárodní politiky. Není nijak překvapivé, že s rostoucím zájmem o environmentální problematiku roste také aktivita jednotlivců, příp. skupin, kteří ve svém žebříčku hodnot staví ochranu životního prostředí na první místo. Tito aktivisté se pak mnohdy svých cílů snaží dosáhnout prostřednictvím metod, jež překračují hranici zákona. Cílem této práce s názvem „Eko-terorismus v současném světě“ je zkoumat nejen problematiku samotného eko-terorismu, ale i některé vybrané organizace, a dále na základě získaných informací vysvětlit pojem eko-terorismus a zhodnotit význam a závažnost této hrozby ve světě 21. století.

V souvislosti s uvedeným cílem je stanovena výzkumná otázka, jež bude zodpovězena v závěru práce. Výzkumná otázka zní: *Jaké charakteristické rysy s sebou nesou eko-teroristické útoky, jaká je jejich provázanost s ideologickými zdroji a v neposlední řadě, jaké společné rysy je možné najít u vybraných eko-teroristických organizací?* V kontextu s výzkumnou otázkou jsou stanoveny také následující hypotézy:

H1: *Eko-terorismus má jednoúčelový charakter (chránit životní prostředí), nevychází z žádných politických ani jiných cílů.*

H2: *Eko-teroristické organizace nevytvářejí propracované mezinárodní sítě, jejich struktura spíše spočívá v existenci samostatných, na sobě nezávislých buněk.*

H3: *Následky útoků eko-teroristických skupin v Severní Americe jsou rozsáhlejší (vznikají vyšší škody na majetku) než v Evropě.*

Práce je rozdělena celkem do čtyř hlavních kapitol, z nichž první dvě uvádí teoretická východiska práce a další dvě jsou věnovány jednotlivým organizacím a hrozbě eko-terorismu v současném světě. První kapitola je zaměřena na definování terorismu jako obecného pojmu a následně se zabývá samotným eko-terorismem. V případě eko-terorismu je zde stručně uvedeno jeho historické pozadí, dále také charakter akcí, cíle útoků, struktura eko-teroristického hnutí a v této souvislosti i role internetu a sociálních sítí. Pozornost je věnována také důvodům, proč radikální environmentální aktivisté odmítají být označováni za teroristy.

Druhá kapitola se zabývá ideologickými zdroji eko-terorismu. Základní myšlenkou v pozadí eko-terorismu je environmentalismus, který je však jako politická ideologie velmi rozmanitý a často se spojuje s dalšími myšlenkovými proudy, přičemž eko-terorismus

je nejčastěji dáván do souvislosti s eko-anarchismem. Kromě eko-anarchismu je představen také koncept hlubinné ekologie, na který se rovněž odvolává velká část environmentálních aktivistů. Druhá část kapitoly je zaměřena na příčiny a motivaci jednání aktérů eko-terorismu.

Třetí kapitola je tvořena případovými studiiemi tří environmentálních organizací. Vybrány byly organizace *Earth First!*, *Earth Liberation Front* a *Animal Liberation Front*, a to z toho důvodu, že kvůli radikálnosti svého jednání byly americkým Federálním úřadem pro vyšetřování (*Federal Bureau of Investigation*, dále jen FBI) označeny za eko-teroristickou hrozbu.¹ U zmíněných organizací je věnována pozornost historii, struktuře, financování a charakteru akcí. Co se týká samotných akcí, je u každého hnutí zařazena ještě podkapitola představující jeho aktivity v číslech, která jsou čerpána z databáze *Global Terrorism Database* (dále jen GTD). GTD je databáze Marylandské univerzity obsahující informace o událostech spojovaných s terorismem, jež se staly v období od roku 1970 do roku 2017.² Z výše uvedeného tedy vyplývá, že v těchto podkapitolách nejsou zohledněny všechny aktivity daných organizací, nýbrž pouze ty, které byly autory GTD vyhodnoceny jako akty terorismu. Závěr kapitoly je věnován srovnání vybraných organizací.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na pojetí eko-terorismu v současném světě. První část této kapitoly se zabývá některými provedenými akcemi eko-teroristických hnutí v Evropě a Spojených státech za posledních 15 let, při nichž vznikly vysoké materiální škody. Druhá část se věnuje radikálnímu environmentalismu v České republice od jeho vzniku v první polovině 90. let do současnosti. Poslední část kapitoly je zaměřena na jiné pojetí pojmu eko-terorismus, než s jakým pracuje tato práce, a sice jako pojmu označujícího útoky proti environmentálním aktivistům.

Předkládaná práce kombinuje několik výzkumných metod. V první části práce jsou za použití analýzy odborné literatury vysvětleny základní pojmy jako terorismus, eko-terorismus, environmentalismus apod. Ve druhé části jsou stěžejní případové studie tří vybraných organizací a následná komparace informací získaných v rámci jejich analýzy. Konkrétně bude komparace zaměřena na ideový základ vybraných hnutí, dále jejich organizační strukturu, financování aktivit, charakter přímých akcí či posouzení jejich radikálnosti. Komparace je časově vymezena pro období od založení jednotlivých organizací do současnosti. Tyto poznatky v závěru pomohou k zodpovězení výzkumné otázky.

¹ Testimony of James F. Jarboe: The Threat of Eco-Terrorism [online]. Federal Bureau of Investigation, 12. února 2002 [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://archives.fbi.gov/archives/news/testimony/the-threat-of-eco-terrorism>>.

² Overview of the GTD [online]. Global Terrorism Database [cit. 30. září 2018]. Dostupné na <<https://www.start.umd.edu/gtd/about/>>.

Pro zpracování diplomové práce bylo použito široké spektrum českých i zahraničních zdrojů. K definování pojmu terorismus jsou z větší části použity publikace českých odborníků na terorismus a mezinárodní bezpečnostní vztahy. Mezi tyto odborníky patří Marian Brzybohatý, vedoucí katedry kriminální policie na Policejní akademii České republiky, jehož kniha s názvem Terorismus I. se zabývá obecnou charakteristikou terorismu s důrazem na typy teroristických útoků a protiteroristická opatření. Tato práce z ní čerpá nejen při samotné definici pojmu terorismus, ale také např. co se týká vymezení rozdílů mezi pojmy terorismus a teror. Dalším citovaným autorem je například Jan Eichler, výzkumný pracovník Ústavu mezinárodních vztahů, jehož publikace s názvem Terorismus a války v době globalizace poslouží jako zdroj pro srovnání terorismu s klasickou válkou či pro charakteristiku civilního obyvatelstva jako primárního cíle teroristických útoků.

Problematicke eko-terorismu však v české literatuře doposud mnoho prostoru věnováno nebylo. V podstatě jediným autorem, který se problematikou eko-terorismu podrobněji zabývá je Miroslav Mareš, profesor na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, ve své knize Terorismus v ČR (2005), ze které je při zpracovávání diplomové práce taktéž čerpáno, a to konkrétně v části zabývající se definicí eko-terorismu a dále pak při charakteristice radikálního environmentálního aktivismu na území České republiky. Dále již práce vychází především ze zahraničních zdrojů.

V první a druhé kapitole, jsou citovány zahraniční odborné články zabývající se problematikou environmentalismu, hlubinné ekologie a anarchismu. Zdrojem těchto článků jsou odborné časopisy, jako např. *Environmental Law, Politics & Society* či *Journal of Environmental Psychology*. Pro základní vymezení pojmů environmentalismus a anarchismus je vedle odborných článků využita také kniha Politické ideologie, jejímž autorem je britský politolog Andrew Heywood. Co se týká hlubinné ekologie, důležitým autorem je norský filozof Arne Naess, který je zakladatelem této teorie. Odborné články jsou doplněny o internetové zdroje, např. internetová stránka Anarchistické internacionály.

Třetí kapitola čerpá taktéž z odborných článků, nejsou však zastoupeny v takové míře jako poznatky získané z internetových zdrojů, jako jsou „oficiální“ internetové stránky vybraných organizací, příp. jiné informační materiály, které mají primárně sloužit k rozšíření informovanosti veřejnosti o problematice stavu životního prostředí a práv zvířat a také o činnosti environmentálního hnutí.

Čtvrtá kapitola je založena na informacích získaných převážně z internetových zdrojů. V první části jsou citovány články ze zahraničního zpravodajství. Ve druhé části převládají internetové stránky českých environmentálně zaměřených organizací (např. Obránci zvířat

či Svoboda zvířat) a jejich kampaní a ve třetí části kapitoly jsou hlavním zdrojem informací analýzy projektu Global Witness, opět doplněné o zpravodajské články.

Z výše uvedeného je více než zřejmé, že zpracování eko-terorismu jako odborného tématu v české literatuře není tak rozsáhlé, jako je tomu u jiných typů terorismu. Ani široká veřejnost není o tomto tématu prostřednictvím médií dostatečně informována, což je důvodem, proč jsou za eko-teroristy často označováni všichni, kdo se aktivně zapojují do ochrany životního prostředí a práv zvířat.

Jak již bylo uvedeno, jedním z cílů této práce je objasnit podstatu eko-terorismu, vysvětlit základní rozdíly mezi terorismem jako obecným jevem, který v posledních několika letech sužuje nejen evropské státy a je zaměřen především na šíření strachu mezi občany a na co nejvyšší ztráty na životech, a eko-terorismem, jehož akce jsou směřovány proti majetku těch, kteří ohrožují životní prostředí a porušují práva zvířat. Dále je v práci věnována pozornost významným eko-teroristickým organizacím, jejich historii, struktuře a analýze provedených akcí. V závěru práce budou shrnuty poznatky získané studiem české a zahraniční literatury a analýzou akcí provedených jednotlivými organizacemi, které přinesou odpovědi na výše stanovenou výzkumnou otázku. Přínosem vyplývajícím ze zodpovězení výzkumné otázky bude především seznámení s charakteristickými znaky, na jejichž základě je možné provedené přímé akce hodnotit jako akce eko-teroristické, dále vysvětlení základních myšlenkových proudů eko-terorismu, a v neposlední řadě také zhodnocení společných rysů eko-teroristických organizací v oblasti organizační struktury, financování, myšlenkových proudů či provedených přímých akcí.

1 Terorismus

Jednou ze základních funkcí státu je ochrana národních zájmů a především zajištění bezpečnosti svých občanů. V dnešním globalizovaném světě se však státy musí neustále vypořádávat s nově přicházejícími hrozbami, v důsledku čehož se právě zajištění bezpečnosti obyvatelstva stává čím dál tím obtížnějším úkolem. Mezi nejzávažnější hrozby, jak dokazují události posledních let, nepochybně patří terorismus. První užití pojmu terorismus je spojováno s prostředím Francie koncem 18. století v souvislosti s jakobínským terorem, kdy se jednalo o charakteristiku vládních praktik vůči obyvatelstvu. Francouzské slovo *terrorisme* tak bylo odvozeno od latinského slova *terrere* s významem „zastašit“.³ Význam slova terorismus se postupně proměňoval v závislosti na okolnostech doby. V 19. století se o terorismu hovoří v souvislosti s Francouzskou revolucí a tzv. carským (resp. anarchistickým) terorismem v Rusku. Pro období od konce první světové války byl charakteristický terorismus fašistický a komunistický, v období studené války pak byl významnou hrozbou terorismus postkoloniální, spojený s bojem za nezávislost. Za počátek současné „nové“ éry terorismu jsou považovány teroristické útoky z 11. září 2001 a charakteristický je pro ni globální boj proti terorismu.⁴ Tato kapitola bude nejprve věnována definici terorismu obecně, ve druhé části se pak zaměří na eko-terorismus, který tvoří teoretický základ této práce.

1.1 Definice terorismu

Definovat terorismus není snadné, neboť definic popisujících toto téma existují desítky a nelze jednoznačně říci, že by některá z nich byla opravdu ta jediná správná, a to nejen z důvodu, že každá definice v sobě odráží dobu, ve které vznikla, ale také proto, že se na té jediné a správné definici dosud jednotlivé státy, příp. mezinárodní organizace, neshodly. V 80. letech však byla ve Spojených státech publikována definice, která je i v současné době v odborné literatuře poměrně často využívána k vysvětlení tohoto pojmu, a to zejména kvůli tomu, že je pojata obecně, nespécifikuje jednotlivé typy terorismu a lze ji tak aplikovat na většinu situací spojovaných s teroristickými aktivitami. Tato definice zní: „*Terorismus je promyšlené použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.*“⁵

³ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017, s. 13.

⁴ Tamtéž, s. 48.

⁵ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus I*. 1. vydání. Praha: Police History, 1999, s. 11.

Pro srovnání s touto obecnou definicí jsou dále uvedeny ještě další příklady. Podle FBI je terorismus „*nezákonné užití síly nebo násilí proti osobám nebo majetku se záměrem zastrašit nebo přinutit vládu nebo civilní obyvatelstvo k učinění kroků, které povedou k dosažení politických či sociálních cílů.*“⁶ Evropská unie ve směrnici Evropského parlamentu a Rady z roku 2017 definuje terorismus podrobným výčtem trestných činů (útoky ohrožující lidský život, únos, zmocnění se prostředků veřejné či nákladní dopravy, vypouštění nebezpečných látek apod.), které mohou závažně poškodit zemi nebo mezinárodní organizaci, jestliže jsou spáchány s jedním z těchto cílů: „*a) závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo; b) protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem nebo aby se jednání zdržela; c) závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.*“⁷ Co se týká srovnání definic, je třeba si uvědomit, že vznikaly na různých místech a za různých okolností doby. Uvedené definice se od sebe liší jak svým rozsahem, tak i v detailech týkajících se motivace aktérů, dále toho, jaké činy jsou považovány za akty terorismu nebo tím, proti komu jsou mířeny. Jejich společným rysem je, že terorismus chápou jako úmyslné násilné jednání, příp. hrozbu násilím, jehož účelem je prostřednictvím zastrašování přinutit vládu, aby konala takovým způsobem, kterým bude dosaženo politických cílů.

Důležité je i rozlišení pojmů terorismus a teror. Terorem v tomto kontextu rozumíme používání násilí nebo hrozbu násilím obecně. Hlavní rozdíly pak spočívají v tom, že teror nesleduje politické cíle a je zaměřen proti konkrétním osobám. Naproti tomu terorismus využívá teroru jako základní metody činnosti a prostředku nátlaku.⁸ Tyto dva pojmy by neměly být zaměňovány.

Mnoho autorů se za účelem vysvětlení terorismu odvolává na Ariela Merariho, který vypracoval srovnání konvenční války, partyzánské války (neboli „guerilly“) a terorismu. Podle jeho analýzy se terorismus od předchozích dvou případů odlišuje především tím, že jeho cíle nebývají vojenské, ale spíše se zaměřuje na státní symboly, politické představitele a civilisty. Dalším rozdílem je, že zatímco aktérům konvenční či partyzánské války jde především o získání kontroly nad určitým územím, teroristé se primárně snaží vyvolat psychologický nátlak a zastrašovat.⁹

⁶ U.S. Department of Justice. *Terrorism 2002/2005* [online]. Federal Bureau of Investigation, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://www.fbi.gov/stats-services/publications/terrorism-2002-2005>>.

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017, o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV.

⁸ BRZYBOHATÝ, M. (1999): c. d., s. 15.

⁹ MERARI, Ariel. *Terrorism as a Strategy of Insurgency. Terrorism and Political Violence*. 1993, roč. 5, č. 4, s. 226.

Jan Eichler srovnává terorismus a klasickou válku z hlediska taktiky, přičemž společný rys spatřuje v užití ozbrojeného násilí, bez kterého nemůže být cílů dosaženo. Co se týká rozdílů, tak tím hlavním je, že v případě klasické války je téměř nemožné před ostatními státy utajit přípravy na její zahájení. Vypuknutí války se tedy očekává a jediné, co předem není jisté, je záminka pro napadení jiného státu a doba uskutečnění prvního útoku. Naproti tomu útokům teroristických skupin nepředchází vyhlášení války a jejich přípravy probíhají velmi skrytě, většinou v menších teroristických buňkách. V klasické válce se sice také usiluje o dosažení výhod plynoucích z momentu překvapení, v zásadě se však ví, kdo je nepřítel, jaké má cíle a síly nebo jaké zbraně může použít. V případě terorismu je uplatňována tzv. nepřímá strategie. Ta spočívá především v tom, že se teroristé vyhýbají přímému souboji a napadají zákeřně a nečekaně, když se skrývají v utajení, aby udeřili tehdy, kdy to oběť nejméně očekává. Teroristé se nesnaží působit na ozbrojené síly, neboť jejich hlavními nástroji je násilí a strach. Zasahují tak společnost v těch nejcitlivějších a nejzranitelnějších bodech, čímž zcela obcházejí nejsilnější prvky obrany své oběti. Tímto způsobem se teroristickým organizacím daří při nízkých početních stavech a relativně nízkých nákladech dosahovat velkých ničivých účinků s ještě větším psychologickým dopadem.¹⁰

Bohumil Pikna zase srovnává mezinárodní terorismus s nadnárodním organizovaným zločinem. Hlavní rozdíl vidí v motivaci aktérů. Zatímco pro terorismus je podle něj typická politická motivace, organizovaný zločin funguje spíše na ziskovém principu v podobě finančního nebo ekonomického prospěchu.¹¹

Co se týká typologie, existuje mnoho hledisek, podle kterých můžeme rozlišovat jednotlivé druhy terorismu. Nejzákladnějším je asi dělení podle motivace aktérů, a to na terorismus:

- kriminální – akce provedené za účelem získání osobních materiálních výhod;
- patologický – akce provedené především kvůli psychickému sebeuspokojení; a
- politický – akce provedené z kolektivních pohnutek.

Politický terorismus lze dále dělit na ultralevicový, ultrapravicový, etnický, náboženský, environmentální, vigilantistický a tzv. single-issue terorismus.¹² Dalším kritériem

¹⁰ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2. dopl. vydání. Praha: Karolinum, 2010, s. 143–144.

¹¹ PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2006, s. 20.

¹² Odbor bezpečnostní politiky MVČR. *Typologie terorismu* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 9. června 2009 [cit. 28. dubna 2018]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

může být například území, potom rozlišujeme terorismus vnitrostátní („národní“), přeshraniční (zpravidla na území dvou zemí), mezinárodní a globální.¹³

Obecně můžeme říci, že primárním cílem teroristů je bezbranné civilní obyvatelstvo. Útoky na civilisty nelze ospravedlnit žádnými legitimními politickými důvody a vždy jsou proto označovány za terorismus. Jedinou výjimku z tohoto pravidla tvoří stav tzv. totální války, při které nebývá rozlišováno mezi příslušníky ozbrojených sil a civilisty. Důvodem, proč např. bombardování, při kterém ve většině případů umírají právě civilisté, není označováno za akt terorismu je skutečnost, že se nejedná o nepřímou strategii (viz výše), neboť jsou při nich nasazovány ozbrojené síly a k naplnění cílů jsou využívány vojenské prostředky. Dalším důvodem je účel těchto akcí, kterým není šíření strachu, nýbrž většinou snaha o dosažení co nejrychlejšího ukončení války.¹⁴

Kromě civilního obyvatelstva se cílem teroristických útoků mohou stát také nejvyšší političtí činitelé, průmyslové podniky nebo infrastruktura. Ve všech těchto případech je však při posuzování toho, co je a co není terorismus nutné přihlídnout k okolnostem doby útoku. Podobně jako u útoků cílených na civilní obyvatelstvo, se o terorismus v těchto případech jedná pouze tehdy, pokud k útoku došlo v době, kdy v dané oblasti neprobíhá žádná hlavní vojenská operace. Výjimečně se mohou cílem stát i ozbrojené síly. Zde se jedná o terorismus v případech, kdy dojde k útoku na vojáky či vojenské policisty, kteří v jiné zemi působí na základě jasného mandátu Rady bezpečnosti OSN (např. při zajišťování voleb či dodávek humanitární pomoci) a mají statut nebojových jednotek, tzv. *noncombatants*.¹⁵

Teroristické metody se vyznačují vysokou nebezpečností, bezohledností a brutalitou. Samotný výběr a použití metod jsou podmíněny snahou o vyvolání největšího možného psychologického efektu. Teroristé věří, že čím větší je rozsah útoku a jeho následky, tím větší je také pravděpodobnost, že se jim podaří dosáhnout stanoveného cíle. Z toho důvodu jsou teroristické činy plánovány tak, aby vyvolaly pocit strachu a ohrožení u co nejširšího okruhu osob.¹⁶ Nejčastějšími typy teroristických činů jsou – bombové útoky (většinou proti osobám nebo proti významným cílům), zadržení rukojmí a únosy, zastrašování a hrozby, vydírání, sabotáže a vraždy významných osob.¹⁷ Teroristické organizace ke svým akcím často využívají sebevražedné útoky, protože jsou pro ně takticky výhodné. Mezi tyto výhody patří zejména zjednodušená organizace a snížení nákladů, neboť odpadá nákladná příprava únikových cest,

¹³ PIKNA, B. (2006): c. d., s. 29.

¹⁴ EICHLER, J. (2010): c. d., s. 150.

¹⁵ Tamtéž, s. 147-149.

¹⁶ MIKA, Otakar. *Současný terorismus*. 1. vydání. Praha: Triton, 2003, s. 32–33.

¹⁷ BRZYBOHATÝ, M. (1999): c. d., s. 34–40.

dále klesá možnost dopadení útočnicka, který by mohl ohrozit bezpečnost skupiny, ke které patřil, a zvyšuje se také psychologický dopad atentátu.¹⁸ Pro sebevražedné útoky si teroristé nejčastěji vybírají veřejná místa s vysokou koncentrací osob, jako jsou stanice metra, nádraží, letiště, nákupní centra, sportovní stadiony, koncertní sály či kina a divadla.¹⁹

Zajímavá je role sdělovacích prostředků a internetu. Teroristé si totiž dobře uvědomují, že mediální propagace jejich zločinů dokáže znásobit zastrašovací účinky. Média však teroristům tuto „podporu“ většinou neposkytují záměrně, informovat veřejnost prostřednictvím zpravodajství je ale jejich hlavním úkolem a jakákoliv cenzura ve vyspělém světě nepřipadá v úvahu, už jen z toho důvodu, že lidé si prostřednictvím internetu mohou informace získat jinde. Existují ale i situace, kdy teroristické skupiny samy vyhledávají „služby“ sdělovacích prostředků, například za účelem odhalení autorství atentátů, šíření hrozby, propagace vlastní ideologie nebo získání informací o protiteroristických opatřeních, která proti nim připravuje nepřátelský stát. Některé organizace k těmto účelům využívají vlastní tiskové agentury. Teroristé stále častěji využívají také internet, a to především k šíření politické propagandy, ke zveřejňování falešných informací, k předávání potřebných pokynů pro provedení atentátů a v neposlední řadě také k verbování nových členů kdekoliv na světě.²⁰ Kromě toho je internet zdrojem podrobných návodů na přípravu nebezpečných zbraní.

Z výše uvedeného je zřejmé, že existuje mnoho kritérií, na základě kterých jsou rozlišovány různé typy terorismu. Následující podkapitola se věnuje eko-terorismu, který je v odborné literatuře většinou řazen do skupiny single-issue terorismu.

1.2 Eko-terorismus

Jestliže bylo definování terorismu jako obecného jevu označeno za nesnadné (viz výše), pak je vysvětlení pojmu eko-terorismus přinejmenším problematické. Nepanuje totiž ani obecná shoda v tom, jaké činy pod eko-terorismus zařadit. Veřejnost jako eko-teroristy často označuje samotné členy různých hnutí a organizací zabývajících se ochranou životního prostředí, např. strany zelených nebo hnutí Greenpeace. Jindy zase naopak bývají za eko-teroristické činy označovány útoky proti těmto osobám. Tato práce však používá definici eko-terorismu jako radikálního environmentálního aktivismu, tedy násilného jednání konaného za účelem ochrany životního prostředí, práv zvířat apod.

Ideologickým základem eko-terorismu je environmentalismus. Ten sám o sobě ovšem není jednotný a dále se člení. Mezi nejvýznamnější dílčí proudy patří pravicový

¹⁸ MIKA, O. (2003): c. d., s. 40.

¹⁹ Tamtéž, s. 18.

²⁰ CORTE IBÁÑEZ, Luis. *Logika terorismu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2009, s. 108–110.

environmentalismus, eko-socialismus, eko-anarchismus a eko-feminismus. Již z jejich označení je patrné, že se od sebe jednotlivé proudy poměrně zásadně odlišují svým ideovým základem.²¹ Rozdíly existují i co se týká forem organizací, v nichž se vyskytují – některé mají formu politických stran, jiné zase nevládních organizací nebo neformálních celosvětových sítí. Do spojitosti s eko-terorismem je nejčastěji dáván eko-anarchismus.²²

Kořeny toho, co dnes označujeme jako eko-terorismus, najdeme na počátku 70. let v USA. Tehdy se jednalo o akce jednotlivců nebo velmi malých skupin v podobě sabotáží vůči údajným škůdcům životního prostředí. Na přelomu 70. a 80. let se pak vytvořily první větší organizace provádějící ekotáže²³ (nebo také *monkeywrenching*²⁴), mezi nimi například i *Earth First!* (dále jen EF!). Především ve Velké Británii pak začaly ve stejné době vznikat organizované skupiny ochránců zvířat. Nejvýraznější takovou organizací byla *Animal Liberation Front* (dále jen ALF). EF! i ALF se postupně začaly rozšiřovat do většiny západních zemí a v 90. let z jejich frakcí vznikla obecně zaměřená *Earth Liberation Front* (dále jen ELF).²⁵ Těmto třem zmíněným organizacím se podrobněji věnuje třetí kapitola.

Co se týká vnitřní struktury, environmentální organizace a aktivisté si časem vytvořili vlastní odlišné identity. Některé organizace, jako například *Sierra Club*, jsou velkými korporacemi s centrálou, lokálními kanceláři, právními týmy a snahou o lobbying. Jiné organizace, např. *Environmental Protection Information Center*, jsou zase skupinami na nejnižší úrovni – tzv. *grassroots groups* – a zabývají se spíše lokálními problémy, přičemž jejich hlavními nástroji jsou komunitní organizování a strategické soudní spory. Pak jsou tu ještě další environmentální aktivisté, kteří nevěří, že se změna prostřednictvím mainstreamových kanálů děje dostatečně rychle a mohou se ztotožnit s radikálními hnutími jako je EF! nebo ELF.²⁶

K dosažení svých cílů radikální environmentální aktivisté a ochránci zvířat využívají tzv. přímé akce, což je v podstatě pouze eufemismus pro organizované kampaně nezákonných a násilných aktivit plánovaných k tomu, aby subjektům a jednotlivcům zapojeným v praktikách, jež jsou považovány za škodlivé pro životní prostředí a zvířata, vznikla finanční

²¹ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 270.

²² MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005, s. 293.

²³ Z anglického *ecotage*. Zkratka pro ekonomickou či ekologickou sabotáž.

²⁴ Výraz *monkeywrenching* je odvozen od názvu románu Edwarda Abbeyho – *The Monkey Wrench Gang* (1975, slovenský překlad – *Gang obrancov Zeme*). Hrdinové této knihy jsou znepokojeni ničením přírody na jihozápadě Spojených států a proti domnělým „škůdcům“ životního prostředí používají nejrůznější sabotážní techniky. Kniha byla inspirací pro zrod radikálního environmentálního hnutí.

²⁵ MAREŠ, M. (2005): c. d., s. 294.

²⁶ SMITH, Rebecca K. „Ecoterrorism“?: A Critical Analysis of the Vilification of Radical Environmental Activists as Terrorists. *Environmental Law*, 2008, č. 38, s. 543.

škoda. Přestože je u přímých akcí často využíváno násilí, větší organizace jako jsou ELF a ALF na svou obranu prohlašují, že přijímají mimořádná opatření k tomu, aby předešly jakékoliv fyzické újmě lidem a zakládají si na tom, aby jejich aktivisté postupovali přiměřeně.²⁷

V návaznosti na výše uvedené je důležité zdůraznit, že násilným jednáním v kontextu eko-terorismu je myšleno i „pouhé“ násilí proti majetku. Škody vzniklé při těchto akcích (např. bombové či žhářské útoky) bývají totiž skutečně velké. Z toho důvodu je například ve Spojených státech eko-terorismus řazen mezi nejzávažnější hrozby domácího terorismu, přestože srovnávání ekotáží a např. teroristických útoků z 11. září 2001 by se někomu mohlo jevit jako zcela nepřiměřené.²⁸ Praktikami eko-terorismu však nejsou pouze sabotáže. Mezi další nejčastější projevy řadíme vandalismus, vloupání či infiltrace za účelem osvobození zvířat, vydírání, šíření falešných zpráv, žhářství a útoky zápalnými bombami a kyberútoky.²⁹ Od těchto eko-teroristických metod je nutné odlišit nenásilné metody prosazování zájmů, tedy takové, při kterých sice většinou bývá překračována legislativa, ale nedochází k násilí vůči lidem a živým tvorům a nebývá poškozován cizí majetek. Mezi tyto metody nejčastěji řadíme blokády (např. jaderných elektráren), obsazování průmyslových podniků poškozujících životní prostředí, pouliční protesty, přivazování se k ohroženým objektům apod. Tyto nenásilné přímé akce realizuje také řada velkých a známých nevládních environmentálních organizací, včetně Greenpeace, a většinou se jejich podpory nezřikají ani strany zelených.³⁰

Eko-teroristé sami sebe považují za bojovníky za svobodu zapojené do obranného boje proti ničivým zásahům kapitalistických společností, jejichž jediným zájmem je zisk bez ohledu na jakékoli sociální nebo ekologické náklady či důsledky. Radikální environmentální aktivisté věří, že jsou „hlasem němých“ a „obránci bezbranných“ a odmítají být označováni za teroristy. Naopak jako teroristické vidí velké mezinárodní korporace, nad jejichž škodlivým vlivem společnost zavírá oči, protože mají peníze.³¹ Paul Watson³² toto jednání označil jako „terorismus, který je antropocentrickou kulturou uznáván jako normální.“³³

²⁷ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 28. dubna 2018]. Dostupné na <<http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>>.

²⁸ HIRSCH-HOEFLER, Sivan, MUDDE, Cas. “Ecoterrorism”: Terrorist Threat or Political Ploy?. *Studies in Conflict & Terrorism*. 2014, roč. 37, č. 7, s. 587.

²⁹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

³⁰ MAREŠ, M. (2005): c. d., s. 293.

³¹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

³² Zakladatel *Sea Shepherd Conservation Society* – organizace zabývající se ochranou moří a oceánů. Prostřednictvím sabotážních přímých akcí bojují především proti pytlacení kytovců, tuleňů a žraloků.

³³ WATSON, Paul. *Terrorism is as Terrorism Does: a Short Little Essay on My Perspective on the Concerns about Terrorism* [online]. *Ecospheric Ethics*, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.ecospherics.net/pages/watson2.htm>>.

K názoru, že by environmentální aktivisté neměli být nazýváni eko-teroristy se však nepřiklání pouze samotní aktéři, ale také mnozí odborníci. Důvodů udávají hned několik. Tím nejzásadnějším je skutečnost, že zatímco hlavní morální prohřešek terorismu spočívá v nerespektování rozdílu mezi příslušníky ozbrojených sil a civilisty, takzvaní eko-teroristé se svých cílů snaží dosáhnout prostřednictvím páchaní zločinů proti majetku, přičemž pevně dodržují pravidlo, že neexistují žádné legitimní lidské cíle a místo toho rozlišují mezi lidmi a neživými objekty, které jsou těmito lidmi využívány k poškozování životního prostředí.³⁴ Zde je na místě vrátit k výše zmíněným definicím terorismu, které se shodují v tom, že se jedná o násilí směřované proti osobám. Jediná definice FBI přímo zmiňuje „... *násilí proti osobám nebo majetku* ...“ a byla takto koncipována právě proto, aby mohly být skupiny jako je např. ELF zařazeny mezi hlavní teroristické hrozby a jejich přímé akce tak mohly být ve Spojených státech postihovány přísnějšími tresty. Užití pojmu „terorismus“ pro přestupky či akty vandalismu, při nichž nedošlo ke zranění nebo úmrtí osob, však může být vnímáno jako snižování skutečného významu tohoto slova.³⁵

Další podstatný rozdíl spočívá v tom, že cíle terorismu jsou vybírány náhodně, oběti jsou nevinné a způsobenou újmu si nezaslouží. Naproti tomu ekotáž cílí pouze na majetek konkrétních provinilců, čímž postrádá nahodilost skutečného terorismu. Nejenže tedy samotní lidé nejsou cílem ekotáže, zároveň se běžní občané ani nemusí obávat o svůj majetek.³⁶

Co se týká výběru cílů, obecně vzato by se eko-teroristé měli zaměřit na každého, kdo je nějakým způsobem zapojen do aktivit, které jsou považovány za škodlivé pro „blaho“ zvířat a životního prostředí. Mohou to tedy být jak vládní, tak i nevládní entity, případně i jednotlivci. Vzhledem k široké škále potenciálních cílů rozlišujeme cíle primární a sekundární.

Mezi primární cíle se řadí:

- podniky a/nebo jednotlivci podílející se na bytové nebo městské výstavbě;
- podniky a/nebo jednotlivci zapojení v těžbařském průmyslu;
- výrobci a prodejci SUV automobilů;
- podniky a/nebo jednotlivci zapojení ve výrobě, prodeji nebo distribuci zvířecích produktů (výrobci a prodejci kožených a kožešinových výrobků, restaurace apod.)
- zařízení provádějící pokusy na zvířatech;

³⁴ VANDERHEIDEN, Steve. Eco-terrorism or Justified Resistance? Radical Environmentalism and the „War on Terror“. *POLITICS & SOCIETY*, 2005, roč. 33, č. 3, s. 427.

³⁵ SMITH, R. K. (2008): c. d., s. 570.

³⁶ VANDERHEIDEN, S. (2005): c. d., s. 428.

- podniky a univerzity podílející se na genetickém inženýrství;
- zvířecí farmy;
- lovecké spolky; a
- zařízení jako jsou útulky a veterinární kliniky, které provádějí na zvířatech vivisekci.³⁷

Sekundární cíle zahrnují entity, které jsou do aktivit škodlivých přírodě zapojeny nepřímou. Jejich vina je odvozena od jejich spolupráce s primárními cíli. Konkrétně se jedná o podniky či jednotlivce s obchodními nebo finančními vazbami na „hlavní viníky“.³⁸

Eko-teroristické hnutí funguje jako sofistikovaná a vysoce decentralizovaná síť bez jakékoli ústřední hierarchické struktury a složité organizační infrastruktury. Informace obsažené v materiálech z volně dostupných zdrojů znemožňují přesný odhad počtu jednotlivců a skupin podílejících se na eko-teroristických aktivitách. Hlavní překážkou ve zhodnocení složení a síly eko-teroristického hnutí je skutečnost, že od jednotlivců není vyžadováno, aby se připojili ke skupině provozující eko-militantní aktivity. Organizace jako ELF a ALF nejsou složeny ze členů v tradičním smyslu. Spíše fungují tak, že jednotlivci, kteří se chtějí zapojit do nelegální činnosti (včetně násilných aktivit) za účelem ochrany práv zvířat a naší planety, jsou považováni za členy hnutí právě na základě konání těchto aktivit.³⁹

Takovéto fungování jakékoli organizace je v dnešní době možné především díky internetu. Ten je mocným nástrojem náboru environmentálních aktivistů, neboť nabízí velké množství informací sahajících od teoretického základu eko-teroristické ideologie až po taktické a operační metody. Sociální sítě jsou pak skvělou platformou pro rozšiřování kontaktů a výměnu informací mezi podobně smýšlejícími jedinci. Kromě internetových zdrojů existuje také množství tištěných materiálů. Jedním z těch dnes již tradičních je např. kniha Davida Foremana⁴⁰ *Ecodefense: A Field Guide to Monkeywrenching* (1985), která obsahuje velmi podrobné instrukce pro provádění sabotážních akcí, a to včetně grafických manuálů.⁴¹

Konkrétní akce jsou většinou prováděny buď jednotlivci, nebo v malých buňkách nepodléhajících centrálnímu vedení, přičemž spojení jsou pouze ideovými cíli. Přestože tyto autonomní buňky a jednotlivci čerpají ze společných internetových či tištěných materiálů,

³⁷ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Dave Foreman (*1947) je americký environmentální aktivista a spoluzakladatel hnutí Earth First!. Kromě EF! se angažoval i v dalších organizacích zabývajících se ochranou životního prostředí (např. Wildlands Project, Sierra Club, The Rewilding Institute).

⁴¹ FOREMAN, David, HAYWOOD, Bill. *Ecodefense: A Field Guide to Monkeywrenching*. 3. vydání. Chico: Abbzug Press, 1993.

tíhnou k provádění svých aktivit nezávisle na ostatních i na hnutí obecně. Jsou v souladu se sloganem „Mysli globálně, jednej lokálně!“ Tyto buňky, ale i jednotlivci operují po celém světě. Nejrozšířenější je však eko-terorismus v Severní Americe a západní Evropě, tedy v centrech industrializace a globalizace. V Evropě se nejvíce skupin a jednotlivců vyskytuje ve Velké Británii, v Německu, Francii, Itálii a Nizozemí.⁴²

Z provedené analýzy použitých zdrojů je zřejmý rozdíl mezi terorismem jako obecným jevem a aktivitami environmentálních aktivistů, jež jsou označovány za eko-terorismus. Hlavním rozdílem je volba cílů útoků. Teroristé většinou útočí nečekaně zejména na bezbranné civilní obyvatelstvo s cílem vyvolat paniku a strach a dosáhnout tak politických, náboženských či ideologických cílů. Oproti tomu si eko-teroristé za své cíle vybírají především majetek těch, kteří ničí životní prostředí nebo jakýmkoli způsobem porušují práva zvířat a zneužívají je za účelem zisku. V této souvislosti je však důležité zdůraznit, že i některé akce eko-teroristů jsou považovány za násilné jednání, neboť škody, které vznikají zejména při akcích, kdy jsou využity bombové či žhářské útoky, jsou velmi vysoké.

Aby bylo možné lépe pochopit podstatu eko-terorismu, je následující kapitola věnována jeho ideologickým zdrojům, příčinám a motivacím, které vedou radikální environmentální aktivisty k jejich akcím.

⁴² Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

2 Ideologické zdroje eko-terorismu

Jak již bylo zmíněno výše, ideologickým základem eko-terorismu je environmentalismus. Ve skutečnosti jsou však aktéři motivováni více přesahujícími a vzájemně se doplňujícími filozofiemi navrženými k ochraně životního prostředí a práv zvířat před potenciálním nebezpečím. Kromě environmentalismu dále budou představeny také dva s ním úzce spjaté myšlenkové proudy, a to koncept hlubinné ekologie a eko-anarchismus. Dále se tato kapitola bude věnovat i tomu, jaké jsou hlavní příčiny a motivace aktérů eko-terorismu.

2.1 Environmentalismus

Pojem „environmentalismus“ je používán od 50. let 20. století jako označení pro ideje a teorie zastávající názor, že lidský život lze pochopit jedině v kontextu přírody. Dle Heywooda tento pojem neoznačuje nějaký určitý specifický soubor politických opatření, ale spíše je souhrnem široké škály vědeckých, náboženských, ekonomických a politických názorů. Environmentalismu předcházela pojem „ekologie“, který byl poprvé použit německým zoologem Ernstem Haeckelem již v roce 1866 jako označení výzkumu celkových vztahů živočicha k jeho organickému i neorganickému prostředí. Od počátku 20. století byla ekologie uznávána jako součást biologie studující vztahy mezi živými organismy a jejich prostředím.⁴³

Politickým termínem se ekologie stala zhruba v polovině 20. století, kdy byl pojem často užíván narůstajícím hnutím „zelených“. Volba slova „zelený“ měla naznačovat sympatie pro témata týkající se životního prostředí a od 70. let jej postupně přebíraly politické strany zaměřující se na tuto problematiku. První taková strana vznikla v Německu s názvem *die Grünen* (Zelení).⁴⁴

Velký význam je při formování současného environmentálního hnutí přisuzován americké biologce Rachel Carsonové a její knize Tiché jaro (*Silent Spring*, 1962). Carsonová zde popsala, jak používání pesticidů (především DDT) určených k hubení komárů a dalšího škodlivého hmyzu může vést až ke snižování některých ptačích populací a z praktického hlediska tak vysvětlila, v jakém vzájemném vztahu jsou všechny živé bytosti uvnitř ekosystému a jakým způsobem lidský blahobyt závisí na stavu celých biotických společenství.⁴⁵ Žádná jiná kniha předtím nedokázala vyvolat takový zájem veřejnosti o látky

⁴³ HEYWOOD, A. (2005): c. d., s. 255.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ DREGSON, Alan, DEVALL, Bill. The Deep Ecology Movement: Origins, Development, and Future Prospects (Toward a Transpersonal Ecosophy). *International Journal of Transpersonal Studies*, 2011, roč. 30, č. 1–2, s. 102.

znečišťující životní prostředí. Carsonová svými argumenty proti používání pesticidů zvítězila dokonce i nad vlivnou a dobře financovanou opozicí tvořenou zemědělským a chemickým průmyslem. Navzdory této opozici totiž prostřednictvím znepokojené veřejnosti dokázala přimět vládu k přijetí opatření na regulaci pesticidů.⁴⁶ DDT má nepopíratelně škodlivý vliv na všechny živé organismy, avšak na druhou stranu jeho používání bylo, co se týká hubení komárů, skutečně účinné a v období 40.–70. let byly zachráněny miliony lidských životů. Prostředky, jež DDT nahradily jsou dražší a ne tak účinné. Od zákazu DDT se tedy malárie a další choroby přenášené komáry a jiným škodlivým hmyzem staly opět aktuální hrozbou v rozvojových zemích.⁴⁷

70. léta 20. století byla také obdobím rozmachu organizací zabývajících se ochranou životního prostředí a práv zvířat. Tyto organizace jsou vedle politických stran zelených nejdůležitějším aktérem v rámci environmentalismu. Některé z nich, např. Greenpeace, dnes označujeme jako mainstreamové. Tyto organizace většinou mají propracovanou vnitřní strukturu, širokou členskou základnu po celém světě a k dosažení svých cílů používají nenásilné metody. Jiné skupiny jako např. EF! či ALF se však naopak rozhodly jít radikálnější cestou a při jejich akcích vznikají často vysoké škody (viz dále).

Základním principem environmentalismu je ekocentrismus. Ten je nejčastěji charakterizován jako odmítání antropocentrismu, jež považuje člověka za střed všeho a ostatní formy života jsou podle něj důležité pouze v případech, kdy jsou nějakým způsobem pro člověka užitečné. Příroda si tedy podle etiky antropocentrismu zaslouží morální respekt z toho důvodu, že její znehodnocení může v důsledku způsobit újmu lidem.⁴⁸ Podle ekocentrismu má však příroda vlastní vnitřní hodnotu, a to bez ohledu na to, zda má přímou hodnotu pro člověka či nikoliv. Lidé jsou pak pouhým členem velkého přírodního společenství.⁴⁹

Environmentalismus jako politická ideologie je velmi rozmanitý a jeho stoupenci často vychází zároveň i z jiných myšlenkových proudů. Vzhledem k této rozmanitosti se pak rozlišuje např. eko-socialismus, eko-feminismus nebo eko-anarchismus, kterému bude

⁴⁶ LUTTS, Ralph H. Chemical Fallout: Rachel Carson's Silent Spring, Radioactive Fallout, and the Environmental Movement. *Environmental Review: ER*, 1985, roč. 9, č. 3, s. 211.

⁴⁷ PATOČKA, Jiří. DDT: 140 let oslavovaného a zavrhaného jedu [online]. Toxicology, 9. prosince 2014 [cit. 29. září 2018]. Dostupné na <<http://toxicology.cz/modules.php?name=News&file=print&sid=716>>.

⁴⁸ KORTENKAMP, Katherine V., MOORE, Colleen F. Ecocentrism and Anthropocentrism: Moral Reasoning about Ecological Common Dilemmas. *Journal of Environmental Psychology*, 2001, roč. 21, č. 3, s. 262.

⁴⁹ COCKS, Samuel, SIMPSON, Steven. Anthropocentric and Ecocentric: An Application of Environmental Philosophy to Outdoor Recreation and Environmental Education. *Journal of Experiential Education*, 2015, roč. 38, č. 3, s. 217–218

věnována pozornost dále. Následující podkapitola se bude zabývat definicí hlubinné ekologie, jež je dalším důležitým ideovým východiskem eko-terorismu.

2.1.1 Hlubinná ekologie

Hlubinná ekologie (nebo také biocentrismus) spočívá v přesvědčení, že všechny formy života ve vesmíru jsou si rovny a mají právo žít a prosperovat, a je tedy širším konceptem než ekocentrismus. V podstatě se snaží říct, že nejenom zvířata, ale i rostliny, a dokonce i země (myšleno biosféra zahrnující hory, řeky, oceány i atmosféru) mají svou vlastní hodnotu.⁵⁰ Lidé jsou podle této teorie pouze jedním článkem v síti života a jako takoví nejsou o nic hodnotnější než jakýkoli jiný živý organismus na Zemi. Biocentrismus tedy nejenže hlásá rovnost mezi druhy, ale také zdůrazňuje potřebu lidské rasy přijmout více aktivní a kritický pohled na roli člověka v celkové ekosféře. Lidé by se měli začít vnímat jakou součást živé přírody a najít svou roli v ochraně planety.⁵¹

Za předchůdkyni dnešní hlubinné ekologie je považována výše zmíněná americká bioložka Rachel Carsonová, jež svým dílem upozornila na potřebu hlubších změn v lidském jednání a způsobu života. Problémem přetrvávajícím i do současnosti je skutečnost, že hlavní hodnotou společnosti je ekonomický růst a zvyšující se spotřeba, a ekonomika je tak stále upřednostňována před environmentální problematikou.⁵²

Na tyto myšlenky navázal norský filozof Arne Naess, který je zakladatelem hlubinné ekologie. Pojem poprvé představil při svém vystoupení na konferenci v Bukurešti v roce 1972.⁵³ Naess rozlišil ekologii mělkou a hlubinnou. Mělká ekologie podle něj spočívá v boji proti znečišťování životního prostředí a vyčerpávání přírodních zdrojů, jejím hlavním cílem je však zdraví a blahobyt lidí v rozvinutých zemích. Hlubinnou ekologii naproti tomu popsal jako tzv. biosférické rovnostářství, jehož podstatou je odmítnutí ústřední role člověka.⁵⁴

V roce 1984 pak Arne Naess společně se svým spolupracovníkem a budoucím pokračovatelem teorie, Georgem Sessionsem, představili osm základních principů hlubinné ekologie⁵⁵. Podle těchto principů lidé nemají právo omezovat bohatství a rozmanitost forem života, není-li to nutné k uspokojení základních životních potřeb. Dále také například hodnotí zásahy lidí do ne-lidského světa jako přehnané, kvůli čemuž by mělo dojít ke změnám politik

⁵⁰ ZIMMERMAN, Michael E. From Deep Ecology to Integral Ecology: A Retrospective Study. *The Trumpeter*, 2014, roč. 30, č. 2, s. 249.

⁵¹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

⁵² DREGSON, A., DEVALL, B. (2011): c. d., s. 102.

⁵³ Tamtéž, s. 103.

⁵⁴ NAESS, Arne. The shallow and the deep, long-range ecology movement. A summary. *Inquiry*, 1973, roč. 16, č. 1, s. 95–100.

⁵⁵ Základní principy hlubinné ekologie podle Naesse a Sessionse jsou uvedeny v Příloze č. 1.

ovlivňujících základní hospodářské, technologické a ideologické struktury. Ideologická změna by pak měla spíše oceňovat kvalitu života, než podporovat stálé zvyšování životní úrovně.⁵⁶

Zastánci hlubinné ekologie často kritizují reformní environmentalismus, protože dle jejich názoru mainstreamové organizace sice usilují o omezování znečišťování životního prostředí a záchranu ohrožených druhů, zároveň však většinou zůstávají věrné antropocentrickému přístupu zaměřenému na ekonomický růst a zvyšování životní úrovně lidí. Hlubinní ekologové požadují radikální verzi environmentalismu, tedy takovou, která se dokáže postavit modernímu antropocentrickému paradigmatu.⁵⁷ Z výše uvedeného lze vyvodit, že mainstreamová environmentální hnutí zapadají spíše do konceptu mělké ekologie, hlubinná ekologie naopak charakterizuje radikálnější organizace.

V souvislosti s biocentrismem lze jako jeho protiklad zmínit koncept tzv. speciesismu neboli druhovou nadřazenost. Speciesismus na rozdíl od biocentrismu odlišuje lidi a zvířata a bývá často přirovnáván k rasismu či sexismu. Ve většině lidských společností je nadřazené chování lidí vůči zvířatům považováno za normální. I když je v různých kulturách s různými zvířaty zacházeno různými způsoby, téměř vždy bývá velmi špatně zacházeno alespoň s některými druhy zvířat. Lidé zvířata v každodenním životě využívají k různým účelům, např. jako zdroj potravy, v oděvním průmyslu, na práci, k zabíjení pro zábavu apod.⁵⁸ Jedním z výrazných kritiků speciesismu je australský filozof a aktivista Peter Singer. Problematikou druhové nadřazenosti se zabývá například v knize *Osvobození zvířat (Animal Liberation, 1975)*, kde se mimo jiné odvolává na britského filozofa žijícího na přelomu 18. a 19. století, Jeremyho Benthamu, podle kterého by podmínkou pro přiznání práva na stejnou pozornost všem živým tvorům neměla být schopnost myslet či mluvit, nýbrž schopnost trpět.⁵⁹ Z pohledu hnutí na ochranu práv zvířat můžeme v souvislosti s druhovou nadřazeností mluvit o anti-speciesismu, přičemž stoupenci tohoto směru obecně přijímají stejné principy, jaké popisuje biocentrismus, kladou však zvláštní důraz na to, aby lidé radikálně změnili svůj přístup ke zvířatům.⁶⁰

⁵⁶ NAESS, Arne, SESSIONS, George. *Basic Principles of Deep Ecology* [online]. 1984 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://theanarchistlibrary.org/library/arne-naess-and-george-sessions-basic-principles-of-deep-ecology>>.

⁵⁷ ZIMMERMAN, M. E. (2014): c. d., s. 249.

⁵⁸ *Speciesism* [online]. Animal Ethics, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.animal-ethics.org/ethics-animals-section/speciesism/>>.

⁵⁹ SINGER, Peter. *Osvobození zvířat*. 1. vydání. Praha: Práh, 2001, s. 22–23.

⁶⁰ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

2.1.2 Eko-anarchismus

Pojem „anarchie“ v doslovném překladu z řečtiny znamená „bezvládí“. Obecně je hlavním cílem anarchismu zrušení státu a likvidace všech forem politické autority. Tento cíl je však v praxi v podstatě nedosažitelný a již z logiky věci vyplývá, že pokud anarchisté upřednostňují bezstátní společnost, nemohou se nikdy dostat k politické moci na státní úrovni. Touto „neschopností“ dostat se k moci se anarchismus odlišuje od ostatních politických ideologií. Stoupence anarchismu spojuje několik obecných principů (např. antietatismus, antiklerikalismus, přirozený řád či ekonomická svoboda), jinak ale většinou vycházejí z rozdílných politických proudů.⁶¹ Jedním z těchto proudů je i environmentalismus, jehož spojením s anarchismem vzniká právě eko-anarchismus, nebo také zelený anarchismus.

Zjednodušeně lze říci, že zelený anarchismus kritizuje způsob, jakým lidé zachází s ne-lidským světem. Je zde snaha o odstranění obecně všech forem hierarchie, které jsou důsledkem nějaké lidské činnosti bez ohledu na to, zda jsou součástí naší společnosti. Netýká se to tedy hierarchií mimo okruh lidské aktivity. V tomto směru se eko-anarchismus liší např. od socio-anarchismu, který se zaměřuje na nutnost odstranění hierarchie pouze ve vztahu mezi lidmi.⁶²

Počátky snahy o zformování myšlenek anarchismu do nějaké organizace se datují do druhé poloviny 19. století, kdy v září 1864 v Londýně byla založena Mezinárodní asociace pracujících, více známá pod názvem První internacionála. Nejvýraznější osobností organizace se stal německý filozof Karl Marx, co se týká ideologie, převládl francouzský socialismus. Hlavním bodem programu Internacionály bylo překonání kapitalismu zakládáním výrobních družstev, jejichž vzájemné vztahy neměla určovat volná konkurence, ale výměna zboží a služeb na základě jejich hodnoty, bez nároku na zisk. Pokojnou cestou měly být postupně zrušeny peníze i stát a odmítána byla i jakákoli účast v politickém životě. Tyto myšlenky blízké anarchismu přilákaly ruského revolucionáře a anarchistu Michaila Bakunina, jež do Internacionály vstoupil v roce 1868. Spolupráce však netrvala dlouho. V následujících letech se program organizace změnil, což vedlo k vnitřním sporům mezi marxisty a anarchisty.⁶³ Po Haagském kongresu v roce 1872 bylo anarchistické křídlo z První

⁶¹ HEYWOOD, A. (2005): c. d., s. 185–187.

⁶² BRUCE, Corin. *Green Anarchism: Towards the Abolition of Hierarchy* [online]. Freedom, 29. srpna 2014 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://freedomnews.org.uk/green-anarchism-towards-the-abolition-of-hierarchy/>>.

⁶³ CHURÁŇ, Martin. *Vznik První internacionály* [online]. Solidarita, 20. ledna 2015 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://solidarita.socsol.cz/2015/teorie/vznik-prvni-internacionaly>>.

internacionály vyloučeno a vytvořilo si vlastní tzv. Saint-Imierskou anarchistickou internacionálu⁶⁴. I tato organizace se však rozpadla po pouhých pěti letech fungování.⁶⁵

Další pokus o vytvoření anarchistické organizace proběhl až v roce 1968, kdy byla v italském městě Carrara založena Internacionála anarchistických federací (*International of Anarchist Federations*, dále jen IAF), později přejmenovaná na Anarchistickou internacionálu. Internacionála sestává z několika sekcí, jednu z nich tvoří eko-anarchisté zastoupení Asociací zelených anarchistů (*Green Anarchist International Association*, dále jen GAIA). GAIA byla oficiálně založena v roce 1982 na kongresu IAF v Oslu.⁶⁶ Při příležitosti 20. výročí založení byl v roce 2002 představen aktualizovaný *Eko-anarchistický manifest*, podle kterého je politika zeleného anarchismu založena na obecných ekologických a environmentálních vědeckých poznatcích, slušném zacházení s hospodářskými zvířaty, zásadě „žij a nech žít“, ekologické produkci potravin, obecné nedůvěře ke genetickým manipulacím apod.⁶⁷

GAIA věnuje pozornost všem otázkám týkajícím se ochrany životního prostředí, nejvíce se však v současnosti zajímá o problematiku kyselých dešťů a ozonových děr. Boj proti globálnímu oteplování způsobenému člověkem stojí na vrcholu anarchistických přímých akcí majících za cíl ochránit životní prostředí. Cestu k tomuto cíli GAIA vidí v mezinárodní spolupráci.⁶⁸

Pravděpodobně nejextrémnější odnoží eko-anarchismu je anarcho-primitivismus, tedy filozofie usilující o návrat k primitivním společnostem založeným na způsobu života lovců a sběračů.⁶⁹ Jeden z představitelů anarcho-primitivismu, americký environmentální filozof John Zerzan, označil přechod od sběračsko-loveckého způsobu života k zemědělství za největší omyl v historii lidstva. Tato změna dle jeho názoru zapříčinila celou řadu současných společenských problémů, např. výraznou hierarchizaci společnosti, nárůst nemocí, úbytek volného času, větší nerovnost mezi pohlavími, nárůst organizovaného násilí a nesvobody či ničení životního prostředí.⁷⁰ Primitivisté jsou radikálnější v tom, že zatímco anarchismus vidí

⁶⁴ Podle švýcarského města Saint-Imier, kde se konal ustavující kongres.

⁶⁵ *The International Workers of the World* [online]. Anarchist International Information Service, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.anarchy.no/iwwai.html>>.

⁶⁶ *The Anarchist International* [online]. Anarchist International Information Service [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.anarchy.no/ifadok.html>>.

⁶⁷ *The Ecoanarchist Manifesto* [online]. *Anarchist International Information Service*, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.anarchy.no/eam.html>>.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

⁷⁰ STIBRAL, Karel. *Zelený anarchista John Zerzan: Jsme na cestě zpět k lovu s břeu* [online]. *ekolist.cz*, 13. prosince 2016 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://ekolist.cz/cz/kultura/clanky/zeleny-anarchista-john-zerzan-jsme-na-cestě-zpet-k-lovu-a-sberu>>.

jako původce „všeho zlého“ stát a hierarchickou společnost, primitivismus jde v tomto směru ještě dál a bojuje proti civilizaci jako celku. Pro tento svůj postoj mají dva hlavní důvody. Prvním z nich je selhání vyspělých technologií projevující se například stále rostoucím znečišťováním životního prostředí nebo ničením přírodního prostředí, což jsou důvody, proč by všechny tyto technologie měly být zakázány. Druhý problém spatřují v izolaci či degeneraci lidí – to je nejvíce viditelné v masové nezaměstnanosti, chudobě, cynismu a psychosomatických poruchách. Anarcho-primitivisté věří, že tyto důsledky plynou právě z materialistické povahy civilizace, a proto by se mělo civilizaci vytrvale odporovat.⁷¹

Na závěr je ještě důležité zmínit, že zatímco eko-teroristé se ztotožňují s některými myšlenkami eko-anarchismu, eko-anarchisté prohlašují, že jejich politika má racionální, liberálně-socialistický základ a odmítají být spojováni s některými „extrémními“ environmentálními vizemi, jako jsou například utopické myšlenky na osvobození všech zvířat, vegetariánský fanatismus, iracionální environmentalismus a podobné autoritářské tendence; a příliš se neztotožňují ani s hlubinnou ekologií.⁷²

2.2 Příčiny a motivace jednání aktérů

Příčinou jednání všech environmentálních aktivistů (tedy nejen těch radikálních) jsou, zjednodušeně řečeno, problémy týkající se životního prostředí. Hlavním faktorem, který stojí za vznikem většiny současných globálních environmentálních problémů je extrémně rychlý populační růst. Zatímco v roce 1950 Země obývalo 2,5 mld. lidí, v roce 2000 to bylo již 6 mld. a v současnosti celosvětová populace čítá zhruba 7,5 mld. lidí. Podle odhadů OSN do roku 2050 počet vzroste až na 9,7 mld.⁷³

Jednou z největších environmentálních krizí současnosti je vymírání druhů. Dosud v celé historii života na Zemi nebyla míra vymírání tak vysoká jako je tomu nyní. Vědci se domnívají, že v následujících několika desítkách let můžeme přijít až o dvě třetiny druhů. Tato skutečnost ohrožuje celkovou biodiverzitu života na Zemi.⁷⁴ Mezi další závažné hrozby životnímu prostředí patří např. zrychlující se tání ledovců a tím zvyšování hladiny moří,

⁷¹ JEIHOUNI, Mojtaba, MALEKI, Nasser. Far from the madding civilization: Anarcho-primitivism and revolt against disintegration in Eugene O'Neill's *The Hairy Ape*. *International Journal of English Studies*, 2016, roč. 16, č. 2, s. 62–66.

⁷² *The Ecoanarchist Manifesto [online]*. *Anarchist International Information Service*, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.anarchy.no/eam.html>>.

⁷³ *World Population Prospect: The 2015 Revision*. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, 2015, s. 18.

⁷⁴ COVILL, Christopher J. *Greenpeace, Earth First! and The Earth Liberation Front: The Progression of the Radical Environmental Movement in America*. University of Rhode Island, Senior Honors Projects, 2008, s. 2.

ozonová díra, kyselá dešť či vypouštění toxických látek, jež kontaminují vodu, půdu i vzduch a dostávají se tak do všech živých organismů.⁷⁵

Řešením těchto globálních problémů se většinou zabývají mainstreamové organizace či strany zelených. Radikální environmentální hnutí jedná spíše lokálně. Aktivisté se zaměřují na ekosystémy ve svém okolí a usilují o jejich obnovu či alespoň zachování toho, co ještě zbylo. Konkrétně tedy například bojují proti rozšiřování předměstí na úkor „divoké“ přírody či stavbě přehrad, elektráren apod.

Hlavním motivačním faktorem v pozadí eko-terorismu je přesvědčení, že současná společnost nebere tato zásadní témata či problémy týkající se životního prostředí a práv zvířat dostatečně vážně. Nejenže je společnost z velké části názorově rozpolcená, co se týká bezprostředně hrozící environmentální katastrofy, ale také mainstreamové skupiny, jejichž hlavním záměrem je vypořádat se s těmito problémy, jsou dle názoru radikálních environmentalistů neschopné nebo neochotné přijmout adekvátní opatření k zajištění ochrany zvířat a životního prostředí.⁷⁶ Toto „selhání“ konzervativního úsilí mainstreamových organizací je považováno za důvod zrodu radikálního environmentálního hnutí využívajícího ekotáž jako prevenci destrukce životního prostředí.⁷⁷

Co se týká ochrany práv zvířat, zde je základním motivem jednání aktérů obecně rozšířený koncept speciesismu (viz kapitola 2.1.1). Radikální aktivisté za práva zvířat odmítají jakýkoli názor, že by zvířata měla být podřízena lidem a obviňují západní civilizaci, že si je nezákonně podrobuje a vykořisťuje je. Jsou přesvědčeni, že by lidé neměli zvířata ani chovat jako domácí mazlíčky, natož je konzumovat, nebo používat jakékoli zvířecí produkty v každodenním životě. Aktivisté se domnívají, že by zvířatům měla být přiznána stejná práva jako lidem.⁷⁸

V současnosti zatím stále platí, že se stoupenci organizací jako jsou ELF či ALF při svých akcích vyhýbají páchání násilí na lidech. Není ovšem vyloučeno, že v budoucnu – sjednocení vírou, že příroda má svou vlastní vnitřní hodnotu, kterou je třeba chránit – nezajdou ve svých praktikách dál. Někteří jednotlivci v radikálně environmentálních kruzích jsou totiž přesvědčeni, že ani oddělení se od mainstreamu nestačí a že současná strategie přímých akcí tak, jak ji praktikuje většina eko-militantů, je ve své podstatě „vadná“ a prosazují radikálnější kroky. Poukazují na to, že mnoho společností, jež provádějí výzkumy na zvířatech nebo jsou

⁷⁵ SMITH, R. K. (2008): c. d., s. 541.

⁷⁶ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

⁷⁷ COVILL, Ch. J. (2008): c. d., s. 1.

⁷⁸ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

zapojeny do rozvoje městské zástavby, mají vůči těmto útokům pojistné smlouvy, čímž se z velké části stávají imunní proti represivním finančním opatřením. Navíc někteří jednotlivci, především uvnitř militantní komunity za ochranu práv zvířat, jsou přesvědčeni, že politika „žádná fyzická újma“ by měla být přehodnocena a v některých případech nahrazena radikálnějšími opatřeními.⁷⁹ Například zakladatel a tiskový mluvčí Severoamerické tiskové kanceláře pro osvobození zvířat (North American Animal Liberation Press Office, NAALPO) Jerry Vlasak⁸⁰ v roce 2003 na Konferenci o právech zvířat konané v Kalifornii prohlásil: „... *kdyby byli vivisektoři běžně zabíjeni, myslím si, že by to ostatní vivisektory mohlo přivést k tomu, aby se zamysleli nad tím, co ve své práci dělají.*“⁸¹

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že kromě hluboko zakořeněných morálních zásad eko-teroristy k jejich jednání vede především souznění s principy biosférického rovnostářství a základními myšlenkami eko-anarchismu. K radikálnímu jednání se část environmentálního hnutí uchýlila kvůli nespokojenosti s činností mainstreamových organizací, které dle jejich názorů stále staví člověka na vrchol pyramidy a jednají tak spíše v zájmu uspokojení lidských potřeb, než aby se zajímaly o skutečný stav ekosystémů. Činnost aktivistů za práva zvířat je pak postavena především na boji proti konceptu speciesismu, který je dnes v různých podobách rozšířen po celém světě.

Následující kapitola je již zaměřena na případové studie vybraných eko-teroristických hnutí.

⁷⁹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

⁸⁰ Jerry Vlasak vystudoval lékařství na univerzitě v Houstonu a než se z něj stal bojovník za práva zvířat, sám působil jako vivisektor v jedné z pokusných laboratoří.

⁸¹ BEST, Steven. *Who's Afraid of Jerry Vlasak?* [online]. Animal Liberation Front [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://animalliberationfront.com/Philosophy/JerryVlasak.htm>>.

3 Případové studie vybraných organizací

Tato část práce je věnována případovým studiím organizací Earth First!, Earth Liberation Front a Animal Liberation Front. U každého hnutí je řešena jeho historie, struktura a financování a v neposlední řadě také charakter akcí. Zařazeny jsou i podkapitoly znázorňující akce dané organizace v číslech. Data jsou čerpána z databáze GTD a jsou zde zohledněny pouze činy, které podle hodnotících kritérií GTD splňují podmínky pro označení za teroristické. Tento ukazatel bude v závěrečné komparaci nápomocen při hodnocení radikálnosti jednotlivých hnutí.

3.1 Earth First!

3.1.1 Historie

Hnutí Earth First! se zformovalo v 80. letech ve Spojených státech v reakci na pokračující devastaci přírody a rostoucí nespokojenost s prací environmentalistů.⁸² Ústřední postavou hnutí byl již od počátku Dave Foreman. Právě on a čtyři jeho přátelé se na jaře roku 1980 vydali na společnou cestu do Foremanova rodiště v Albuquerque. Zde, inspirováni knihou *The Monkeywrench Gang*, posilnění alkoholem a znepokojeni tehdejším stavem mainstreamového environmentálního hnutí, se jednohlasně shodli na tom, že se stanou radikály a zrodila se myšlenka na založení EF!.⁸³

Skupina identifikovala všechny ekosystémy ve Spojených státech, jež bylo podle jejich názoru třeba chránit z důvodu zachování biologické rozmanitosti, a informace o těchto oblastech formou jakéhosi zpravodaje rozeslala v 75 kopiích svým nejvlivnějším kontaktům z oblasti vědy a radikálních environmentálních skupin. Reakce byla ohromná a zpravodaj se stal periodikem s názvem *Earth First! Journal*.⁸⁴ V současnosti je EF! Journal vydáván čtvrtletně a má sloužit jako základní fórum pro diskusi uvnitř EF!. Jeho obsahem jsou reportáže z přímých akcí, dále novinky týkající se EF! a dalších radikálních environmentálních skupin, investigativní články, kritika environmentálního hnutí jako celku, ale také například recenze knih, či eseje zabývající se ekologickou teorií.⁸⁵

První akcí EF! byl protest u přehrady v Glen Canyon na řece Colorado v Arizoně v březnu 1981, při kterém příznivci EF! použitím 90 m dlouhého pruhu černé igelitové folie vytvořili optickou trhlinu v přehradní hrázi. Akce měla spíše symbolický charakter, a to v tom

⁸² Proč Earth First!? *Earth First! Action Update*, 2000, roč. 3, č. 4., s.1.

⁸³ COVILL, Ch. J. (2008): c. d., s. 26.

⁸⁴ Tamtéž, s. 30.

⁸⁵ *About Earth First!* [online]. Earth First! Journal [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/about/>>.

smyslu, že Glen Canyon je jedno z hlavních míst, kde se odehrává děj románu *The Monkeywrench Gang*. Setkání osobně podpořil i autor knihy Edward Abbey.⁸⁶

V následujících letech se EF! přesunulo od symbolických akcí k radikálnějším přímým akcím, jež byly zaměřeny hlavně proti těžbě dřeva a ropy. Hnutí se rychle rozšiřovalo a po celých Spojených státech vznikaly nové skupiny. V roce 1985 Dave Foreman vydal výše zmíněnou knihu *Ecodefense: A Field Guide to Monkeywrenching*, jež příznivcům poskytuje podrobné návody pro konání sabotážních akcí.⁸⁷ Jednou z oblíbených technik se stal tzv. *tree-spiking*, při kterém jsou do kmenů stromů, u nichž hrozí kácení, zatloukány dlouhé hřeby či jiné kovové předměty, jež by při kácení poškodily motorové pily. Protože však tato metoda potenciálně ohrožuje na životě osoby obsluhující pily, aktivisté oblasti, ve kterých *tree-spiking* proběhl, označují a doufají, že toto riziko těžbařské společnosti odradí.⁸⁸

Hnutí bylo ve svých počátcích velmi aktivní, avšak rychlý růst mu paradoxně příliš neprospěl. S narůstajícím počtem příznivců narůstalo také množství různých a často protichůdných názorových proudů.⁸⁹ V 80. letech se k hnutí přidala aktivistka Judi Bari, jejíž přístup byl zcela odlišný než přístup zakládajících členů. Dle vlastních slov byla sama překvapena, že jako eko-feministka uznávající hodnoty kolektivismu a nenásilí, skončila u radikální organizace s nekompromisním přístupem k ochraně přírody, jež se snaží pro veřejné mínění působit „macho“ dojmem. Přestože Judi Bari přímo nekritizovala užívání radikálnějších metod, byla přesvědčena, že izolované útoky několika jednotlivců nemohou přinést masivní sociální změnu potřebnou k záchraně planety. Snažila se tedy organizovat s místními obyvateli a získávat komunitní podporu.⁹⁰ Zásadní ideový konflikt uvnitř hnutí vznikl právě mezi Judi Bari a Davem Foremanem, který nakonec hnutí kvůli jeho deradikalizaci v roce 1989 opustil a založil novou organizaci s názvem *Wildlands Project*.⁹¹

V roce 1990 EF! zahájilo kampaň s názvem *Redwood Summer*, jejímž cílem bylo zastavit těžbu sekvojí v redwoodské oblasti v Kalifornii. Tento nenásilný protest pochopitelně

⁸⁶ *The Cracking of Glen Canyon Damn with Edward Abbey and Earth First!* [krátký dokumentární film]. Christopher McLEOD. USA, 1982. Dostupné na <<https://vimeo.com/208388075>>.

⁸⁷ *Žádné kompromisy: Historie a taktika Earth First!* [online]. GreenAction, 20. května 2018 [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://greenaction.noblogs.org/post/2018/05/20/zadne-kompromisy-historie-a-taktika-earth-first/#more-12298>>.

⁸⁸ *Charakteristika radikálního environmentálního hnutí v USA* [online]. GreenAction, 23. srpna 2018 [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://greenaction.noblogs.org/post/2013/08/23/radikalni-environmentalni-hnuti-v-usa/>>.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ BARI, Judi. *The Feminization of Earth First!* [online]. History is a Weapon, květen 1992 [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.historyisaweapon.com/defcon1/barifemef.html>>.

⁹¹ *Dave Foreman* [online]. Activist Facts [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.activistfacts.com/person/3454-dave-foreman/>>.

vyvolal odpor ze strany kalifornských těžařských společností a o skupinu se začala zajímat policie i FBI. Judi Bari dostávala výhrušné dopisy a v květnu 1990 se dokonce stala terčem útoku, když v jejím autě vybuchla bomba nastražená pod sedadlem řidiče. Judi Bari utrpěla vážná poranění, přesto však byla i se svým spolupracovníkem Darrylem Cherneyem, jenž s ní cestoval, zatčena. Dle mediálního obrazu, který byl kolem kauzy vytvořen, byli oba označeni za teroristy s tím, že bomba byla jejich a chystali se ji použít při blíže neurčeném útoku. Po dvou měsících bylo obvinění zrušeno pro nedostatek důkazů a případ byl uzavřen bez toho, aniž by policie vyšetřila, kdo za útokem stál.⁹² Po těchto událostech, kdy následně FBI na základě infiltrací a provokací zatkla i několik dalších aktivistů, se hnutí ve Spojených státech v podstatě zcela vzdalo užívání radikálních sabotážních taktik a zařadilo se blíže k mainstreamu.⁹³

V roce 1991 EF! začalo působit ve Velké Británii, kde členská základna také velmi rychle rostla. Největší kampaně zpočátku byly zaměřeny proti dovozu tropického dřeva a také proti výstavbě dálnic. Postupem času se britské EF! začalo zabývat i globálnějšímí tématy, jako jsou geneticky modifikované plodiny, mezinárodní solidarita či klimatické změny. Z Britských ostrovů se pak EF! postupně šířilo i do kontinentální Evropy.⁹⁴

3.1.2 Struktura a financování

Již od počátku se EF! chtělo odlišovat od ostatních, a to jak svými akcemi, tak i způsobem vedení. Nemá zde být žádný byrokratický přístup (jako např. v Greenpeace) ani žádní lobbisté či přesně vymezená agenda. EF! se ztotožnilo s principy hlubinné ekologie a jeho základním záměrem bylo vytvořit cílenou anarchii, jež by se aplikovala u záležitostí, při jejichž řešení selhaly politické prostředky.⁹⁵ Samotné EF! o sobě prohlašuje, že není organizací, nýbrž hnutím a dále také, že nemá členy, ale své stoupence nazývá termínem *Earth First!ers*. Ideově se EF! odvolává na biocentrismus, neboť život na Zemi musí být vždy na prvním místě.⁹⁶

EF! je mezinárodním hnutím sestávajícím z malých regionálních skupin. Cílem Earth First!erů je být co nejdůvěrněji propojeni s ekologií jejich území, ale také se závažnými hrozbami, které této oblasti bezprostředně hrozí. Dle jejich vlastních slov, ve snaze o zastavení

⁹² BARI, Judi. *The Feminization of ...*

⁹³ *Žádné kompromisy: Historie ...*

⁹⁴ *About EF!* [online]. Earth First! Summer Gathering [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://earthfirstgathering.org/about.html>>.

⁹⁵ COVILL, Ch. J. (2008): c. d., s. 31.

⁹⁶ *About Earth First!* [online]. Earth First! Worldwide [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.earthfirst.org/about.htm>>.

devastování přírody, EF! využívá „přímý nátlak“ s kombinací vzdělávání, vedení sporů a kreativní občanské neposlušnosti.⁹⁷

V rámci EF! v podstatě neexistuje žádná hierarchická struktura. Jedinými „lídry“ jsou ti, kdo pracují nejefektivněji. Nové myšlenky, strategie a klíčová iniciativa přicházejí od jednotlivců a všechna rozhodnutí jsou prováděna v rámci spřízněných skupin na základě preferovaných taktik.⁹⁸

Již z podstaty struktury hnutí bez jakékoli centrální organizace, je prakticky nemožné určit kolik autonomních buněk v současnosti po celém světě operuje. Co se týká prezentace hnutí na internetu, existuje stránka s názvem *Earth First! Worldwide*⁹⁹, která však obsahuje pouze stručný popis hnutí a dále odkazy na stránky několika skupin EF! působících na různých místech v Evropě, Spojených státech a Austrálii. Většina odkazů je však buď nefunkčních, nebo stránky již několik let nejsou aktualizovány. Jediným odkazem, který je pravidelně aktualizován a skutečně se jeho obsah týká aktivit hnutí, jsou internetové stránky skupiny EF! působící ve Velké Británii.¹⁰⁰

Na základě dostupných informací lze právě britské EF! zhodnotit jako nejorganizovanější článek hnutí. Kromě nejrůznějších protestních akcí skupina již od roku 1992 organizuje každoroční několikadenní letní setkání (*Summer Gathering*) a také víkendová zimní setkání (*Winter Moot*). Na těchto akcích mají návštěvníci možnost zúčastnit se workshopů zaměřených na různá environmentální témata, především však slouží k tomu, aby spolu příznivci EF! navzájem sdíleli své myšlenky a zkušenosti a rozšiřovali si tak své kontakty.¹⁰¹

Pokud bychom však přece jenom hledali nějakou „centrální“ internetovou stránku hnutí, nabízí se stránka EF! Journal¹⁰². Ta kromě samotného periodika nabízí také informace o historii a struktuře hnutí, odkazy na různé události, dále také informace o projektu na podporu vězněných aktivistů, odkazy ke stažení materiálů obsahujících manuály k páchání ekotáží apod.

S financováním je situace podobná. Vzhledem k charakteru hnutí není možné, aby byly jednotlivé skupiny financovány ze společných prostředků. Existuje však možnost požádat o finanční prostředky potřebné k plánování a provedení přímé akce prostřednictvím fondu

⁹⁷ *About Earth First!* [online]. Earth First! Worldwide [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.earthfirst.org/about.htm>>.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Earth First!. *Earth First! Worldwide* [online]. [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.earthfirst.org/>>.

¹⁰⁰ Earth First! UK. *Earth First!* [online]. [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.earthfirst.org.uk/>>.

¹⁰¹ *The Gathering* [online]. Earth First! Summer Gathering [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://earthfirstgathering.org/gathering.html>>.

¹⁰² Earth First!. *Earth First! Journal* [online]. [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/>>.

The Earth First! Direct Action Fund, který byl zřízen v roce 1985 k těmto účelům. Skupiny či jednotlivci mohou získat finanční prostředky také například z benefičních koncertů, aukcí nebo prostřednictvím veřejných proseb o příspěvky zveřejněných například v rádiu, letácích či na internetu.¹⁰³ Další možností, jak může veřejnost hnutí podpořit je zakoupení jednotlivých výtisků či předplatného EF! Journal.

3.1.3 Charakter akcí

Motem hnutí se stala věta „Žádné kompromisy při ochraně Matky Země!“ (*No Compromise in Defense of Mother Earth!*), což naznačuje, že se Earth First!eři „mohou“ v zájmu ochrany přírody uchýlit i k radikálním taktikám, samozřejmě za předpokladu, že všechny mírnější metody selhaly.

EF! využívá k ochraně životního prostředí různé taktiky od legálních procesů, přes akty občanské neposlušnosti, až po, v krajních případech, přímé akce, jež jsou ve většině případů zaměřené proti majetku. Hnutí si však důrazně zakládá na tom, že se nikdy nedopouští násilí na lidech či zvířatech. EF! svými přímými akcemi reaguje na širokou škálu environmentálních problémů (např. práva zvířat, kácení lesů, stavba silnic, ekonomická globalizace apod.).¹⁰⁴ Častými jsou aktivity Earth First!erů směřované proti těžbařům dřeva a farmářům, kteří pěstují geneticky modifikované plodiny.¹⁰⁵

Přímé akce z pohledu EF! znamenají osobní, duchovní a strategické úsilí o ochranu Země. EF! je definováno akcemi, jejichž účelem je: zastavit destrukci – přimět vlády a korporace ukončit vykořisťovatelské těžení přírodních zdrojů; upoutat pozornost médií; a posílit odhodlání ostatních Earth First!erů.¹⁰⁶

Aktivita EF! lze rozdělit na nenásilné přímé akce a *monkeywrenching*. Nejčastější akcí spadající do první kategorie jsou demonstrace, jež zahrnují různé pochody, kostýmy či pouliční divadlo mající za úkol prezentovat pozice EF! reportérům a také klást nároky na vlády a korporace. Aby byla demonstrace efektivní, měla by mít jasný záměr, taktiku a specifický cíl, dále by měla být barevná a kreativní, informativní a také flexibilní. Dalšími častými akcemi jsou okupace (zasedacích místností, kanceláří nebo dokonce i domů autorit, jež mají rozhodovací pravomoci, ale dle názoru EF! nekonají), blokády (těžebního zařízení, přepravy radioaktivního odpadu, kamionů na přepravu hospodářských zvířat, přehrad, dolů apod.)

¹⁰³ *Forming an EF! Group* [online]. Earth First! Journal [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/get-it-together/>>.

¹⁰⁴ Proč Earth First!? *Earth First! Action Update*, 2000, roč. 3, č. 4., s.1.

¹⁰⁵ *Earth First!* [online]. Activist Facts [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.activistfacts.com/organizations/271-earth-first/>>.

¹⁰⁶ *Direct Action* [online]. Earth First! Journal. [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/direct-action/>>.

a „obsazování“ stromů (tzv. *tree-sitting*). EF! vyzývá své stoupence, aby akce vždy pečlivě plánovali, nikdy nikoho fyzicky ani verbálně nenapadali a snažili se tak předejít jakémukoli konfliktu, ať už s policií nebo třeba i s veřejností, aby neopouštěli své pozice, i kdyby to znamenalo, že budou zatčeni a v neposlední řadě, aby u sebe při akcích neměli žádné drogy, alkohol ani zbraně. Doporučováno je také předem o připravované akci informovat místní média.¹⁰⁷

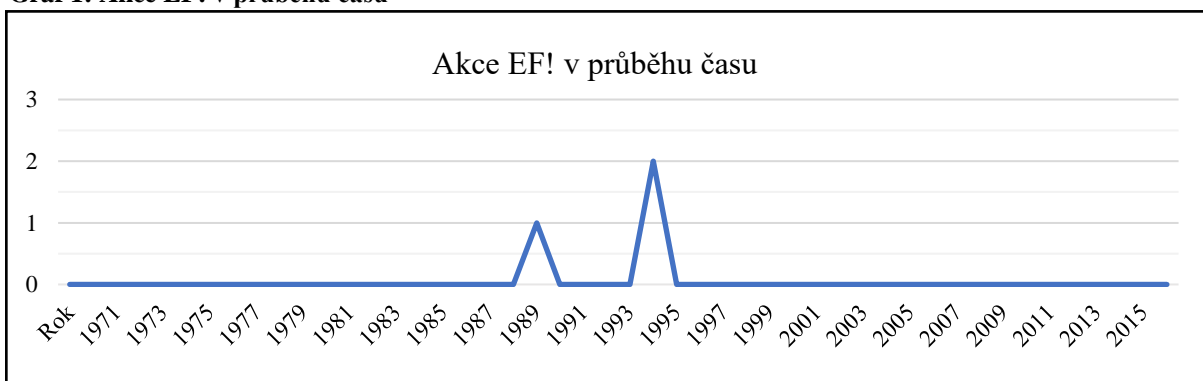
Co se týká *monkeywrenchingu*, EF! jej definuje jako nezákonné sabotáže průmyslového a těžebního vybavení. *Monkeywrenching* překračuje klasickou občanskou neposlušnost, ale mělo by se jednat o nenásilné jednání zaměřené proti neživým objektům. Přestože EF! bývá s touto taktikou často spojováno, „organizovaná“ složka hnutí doporučuje se do těchto sabotážních aktivit nezapojovat a vyhýbat se každému, kdo o nich mluví, neboť by se mohlo jednat o agenta, který se snaží ostatní vyprovokovat k akci. Pokud se však někdo rozhodne uchýlit se k této metodě, měl by nejdříve velmi pečlivě zvážit, zda opravdu byly vyčerpány všechny jiné prostředky boje.¹⁰⁸

Najít inspiraci pro potenciální Earth First!ery není nijak složité. Jen EF! Journal na svých internetových stránkách poskytuje zdarma ke stažení hned několik publikací obsahujících podrobné návody ke konání sabotážních akcí.

3.1.4 Akce Earth First! v číslech (Global Terrorism Database)

Na následujících stranách jsou zhodnoceny akce EF! na základě dat získaných z databáze GTD. Události jsou posuzovány podle cíle útoku, použitých zbraní, počtu obětí a regionů, kde se k nim došlo.

Graf 1: Akce EF! v průběhu času

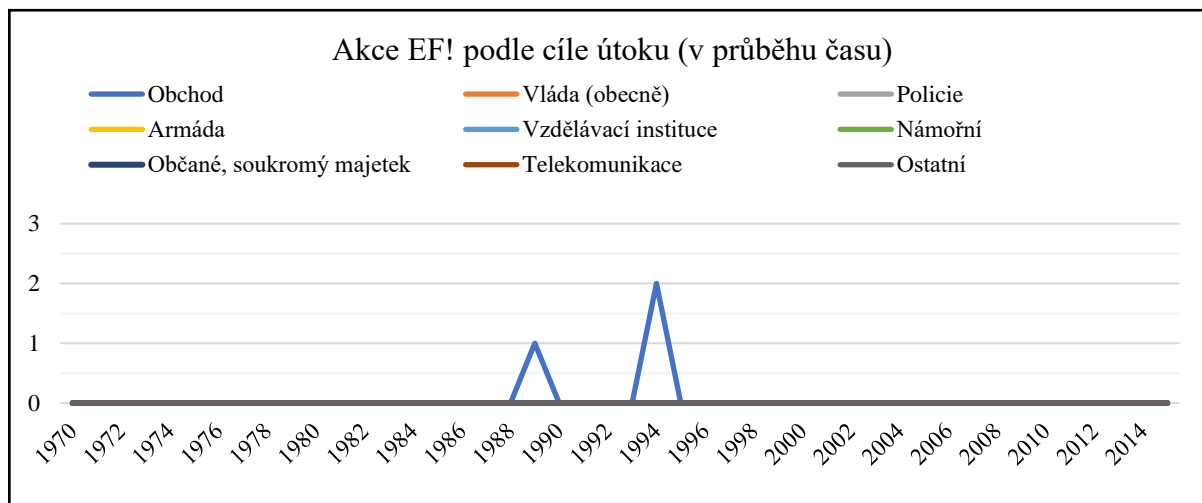

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

¹⁰⁷ *Direct Action* [online]. Earth First! Journal. [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/direct-action/>>.

¹⁰⁸ *Monkeywrenching* [online]. Earth First! Journal. [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/direct-action/>>.

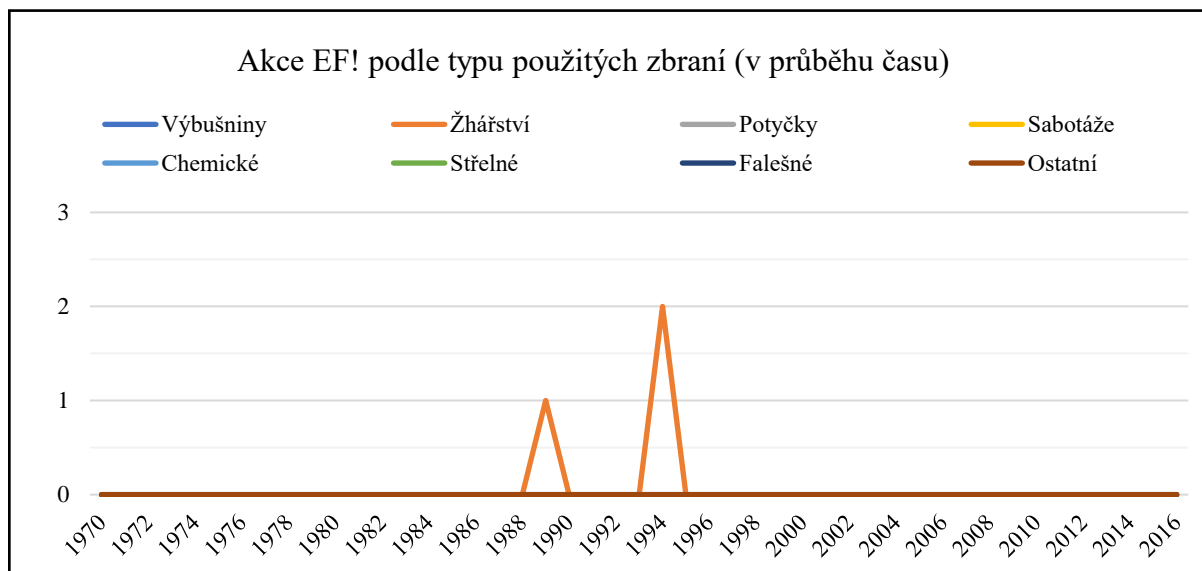
Graf 2: Akce EF! podle cíle útoku (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Pro hnutí Earth First! eviduje GTD pouze 3 záznamy, z toho jeden v roce 1989 a zbylé dva v roce 1994. Tato skutečnost je v souladu s tvrzením, že od 90. let se hnutí téměř vzdalo násilných akcí a posunulo se blíže k mainstreamu. Cílem útoků byl ve všech třech případech obchod. V roce 1989 aktivisté zaútočili na budovy společnosti pořádající aukce hospodářských zvířat v Dixonu v Kalifornii, útoky v roce 1994 se uskutečnily v rozmezí čtyř dnů nedaleko města Olympia ve Washingtonu a byly směřovány proti vybavení společnosti zabývající se těžbou dřeva.¹⁰⁹

Graf 3: Akce EF! podle typu použitých zbraní (v průběhu času)

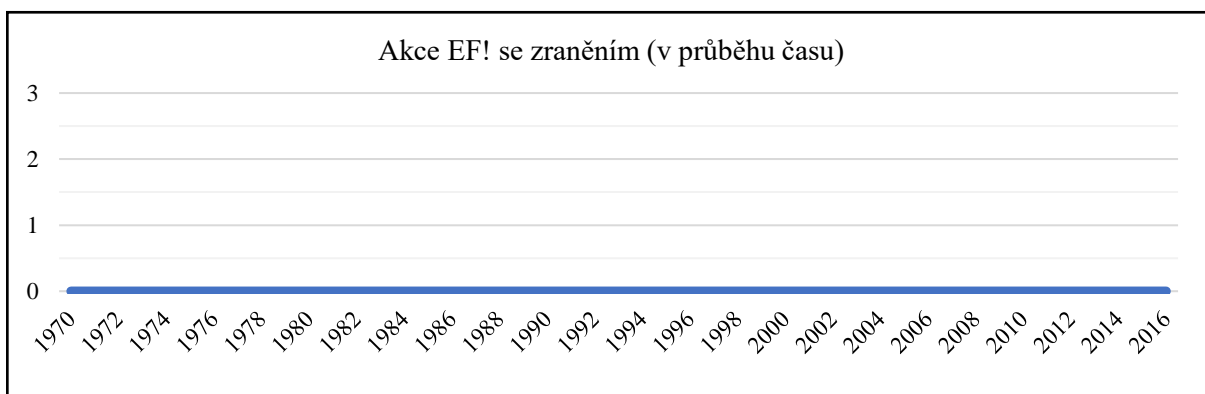

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

¹⁰⁹ Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth First!* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=10057&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

Ve všech výše uvedených případech se jednalo o žhářské útoky. Výsledkem těchto akcí byly nenávratně poškozené budovy a stroje, a tedy i vysoké finanční škody. V případě útoku v Dixonu způsobená škoda dosáhla výše 250 tis. dolarů.¹¹⁰

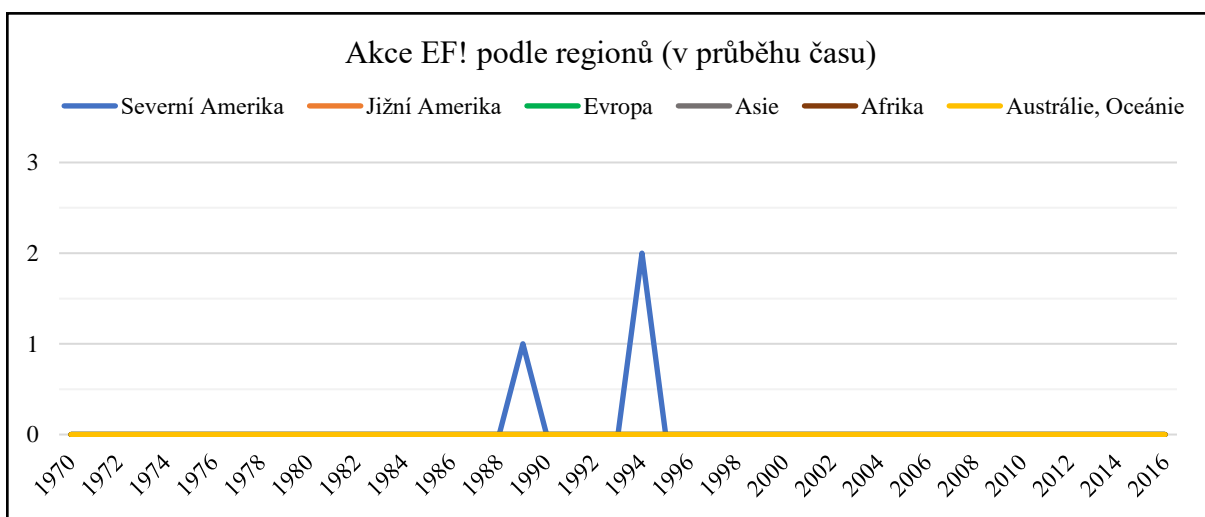
Graf 4: Akce EF! se zraněním (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Přestože žhářské útoky jsou obecně velmi nebezpečné a byly napáchány vysoké škody na majetku, nezapříčinily akce EF! žádnou ztrátu na lidských životech a ani při těchto akcích nebyl nikdy zraněn. Tato skutečnost potvrzuje, že se aktivistům daří dodržovat zásadu, že mají jednat tak, aby se nikdy nedopustili násilí na lidech či zvířatech.¹¹¹

Graf 5: Akce EF! podle regionů (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

¹¹⁰ Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth First!* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=10057&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

¹¹¹ Tamtéž.

Všechny zmíněné akce EF!, jež GTD vyhodnotila jako teroristické činy, se odehrály na území Spojených států. V návaznosti na události z roku 1990, kdy, jak je popsáno výše, agenti FBI pronikli mezi členy hnutí a po následných provokacích bylo několik aktivistů zatčeno, se hnutí téměř zcela odklonilo od využívání násilných sabotážních taktik. Na základě provedené analýzy akcí EF! lze tedy jednoznačně říci, že se do Evropy v 90. letech EF! rozšířilo již jako hnutí neprovádějící násilné aktivity. V současnosti se stoupenci EF! v Evropě zaměřují především na protestní akce.¹¹²

3.2 Earth Liberation Front

3.2.1 Historie

Patnáct let před vznikem Earth Liberation Front existovala ve Spojených státech jiná skupina používající zkratku „ELF“. Tato skupina nesla název *Environmental Life Force* a byla založena v Kalifornii v roce 1977 aktivistou Johnem Hannou. Toto „původní ELF“ (*The Original ELF*), jak dnes skupina bývá označována, ke svým přímým akcím využívalo žhářské a bombové útoky, a to především v boji proti používání pesticidů. Aktivita hnutí ustala poté, co byl John Hanna v roce 1978 zatčen kvůli podezření ze spáchání útoku na sedm práškovacích letadel. Co se týká souvislosti mezi původním ELF a současným ELF, nejspíše žádná faktická neexistuje, ačkoliv John Hanna je přesvědčen, že Earth Liberation Front okopírovalo jak název, tak i metody Environmental Life Force.¹¹³ Členy současného ELF kritizuje za to, že stále ještě užívají násilné taktiky a v jednom z rozhovorů doporučil, aby s touto praxí skončili, neboť žhářské útoky jsou vysoce nebezpečné a je jen otázkou času, kdy dojde k nějakému zranění či úmrtí.¹¹⁴

Radikální environmentální hnutí Earth Liberation Front bylo založeno v roce 1992 ve Velké Británii bývalými členy EF!, jež nebyli spokojeni se snižující se úrovní radikalismu uvnitř hnutí a se snahou EF! skončit s využíváním nelegálních taktik. Přestože britští Earth First!eři se členy ELF tedy nebyli příliš v souladu, v EF! Journal, který vychází ve Spojených státech, byla na podzim roku 1993 akcím ELF prováděným v Británii věnována celá strana. V anonymním článku bylo mimo jiné ELF popsáno jako hnutí nezávisle operujících sabotérů, jehož aktivity za pouhý rok existence způsobily vykořisťovatelům Země napříč Británií škody

¹¹² Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth First!* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=10057&charttype=line&chart=overtime&ob=GTIDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

¹¹³ *Environmental Life Force* [online]. The Original ELF [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.originalelf.com/>>.

¹¹⁴ *Interview with ELF founder, John Hanna* [online]. The Original ELF [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <https://www.originalelf.com/interview_with_elf_founder.html>.

v celkové výši 2 mil. liber. Zmíněna byla také odlišnost od ALF, která spočívá v tom, že zatímco ALF usiluje o publicitu, buňky ELF z bezpečnostních důvodů pracují bez toho, aniž by informovaly tisk a nepřijímají odpovědnost za své akce.¹¹⁵

Brzy od svého vzniku se činnost ELF rozšířila do kontinentální Evropy, Austrálie a na Nový Zéland.¹¹⁶ Ve Spojených státech ELF začalo své akce v říjnu 1996 ve státě Oregon, a to útokem zápalnými lahvemi na nákladní vůz v Detroitu a následným žhářským útokem na lesní stanici v Eugene, oboje náležící americké Lesní správě.¹¹⁷

Na přelomu tisíciletí bylo ELF na vrcholu své aktivity. FBI spojuje ELF či ALF s více než 600 kriminálními činy spáchanými v letech 1996–2002, při nichž vznikly škody celkem ve výši 43 mil. dolarů. Z tohoto důvodu byly tyto organizace označeny za závažnou teroristickou hrozbu pro národní bezpečnost.¹¹⁸ Útoky, při kterých vznikají takto vysoké škody však tvoří z celkového počtu jen malou část, ve většině případů se jedná spíše o akty vandalismu.¹¹⁹

V současnosti můžeme ELF popsat jako nadnárodní decentralizovanou síť utajovaných buněk využívající nezákonné metody protestu (např. sabotáže či vandalismus na cizím majetku). Ideologické východisko ELF má základ v hlubinné ekologii, anti-autoritářském anarchismu zdůrazňujícím kritiku kapitalismu, kolektivní obraně Země a pocitu být pronásledován státními složkami.¹²⁰

Podobně jako je tomu u většiny nejen environmentálních organizací, i z ELF se postupem času začaly vyčleňovat určité skupiny či okruhy osob. Příkladem je skupina *Arissa*, což je militantní frakce ELF obhajující radikálnější taktiky, jako například atentáty na jednotlivce a subjekty považované za hrozbu pro životní prostředí. *Arissa* byla založena v roce 2003 dvěma bývalými mluvčími ELF a prohlašuje, že cíle „single-issue“ organizací, jako jsou ELF či ALF, jsou krátkozraké a nemohou nikdy přinést nezbytné změny. Primárním cílem *Arissy* je vyvolat sociální a politickou revoluci ve Spojených státech.¹²¹

¹¹⁵ Earth Liberation Front Ignites Britain. *Earth First! Journal*, 22. září 1993, s. 34.

¹¹⁶ JOOSSE, Paul. Elves, environmentalism, and "eco-terror": Leaderless resistance and media coverage of the Earth Liberation Front. *Crime Media Culture*, 2012, roč. 8, č. 1, s. 80.

¹¹⁷ POSLUSZNA, Elzbieta. *Environmental and Animal Rights Extremism, Terrorism, and National Security*. 1. vydání. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2015, s. 145.

¹¹⁸ *Testimony of James F. Jarboe: The Threat of Eco-Terrorism* [online]. Federal Bureau of Investigation, 12. února 2002 [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://archives.fbi.gov/archives/news/testimony/the-threat-of-eco-terrorism>>.

¹¹⁹ JOOSSE, P. (2012): c. d., s. 80.

¹²⁰ LOADENTHAL, Michael. The Earth Liberation Front: A Social Movement Analysis. *Radical Criminology*, 2013, roč. 2, č. 1, s. 15.

¹²¹ Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants ...*

3.2.2 Struktura a financování

Organizační struktura ELF je anarchistická a mnohými autory označována jako „odpor bez vůdce“¹²². Obecně si pod tímto konceptem můžeme představit spontánně vznikající skupiny inspirující se akcemi jiných skupin.¹²³ Přesně takto ELF, podobně jako EF! či ALF, funguje. ELF působí prostřednictvím mnoha anonymních buněk po celém světě. O jakékoliv formě organizace či struktury však příliš hovořit nelze. Nejsou vybírány členské poplatky a neexistuje ani nic jako seznam členů.¹²⁴ Působení v malých buňkách je výhodné, neboť tyto buňky jsou soběstačnými jednotkami, které mohou fungovat i bez podpory externích entit (např. finanční pomoc, dodávka zbraní).¹²⁵ Ke vzájemné komunikaci či sdílení různých zpráv a informací příznivcům ELF v dnešní moderní době jako ideální nástroj slouží internet a sociální sítě.

Jestliže jednotlivci vykonávají přímé akce ve jménu ELF, je to čistě jejich svobodné rozhodnutí. ELF své přívržence pouze povzbuzuje, aby se odhodlali k akci a jednali dle svého svědomí mají-li pocit, že se v jejich okolí děje nějaká „nespravedlnost“. Při tom by měli dbát na dodržování těchto zásad: a) způsobit ekonomickou škodu těm, kdo mají užitek z ničení a vykořisťování přírodního prostředí; b) vzdělávat veřejnost a odhalit jí krutosti páchané proti Zemi a všem druhům, jež ji obývají; a c) přijmout všechna nezbytná preventivní opatření, aby se předešlo zranění všech lidských i ne-lidských bytostí.¹²⁶

Současné ELF lze označit za globální hnutí, avšak podobně jako v případě EF!, je v podstatě nemožné určit kolik autonomních buněk po celém světě existuje. Dle odhadů je hnutí aktivní ve více než 20 zemích.¹²⁷ V současnosti není dohledatelná žádná internetová stránka, která by fungovala jako informační stránka hnutí. Většina dostupných zdrojů, jež se nějakým způsobem zabývají historií či aktivitami hnutí, se odkazuje na internetové stránky Severoamerické tiskové kanceláře ELF (*North American Earth Liberation Front Press Office*, NAELFPO). Ty jsou však v době zpracování této práce nefunkční, resp. na adrese odkazující na tiskovou kancelář ELF¹²⁸ je provozován blog obsahující pouze deset příspěvků týkajících se problematiky životního prostředí.

¹²² V angličtině „*leaderless resistance*“.

¹²³ JOOSSE, P. (2012): c. d., s. 80.

¹²⁴ HETTENA, Seth, WIDES, Laura. *ELF lays claim to new wave of suburban eco-vandalism* [online]. Cult Education Institute, 2. října 2003, [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://culteducation.com/group/817-animal-rights-and-environmental-extremists/314-elf-lays-claim-to-new-wave-of-suburban-eco-vandalism.html>>.

¹²⁵ LOADENTHAL, M. (2013): c. d., s. 15.

¹²⁶ JOOSSE, P. (2012): c. d., s. 81.

¹²⁷ LOADENTHAL, M. (2013): c. d., s. 18.

¹²⁸ *ELF Press Office* [online]. [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.elfpressoffice.org/>>.

Jak bylo již několikrát zmíněno, stoupenci ELF si zakládají na anonymitě a s touto skutečností souvisí i způsob financování jejich aktivit. Přípravy přímých akcí většinou nejsou příliš nákladné, a proto aktivisté nemají potřebu získávat finanční prostředky zvenčí. Jednotlivé buňky se snaží o soběstačnost také z bezpečnostních důvodů, neboť přijímáním externí pomoci by mohlo vzniknout riziko odhalení.¹²⁹

3.2.3 Charakter akcí

Podobně jako v případě EF! není cílem ELF pouhá ochrana životního prostředí před velkými průmyslovými odvětvími. Záchrana malé části divoké přírody, která na Zemi ještě zbyla, by pro ELF nebyla dostatečným výsledkem, a proto je jejich primárním cílem „ozdravit“ životní prostředí jako celek. To znamená především obnovit ekosystémy, které byly dle jejich přesvědčení vypleněny nemorálním a sobeckým počínáním lidské rasy.¹³⁰

Každá přímá akce na úrovni buněk, příp. jednotlivců, má několik fází. V první fázi by měl proběhnout předběžný průzkum dané lokality, dále následuje vývoj a konstruování zbraní, poté samotné provedení chystaného útoku a závěrečnou fází je ohlášení provedené akce podpůrné skupině, přičemž musí být zachována interní bezpečnost a anonymita.¹³¹

ELF využívá k dosažení svých cílů různých sabotážních taktik, nejčastěji se však jedná o žhářství. Přímé akce zahrnující žhářství jsou co do následků jedny z nejnákladnějších a zároveň ani příliš neprospívají samotnému životnímu prostředí. Proto se veřejnost může domnívat, že radikální environmentalisté ve skutečnosti pouze dychtí po ničení cizího majetku a páchání velkých finančních škod. Stoupenci ELF jsou však inspirováni hlubinnou ekologií, a tedy na základě myšlenky, že pouze ekosystémy nabývají vlastní vnitřní hodnotu a ostatní tvorové jsou hodnotově závislí na hodnotě ekosystému, jsou ochotni za účelem záchrany celého ekosystému například obětovat životy některých drobných živočichů.¹³²

Prostřednictvím žhářských útoků ELF nejčastěji bojuje proti rozšiřování městských aglomerací, a proto jejich cílem bývají luxusní domy na předměstích, velké bytové komplexy ve výstavbě či SUV automobily, jež často bývají radikálními environmentalisty vnímány jako symbol negativního vlivu „předměstského“ stylu života na naši planetu. Škody způsobené těmito akcemi jsou vysoké, někdy až v řádech milionů dolarů.¹³³

Další rozšířenou taktikou jsou tzv. mechanické sabotáže, které zahrnují nákladné mechanické poškozování nebo ničení vybavení, přístrojů, vozidel a budov,

¹²⁹ LOADENTHAL, M. (2013): c. d., s. 25–26.

¹³⁰ POSLUSZNA, E. (2015): c. d., s. 145.

¹³¹ LOADENTHAL, M. (2013): c. d., s. 16.

¹³² POSLUSZNA, E. (2015): c. d., s. 145.

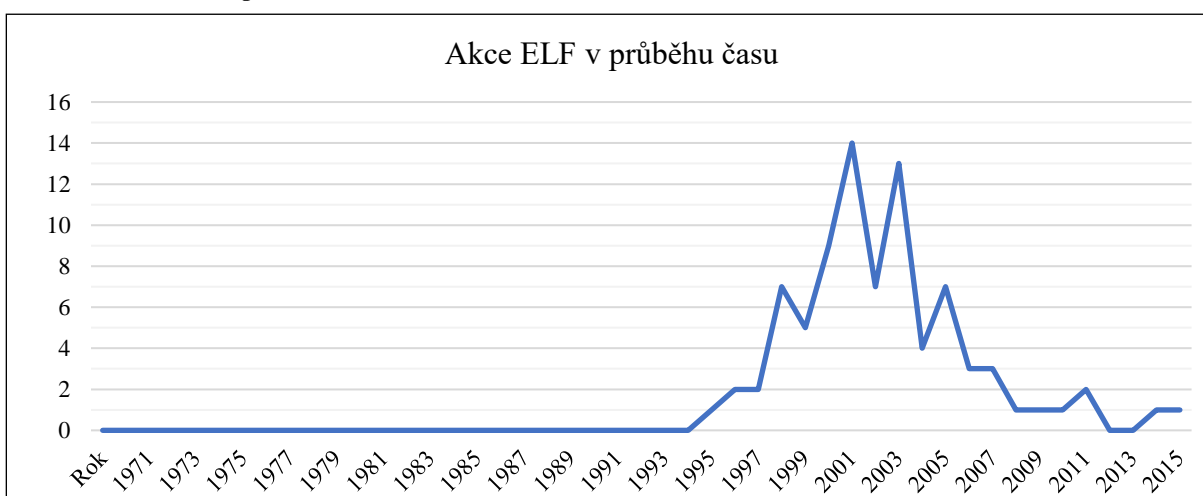
¹³³ HETTENA, S., WIDES, L. *ELF lays claim to new ...*

případně vandalismus způsobující menší škody (např. rozbíjení oken či sprejování různých sloganů). Tyto akce jsou většinou cíleny proti těžařským společnostem, institucím zabývajícím se genetickým inženýrstvím, developerům, prodejcům automobilů, výrobcům a distributorům elektrické energie a v neposlední řadě proti státním i soukromým strukturám ztělesňujícím nenasytnost a nespravedlnost kapitalistického státu.¹³⁴

3.2.4 Akce Earth Liberation Front v číslech (Global Terrorism Database)

Následující stránky jsou podrobněji věnovány akcím ELF z hlediska času, cílů útoků, použitých typů zbraní, počtu obětí či zraněných osob apod.

Graf 6: Akce ELF v průběhu času

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

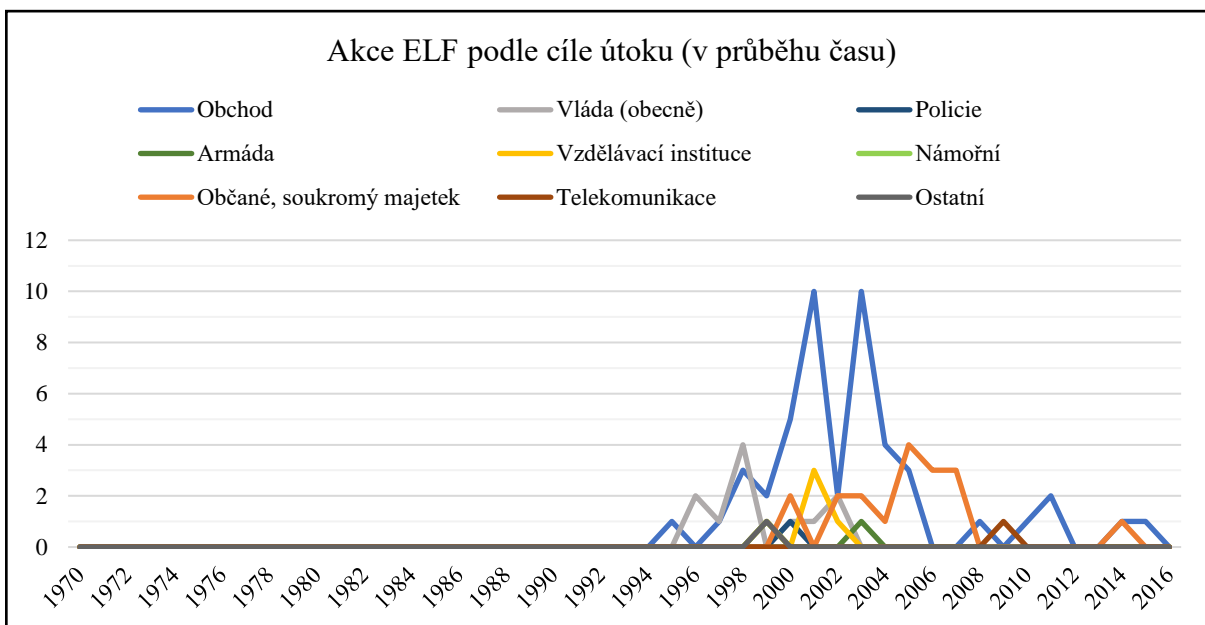
GTD pro organizaci ELF eviduje 84 záznamů, a to v letech 1995–2015. Z grafu 6 je patrné, že nejvíce přímých akcí, jež jsou spojovány s terorismem, ELF uskutečnila v roce 2001. Může se zdát, že neexistuje žádný objektivní důvod, který by všechny útoky spojoval a vysvětloval tak četnost akcí v tomto roce, neboť se jednalo o velmi různorodé akce od ničení těžebních zařízení až po útoky na univerzitní výzkumná centra.¹³⁵ Vysvětlením tohoto trendu však může být působení skupiny s názvem *The Family*. Tato buňka působila ve Spojených státech v letech 1995–2001 a tvořilo ji asi 16 členů hlásících se k ALF či ELF. Akce *The Family* se vyznačovaly vyšším stupněm radikalismu, než tomu bylo u jiných skupin

¹³⁴ POSLUSZNA, E. (2015): c. d., s. 145.

¹³⁵ Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=20147&count=100&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

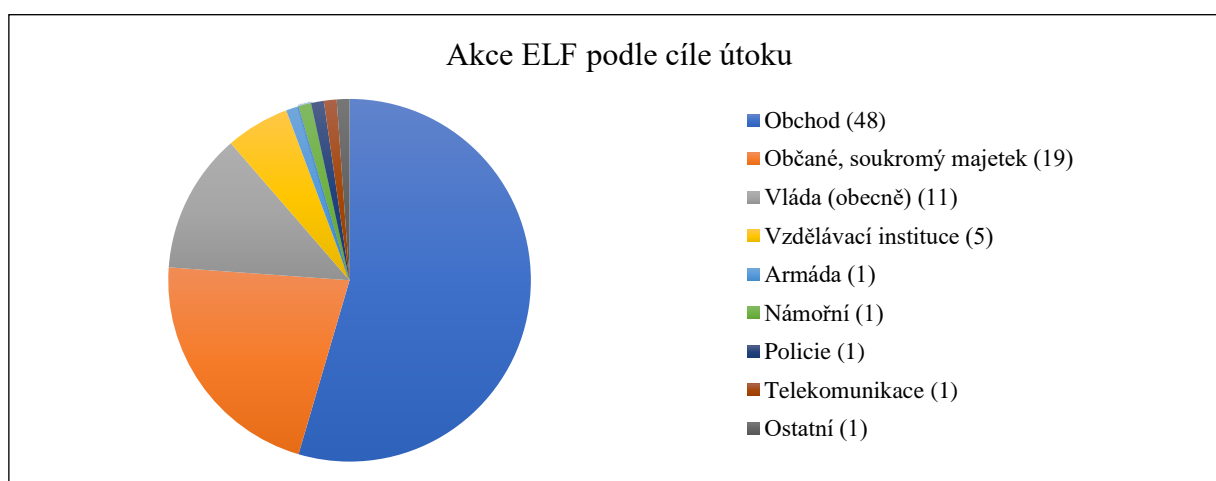
a vrcholem jejich působení byly právě poslední roky jejich existence.¹³⁶ Od roku 2003 pak již křivka četnosti akcí prudce klesá.

Graf 7: Akce ELF podle cíle útoku (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Graf 8: Akce ELF podle cíle útoku

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

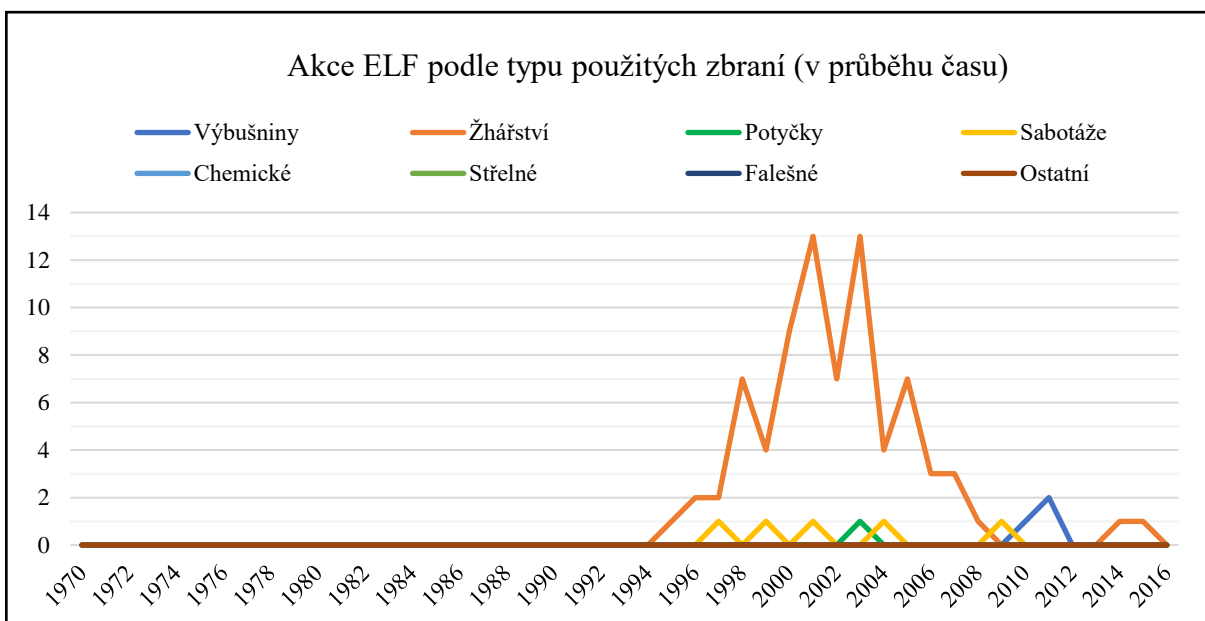
Z výše uvedených grafů 7 a 8 je zřejmé, že nejčastějším cílem přímých akcí ELF je obecně obchod. V této kategorii jsou zahrnuty útoky proti vozidlům, strojům a jiným zařízením, prodejnám, výrobním halám a dalším budovám náležejícím společnostem, jež jsou dle názoru stoupenců ELF škodlivé pro životní prostředí. Jedná se o společnosti působící

¹³⁶ SMITH, Brent L. a kol. *Geospatial Analysis of Terrorist Activities: The Identification of Spatial and Temporal Patterns of Preparatory Behavior of International and Environmental Terrorists*. University of Arkansas, Terrorism Research Center in Fulbright College, 2008, s. 48.

v nejrůznějších průmyslových odvětvích od drůbežáren až po výrobce či prodejce SUV automobilů.¹³⁷

Druhým nejčastějším cílem akcí ELF je soukromý majetek. Zde jsou zahrnuty výše uvedené, povětšinou žhářské útoky na luxusní domy či stavby bytových komplexů na předměstích. Při jednom z těchto útoků v roce 2003 v Kalifornii vzniklá škoda dosáhla výše 20 mil. dolarů. Dalšími významnými cíli se staly např. vládní budovy či vzdělávací instituce provádějící vědecké výzkumy v oblastech, jež se neslučují s ideovými zásadami radikálních environmentalistů.¹³⁸

Graf 9: Akce ELF podle typu použitých zbraní (v průběhu času)

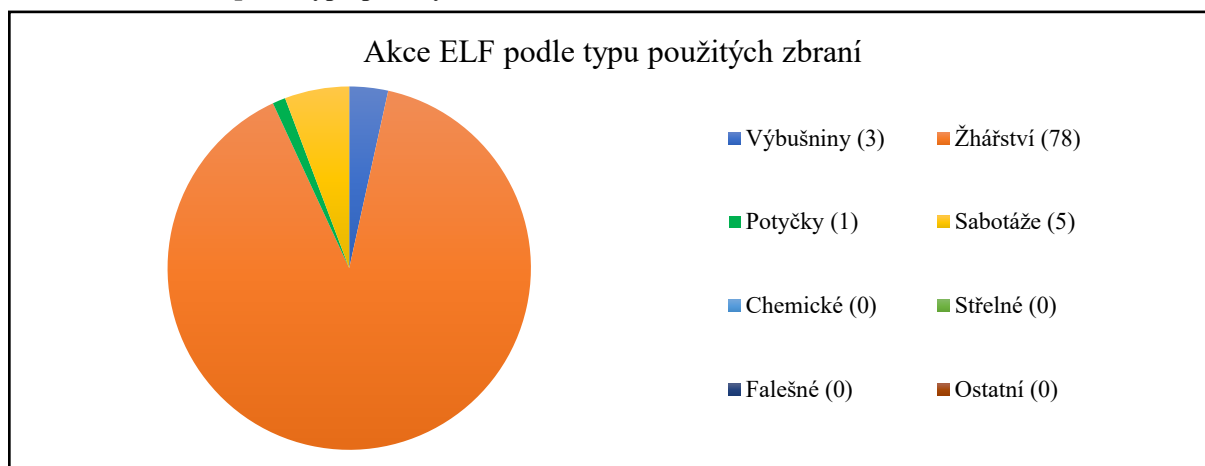

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

¹³⁷ Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=20147&count=100&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

¹³⁸ Tamtéž.

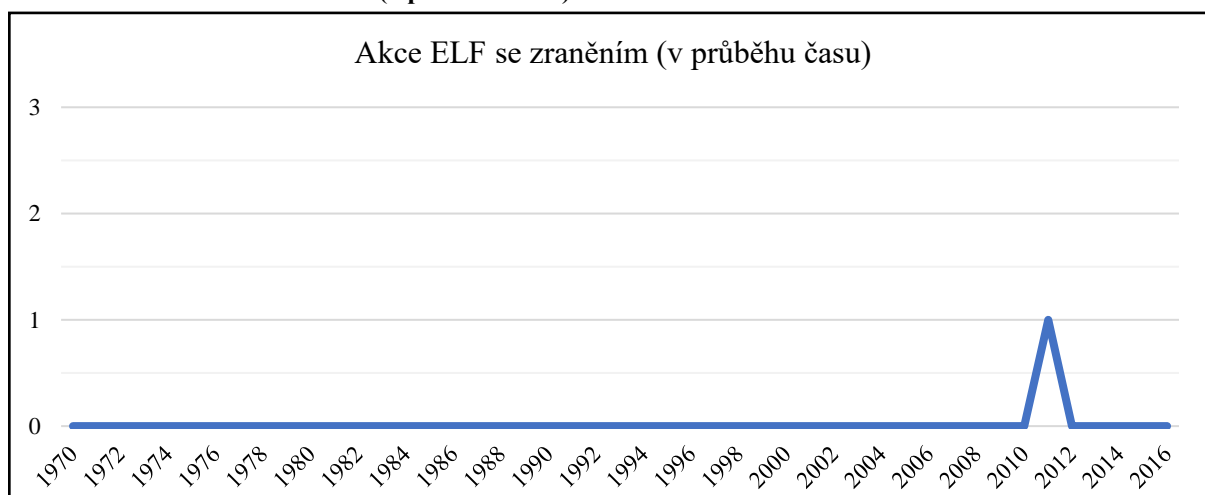
Graf 10: Akce ELF podle typu použitých zbraní

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Z grafů 9 a 10 lze vyčíst, že naprostá většina akcí ELF, které jsou považovány za teroristické činy, je spojována se žhárstvím, útoky zápalnými lahvemi či jinými bombovými útoky. Dle grafu 10 se pět akcí z celkových 84 týkalo sabotáží a v jednom případě mělo jít o potyčku, avšak pouze tři z těchto případů nejsou zároveň spojeny i se žhárstvím. Konkrétně se jednalo o svržení sloupu elektrického vedení v Oregonu v roce 1999, poškození lanovky ve ski areálu Heavenly Valley v Nevadě v roce 2001 a o svržení rozhlasového vysílače ve Washingtonu v roce 2009.¹³⁹

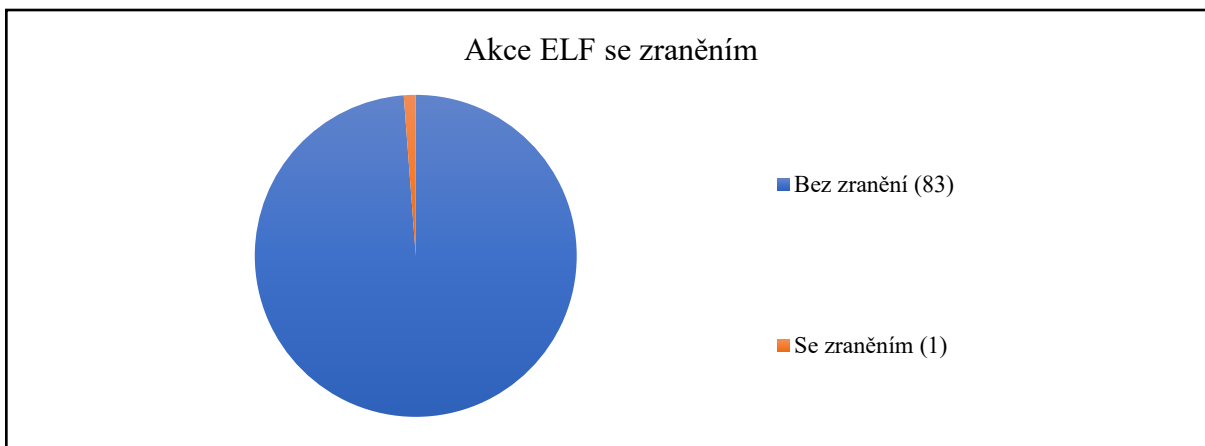
Graf 11: Akce ELF se zraněním (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

¹³⁹ Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=20147&count=100&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

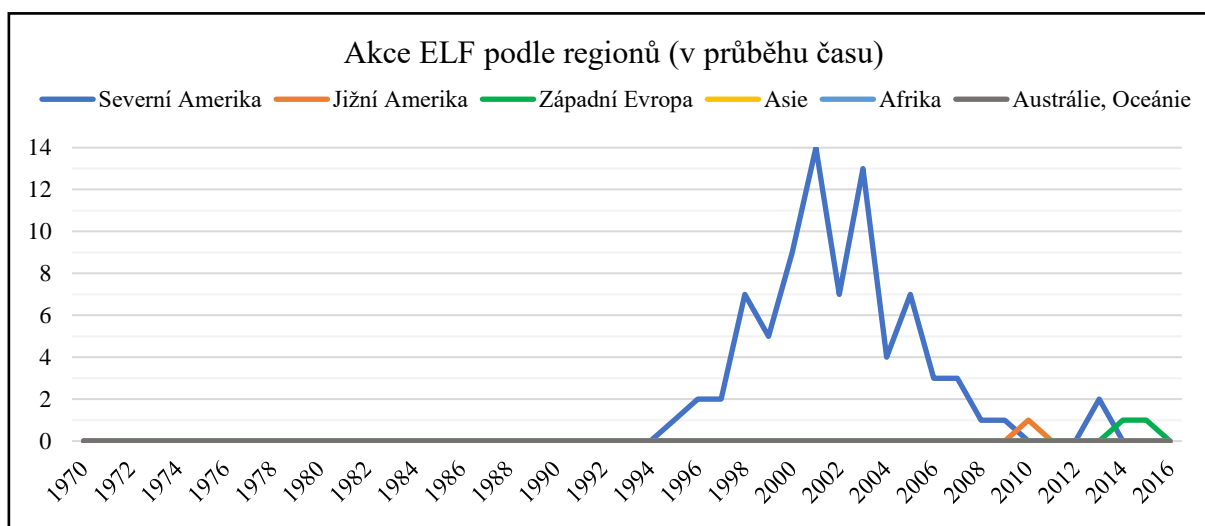
Graf 12: Akce ELF se zraněním

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Z výše uvedených grafů 11 a 12 je viditelné, že při akcích ELF většinou nedochází ke zranění osob. Zatím jediný případ zranění se udál v Chile v roce 2011. Vážně zraněn však tehdy byl samotný útočník, když mu selhalo výbušné zařízení při pokusu o bombový útok na banku Santander, jež se měla podílet na financování vodní elektrárny ovlivňující amazonský prales v Brazílii.¹⁴⁰ Z uvedeného je zřejmé, že se ELF skutečně nezaměřuje na lidské cíle. Přímé akce ELF si dosud nevyžádaly žádné oběti na životech, a to i přesto, že se obecně vyznačují vysokou nebezpečností.¹⁴¹

Graf 13: Akce ELF podle regionů (v průběhu času)

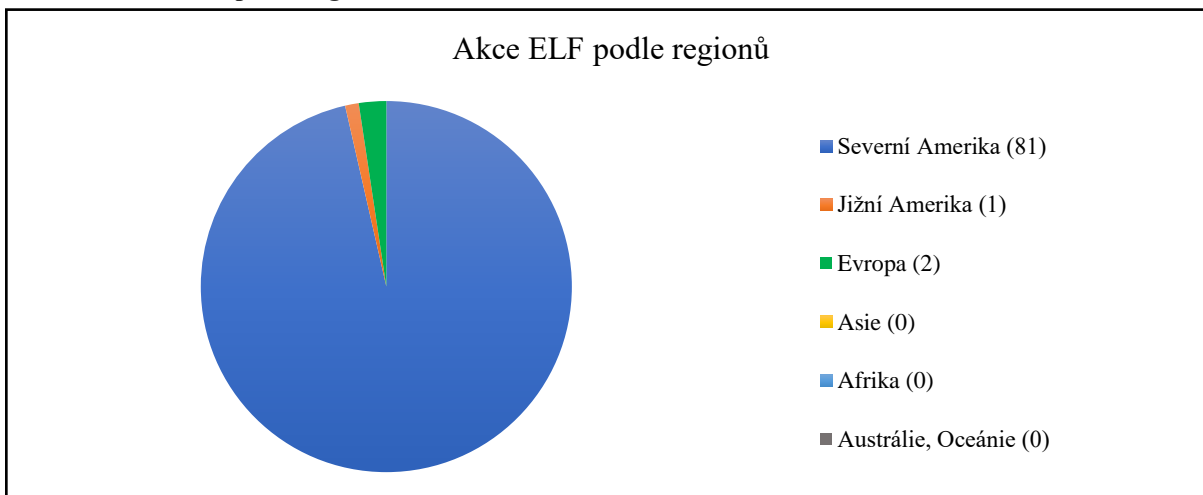

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

¹⁴⁰ *Uruguay: Incendiary attack on Santander Bank* [online]. Act for Freedom, 9. prosince 2011 [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://actforfree.nostate.net/?p=6899>>.

¹⁴¹ *Global Terrorism Database. Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=20147&count=100&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

Graf 14: Akce ELF podle regionů

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Co se týká regionů, většina útoků ELF (celkem 81 z 84) se uskutečnila na území Severní Ameriky, a to i přesto, že ELF bylo původně založeno ve Velké Británii. Tato skutečnost ukazuje na fakt, že stoupenci ELF v Americe se chovají radikálněji než ti evropští. Z grafu 13 pak vyplývá, že tato radikálnost se mimo území Severní Ameriky rozšířila až po roce 2010, kdy byla zaznamenána jedna akce v Jižní Americe (výše zmíněný útok na banku Santander v Chile) a dvě akce na území západní Evropy. První z nich byl žhářský útok uskutečněný ELF společně s Anarchistickou federací v roce 2014 v Anglii, druhým případem bylo zapálení vybavení drůbežárny v Řecku v roce 2015.¹⁴²

Z údajů dostupných v GDT dále vyplývá, že stoupenci ELF vykonávají své akce buď jako jednotlivci, nebo v malých skupinách čítajících maximálně pět členů. Do roku 2001 je autorství většiny útoků přiznáváno ELF společně s ALF, neboť právě v tomto období ve Spojených státech působila výše zmíněna skupina *The Family*.¹⁴³

Jestliže jsou pachatelé útoků dostiženi a stanou před soudem, hrozí jim mnohdy i vysoké tresty. Nejvyšší možný trest pro podobné činy je ve Spojených státech stanoven na 30 let vězení, a to z toho důvodu, že FBI označilo ELF a další radikální environmentální skupiny za hlavní národní teroristickou hrozbu (viz kapitola 3.2.1).

¹⁴² Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=20147&count=100&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

¹⁴³ Tamtéž.

3.3 Animal Liberation Front

3.3.1 Historie

Kořeny ALF sahají do období 60. let 20. století v Anglii, kdy zde začala působit malá skupina lidí provádějících sabotáže lovů a honů. Tato skupina nesla název Asociace loveckých sabotérů (*the Hunt Saboteurs Association, HSA*) a její činnost spočívala především ve využívání taktik, jež měly zmást lovecké psy, vyslat je špatným směrem a tím ochránit lovená zvířata. V roce 1972, poté co bylo úspěšně dosaženo zrušení některých loveckých událostí napříč Anglií, se členové HSA rozhodli, že je potřeba uchýlit se k militantnějším akcím a vznikla skupina s názvem *Band of Mercy*. Mezi aktivity této skupiny patřilo ničení zbraní či sabotáže loveckých vozidel rozbíjením oken apod. Začali také boj proti dalším formám zneužívání zvířat, např. žhářské útoky na farmaceutické laboratoře nebo lodě lovící tuleně. Po zatčení dvou členů *Band of Mercy*, přistižených při pokusu o vloupání do laboratoře v roce 1975, se myšlenka rozšířila, vzrostla podpora přímých akcí a v roce 1976 vzniklo Animal Liberation Front.¹⁴⁴

Ve Spojených státech k první známé akci za osvobození zvířat došlo v roce 1977, a to osvobozením delfínů z mořské laboratoře na Havaji. Dle zpráv amerických ministerstev spravedlnosti a zemědělství v letech 1977–1993 bylo zdokumentováno 313 akcí¹⁴⁵ zahrnujících páchání majetkových škody zaměřených proti medicínským výzkumníkům, kožešníkům a výrobcům masných výrobků. K 60 % těchto útoků se přihlásilo ALF.¹⁴⁶

Myšlenka osvobození zvířat se rychle šířila nejen na americkém kontinentě, ale také v Evropě se z Anglie přenášela do dalších států. V současnosti buňky ALF existují po celém světě, přičemž jejich společnou motivací je dle jejich slov láska ke zvířatům, empatie, soucit a spravedlnost. Společně s odhodláním neublížit při svých akcích žádné živé bytosti jsou to důvody, proč odmítají být označováni za teroristy, když se sami cítí být obránci svobody a spravedlnosti pro všechny zotročené druhy.¹⁴⁷

3.3.2 Struktura a financování

Animal Liberation Front je mezinárodní organizací usilující o zrušení všech forem zneužívání či týrání zvířat lidmi. ALF nemá hierarchickou strukturu s formálním vedením a nelze hovořit ani o členství v pravém slova smyslu.¹⁴⁸ Již začátkem 90. let hnutí stanovilo,

¹⁴⁴ *The Animal Liberation Primer*. Animal Liberation Frontline Information Service, s. 2–3.

¹⁴⁵ Akcí bylo pravděpodobně mnohem víc, ale některé skupiny se nehlásí k odpovědnosti za útoky a podobně ani mnoho těch, kdo nějakým způsobem zneužívají či týrají zvířata, útoky neohlašují, neboť nestojí o publicitu.

¹⁴⁶ *The Animal Liberation Primer*. Animal Liberation Frontline Information Service, s. 3.

¹⁴⁷ BEST, Steven, NOCELLA, Anthony. *The Animal Liberation Front: A Political and Philosophical Analysis*. 1. vydání. New York: Lantern Books, 2011.

¹⁴⁸ *The Animal Liberation Primer*. Animal Liberation Frontline Information Service, s. 1.

že jednotlivci se nestávají členy ALF vyplněním přihlášky či zaplacením členského příspěvku, nýbrž pouhým zapojením se do přímých akcí proti společnostem, příp. jednotlivcům, jež využívají zvířata k výzkumu nebo k ekonomickému zisku.¹⁴⁹ Hnutí je tedy tvořeno jednotlivci spolupracujícími v malých buňkách provádějících nenásilné přímé akce. Tyto buňky mezi sebou z bezpečnostních důvodů nijak nekomunikují, takže když dojde k infiltraci či zatčení v rámci jedné buňky, nejsou ohroženy i další.¹⁵⁰

Přestože spolu skupiny ALF působící po celém světě fakticky nijak nespolupracují, spojuje je společný cíl, kterým je ukončení zneužívání zvířat. Podle směrnice ALF pro přímé akce, jež mají vést k dosažení tohoto cíle, by aktivisté měli: 1) osvobodit zvířata z míst, kde dochází k jejich zneužívání (např. laboratoře, velkochovy, jateční závody či kožešinové farmy) a umisťovat je na bezpečná místa, kde mohou žít své přirozené životy bez utrpení; 2) způsobovat finanční škody těm, kdo profitují z trápení a vykořisťování zvířat; 3) prostřednictvím nenásilných přímých akcí odhalovat veřejnosti krutosti, jež jsou na zvířatech páchany za zavřenými dveřmi; 4) přijmout všechna nezbytná preventivní opatření, aby bylo zamezeno zranění jakéhokoli zvířete a lidské či ne-lidské bytosti; a 5) předem analyzovat možné následky všech zamýšlených akcí a nikdy nezobecňovat, jestliže jsou dostupné nějaké specifické informace.¹⁵¹

Podobně jako v obou předchozích případech je i u ALF, jako hnutí bez organizované vnitřní struktury, prakticky nemožné říci kolik skupin či jednotlivců po celém světě vykonává přímé akce za osvobození zvířat jménem ALF. Co se týká financování konkrétních akcí, jednotlivé buňky jsou v této otázce soběstačné. Finanční podpora, kterou hnutí získává např. od mainstreamových organizací jako jsou *People for the Ethical Treatment of Animals* (PETA), *the Fund for Animals* či *In Defense of Animals*, je využívána na zajištění chodu internetových stránek, propagační kampaně a šíření tištěných materiálů. Finanční podpory k zajištění právní pomoci se dostává také aktivistům, kteří byli zatčeni při některé z osvobozovacích akcí.¹⁵²

Hnutí sice nemá hierarchickou strukturu, v některých ohledech je však alespoň o trochu „organizovanější“ než například ELF. Na různých místech světa například působí tiskové kanceláře (*Animal Liberation Press Office*), jejichž hlavní náplní je informovat o přímých akcích zaměřených na osvobození zvířat. Tyto kanceláře však nejsou zaměřeny pouze

¹⁴⁹ COVILL, Ch. J. (2008): c. d., s.

¹⁵⁰ *The Animal Liberation Primer*. Animal Liberation Frontline Information Service, s. 1.

¹⁵¹ *The ALF Primer* [online]. Animal Liberation Front [cit. 30. září 2018]. Dostupné na <<http://animalliberationfront.com/ALFront/ALFPrime.htm>>.

¹⁵² Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights ...*

na činnost ALF, ale i na některé militantnější skupiny jako je například *Animal Rights Militia*, jež se do povědomí veřejnosti dostala v roce 1982, kdy přijala zodpovědnost za zaslání dopisních bomb tehdejší britské premiérce Margaret Thatcherové a dalším zákonodárcům.¹⁵³

ALF je poměrně dobře prezentováno i na internetu. Ačkoliv stránka s názvem *Animal Liberation Front.com: Worldwide News and Information Resource about the A.L.F.* není příliš přehledná, poskytuje velké množství informací týkajících se aktivit hnutí. Kromě historie či filozofie hnutí za ochranu práv zvířat jsou zde k dispozici také rozhovory se samotnými aktivisty, nejrůznější prohlášení, návody a tipy k provádění přímých akcí, odkazy na související stránky a mnoho dalšího.¹⁵⁴ Dalším užitečným zdrojem informací může být internetová stránka Severoamerické tiskové kanceláře (*North American Animal Liberation Press Office*)¹⁵⁵ či stránka s názvem *Bite Back*, která shromažďuje informace o přímých akcích z celého světa, a to nejen stoupenců ALF, ale i jiných radikálních environmentálních organizací zabývajících se právy zvířat, přičemž tyto informace včetně fotografií většinou poskytují samotní autoři těchto akcí.¹⁵⁶

3.3.3 Charakter akcí

Cílem ALF je ukončení zneužívání všech zvířat. Tohoto cíle se aktivisté snaží dosáhnout především prostřednictvím osvobození zvířat z míst jako jsou laboratoře provádějící testování na zvířatech, a způsobit tak finanční škodu „vykořisťovatelům“ zvířat.¹⁵⁷ Kromě laboratoří jsou zvířata osvobozována také například z kožešinových farem, velkochovů či jatečných závodů, přičemž členové ALF tvrdí, že jsou následně umístována na bezpečná místa, kde mohou žít své přirozené životy bez utrpení.¹⁵⁸

Typická akce na osvobození zvířat je prováděna v noci malou skupinou maskovaných aktivistů. V přípravné fázi je místo zamýšleného útoku důkladně prozkoumáno, následuje vniknutí do objektu a poté samotné vypuštění zvířat do volné přírody (např. v případě norků) či záchrana zvířat, kterým je hledán nový domov (např. kočky, psi či morčata). V závislosti na typu objektu, jež se stane cílem bojovníků za práva zvířat, může dále docházet

¹⁵³ ZALMAN, Amy. *The History and Background of the Animal Liberation Front (ALF): Animal Rights Defenders or Ecoterrorists?* [online]. ThoughtCo., 21. května 2018 [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.thoughtco.com/animal-liberation-front-3209117>>.

¹⁵⁴ Animal Liberation Front. *Animal Liberation Front* [online]. [cit. 20. září 2018]. Dostupné na <<http://www.animalliberationfront.com/>>.

¹⁵⁵ *North American Animal Liberation Press Office* [online]. [cit. 20. září 2018]. Dostupné na <<https://animalliberationpressoffice.org/NAALPO/>>.

¹⁵⁶ *News from the Frontlines* [online]. Bite Back [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<http://www.directaction.info/news.htm>>.

¹⁵⁷ ZALMAN, A. *The History and Background ...*

¹⁵⁸ *The Animal Liberation Primer*. Animal Liberation Frontline Information Service, s. 1.

také k ničení vybavení budov a laboratoří, přičemž je za tímto účelem často užíváno žhářských útoků. Stoupenci ALF při těchto akcích úmyslně porušují zákon, neboť zákon dle jejich názoru umožňuje zavírat zvířata do klecí a odsuzuje je tak k samotě, bolesti, utrpení a nakonec smrti.¹⁵⁹

Dalšími častými typy akcí, o nichž se objevují informace na stránce *Bite Back*, jsou ničení posedů a útoky na řeznictví, případně obchody prodávající kožešninové zboží. Tyto útoky by ve většině případů bylo možné popsat jako akty vandalizmu (nejčastěji se jedná o zalepování zámků, sprejování různých nápisů či rozbíjení výloh), avšak pokud jsou např. ve Spojených státech tyto činy spojovány s bojem za práva zvířat, jsou na základě *The Animal Enterprise Terrorism Act*¹⁶⁰ posuzovány jako akty terorismu.

Kromě výše zmíněných akcí jsou zájemcům o zapojení se do boje za práva zvířat doporučovány i další, „legálnější“ aktivity. Těmi jsou například psaní dopisů či e-mailové kampaně, zodpovídání otázek lidem, kteří se zajímají o práva zvířat nebo naopak diskuze s oponenty a v neposlední řadě demonstrace. Při každé akci jakéhokoliv druhu je však důležité předem vše dobře promyslet a zhodnotit efektivitu investovaného času a prostředků. Například zda by místo záchrany jednoho zvířete ve velmi špatném stavu nebylo možné za vynaložení stejného úsilí, času a prostředků pomoci více zvířatům někde jinde, nebo zda danou akcí neutrpí veřejné mínění.¹⁶¹

3.3.4 Akce Animal Liberation Front v číslech (Global Terrorism Database)

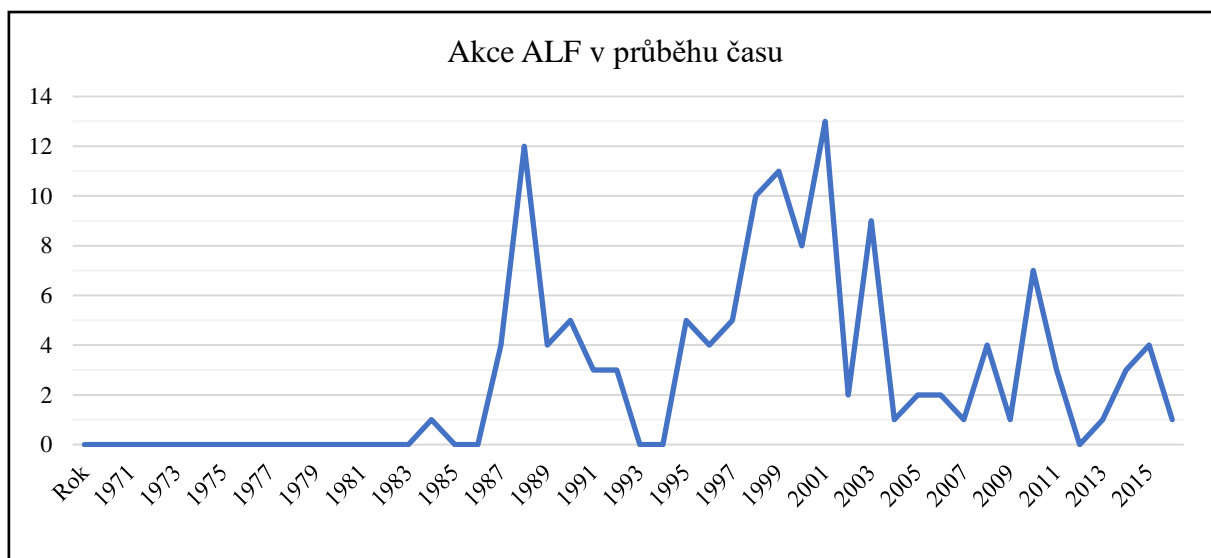
Tato podkapitola je věnována akcím ALF posuzovaným na základě dat získaných z databáze GTD podle cíle útoků, použitých zbraní, počtu obětí a regionů v nichž k událostem došlo.

¹⁵⁹ BEST, S., NOCELLA, A. (2011): c. d.

¹⁶⁰ Federální zákon přijatý v roce 2006, který rozšířil ochranu různých typů podnikání, jakkoli využívajících zvířata za účelem zisku. Mezi aktivity posuzované jako nezákonné akty terorismu patří: úmyslné ničení či zapříčiněná ztráta majetku, vyhrožování, vandalizmus, neoprávněná vniknutí do cizích objektů, pronásledování či zastrahování.

¹⁶¹ *Funding Your Actions* [online]. Animal Liberation Front [cit. 30. září 2018]. Dostupné na <<http://www.animalliberationfront.com/ALFront/Activist%20Tips/LettersfromUnderground3.htm>>.

Graf 15: Akce ALF v průběhu času

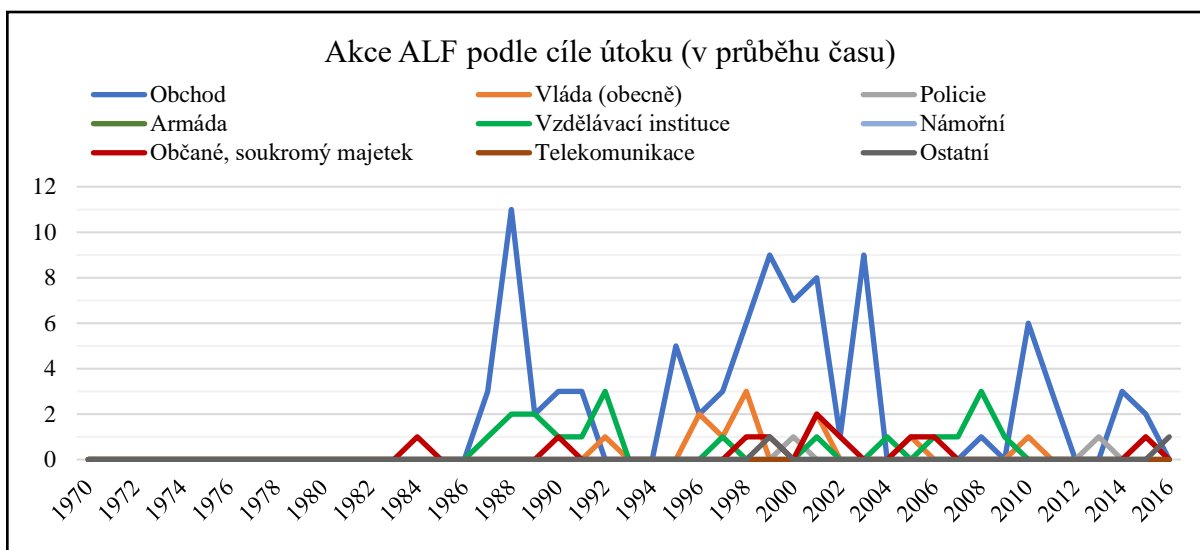

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

V případě hnutí Animal Liberation Front databáze GTD eviduje 129 záznamů aktivit, jež byly vyhodnoceny jako akty terorismu, a to v rozmezí let 1984–2016. Dle grafu 15 bylo hnutí, co se počtu násilných akcí týče, nejaktivnějších v letech 1988 a 2001. V roce 1988 se jednalo v dubnu o sérii tří neúspěšných útoků na obchodní domy v Londýně a následně v prosinci o sérii osmi útoků směřovaných taktéž proti obchodním domům na různých místech v Británii a v jednom případě se jednalo o zaslání dopisní bomby univerzitnímu profesorovi v Cambridge. Zvýšená aktivita v roce 2001 může být opět přisuzována výše zmíněné skupině *The Family*, jež v té době působila ve Spojených státech. Od roku 2001 do současnosti má již křivka znázorňující počet útoků, i přes mírné výkyvy v jednotlivých letech, spíše klesající tendenci.¹⁶²

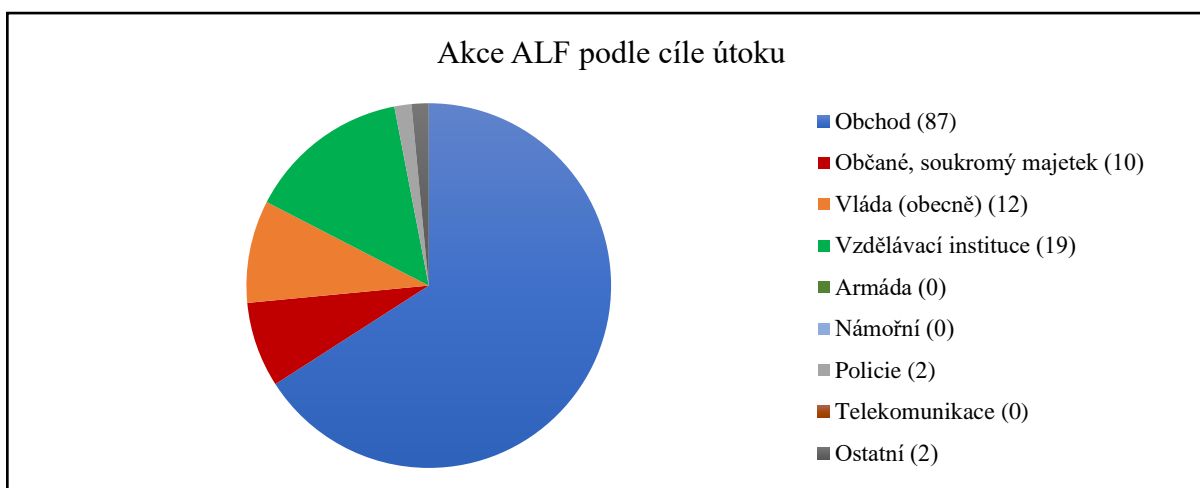
¹⁶² Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Animal Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=291&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

Graf 16: Akce ALF podle cíle útoku (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Graf 17: Akce ALF podle cíle útoku

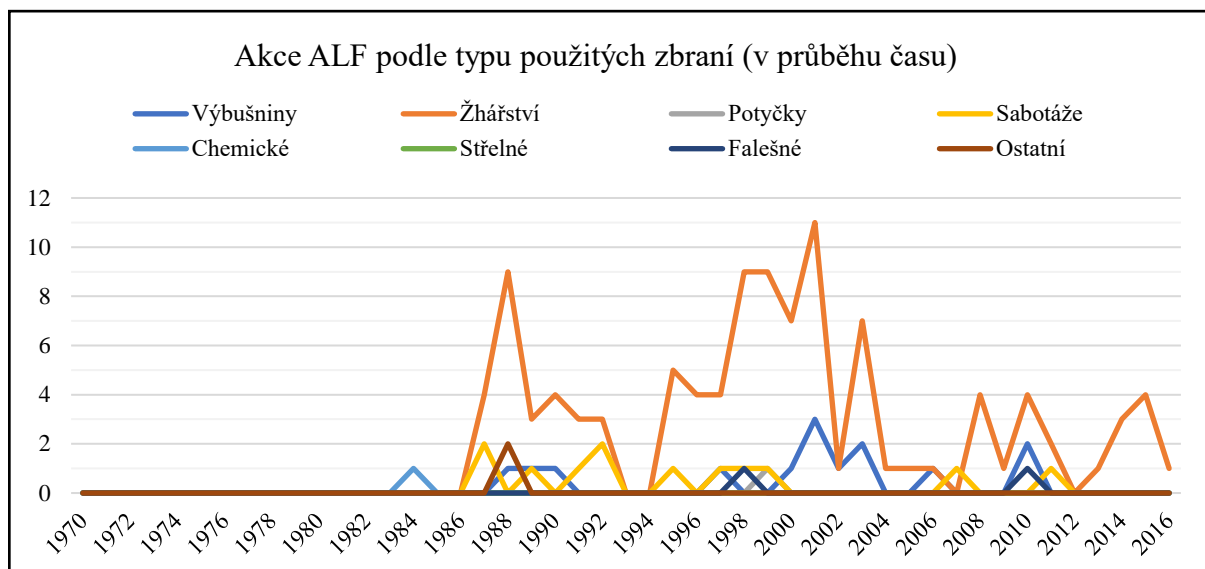

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Z grafů 16 a 17 je zřejmé, že nejvíce útoků (celkem 87) bylo směřováno proti obchodu. Tato kategorie zahrnuje širokou škálu cílů, a to od obchodních domů prodávajících kožené či kožešinové výrobky, přes restaurace s rychlým občerstvením až po společnosti dodávající živá zvířata do výzkumných laboratoří. V 19 případech aktivisté zaútočili na vzdělávací instituce, což zahrnuje především univerzitní výzkumná centra provádějící testování na zvířatech. V dalších případech se cílem útoků staly vládní objekty či soukromý majetek, tedy majetek osob, o kterých se aktivisté domnívají, že jsou nějakým způsobem zapojeny do aktivit, jež porušují práva zvířat.¹⁶³

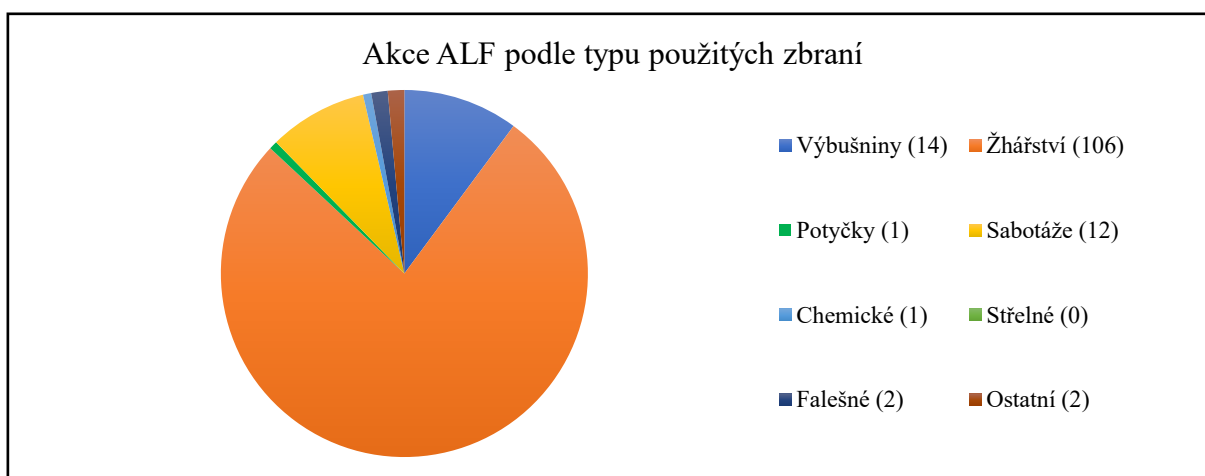
¹⁶³ Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Animal Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=291&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

Graf 18: Akce ALF podle typu použitých zbraní (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Graf 19: Akce ALF podle typu použitých zbraní

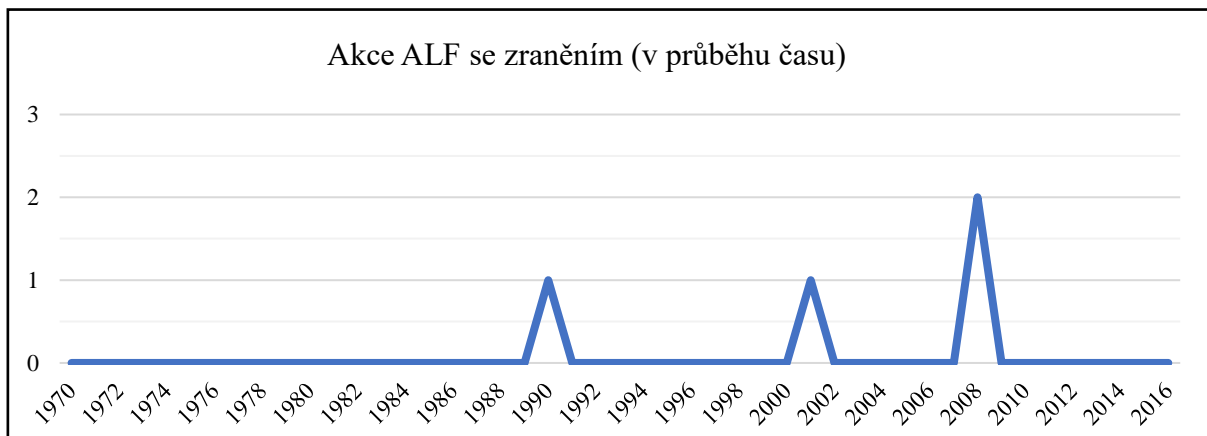
Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Jak vyplývá z grafů 18 a 19, aktivisté hlásící se k ALF nejčastěji k dosažení svých cílů využívají žhářských útoků, příp. výbušných zařízení. Tyto útoky bývají směřovány jak na budovy, tak i na nejrůznější vybavení, stroje či dopravní prostředky (např. kamiony určené k převážení živých zvířat). Při těchto typech akcí jsou způsobovány velmi vysoké škody, v některých případech až v řádech milionů dolarů¹⁶⁴. V dalších případech byly využity např. sabotáže zařízení (většinou spojené se žhářským útokem) nebo při dvou akcích ALF využilo tzv. falešné zbraně, kdy byly na různých místech nastraženy atrapy bomb.¹⁶⁵

¹⁶⁴ Např. při žhářském útoku na obchodní dům *Dickens & Jones* v anglickém městě Milton Keynes v roce 1989 byla vzniklá škoda vyčíslena na 4 mil. dolarů.

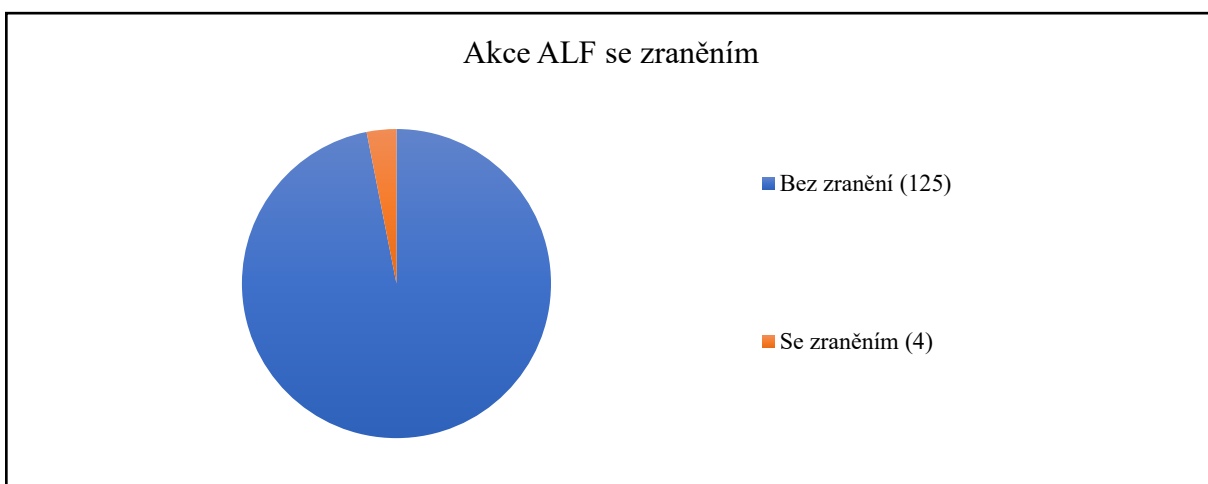
¹⁶⁵ Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Animal Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na

Graf 20: Akce ALF se zraněním (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Graf 21: Akce ALF se zraněním

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

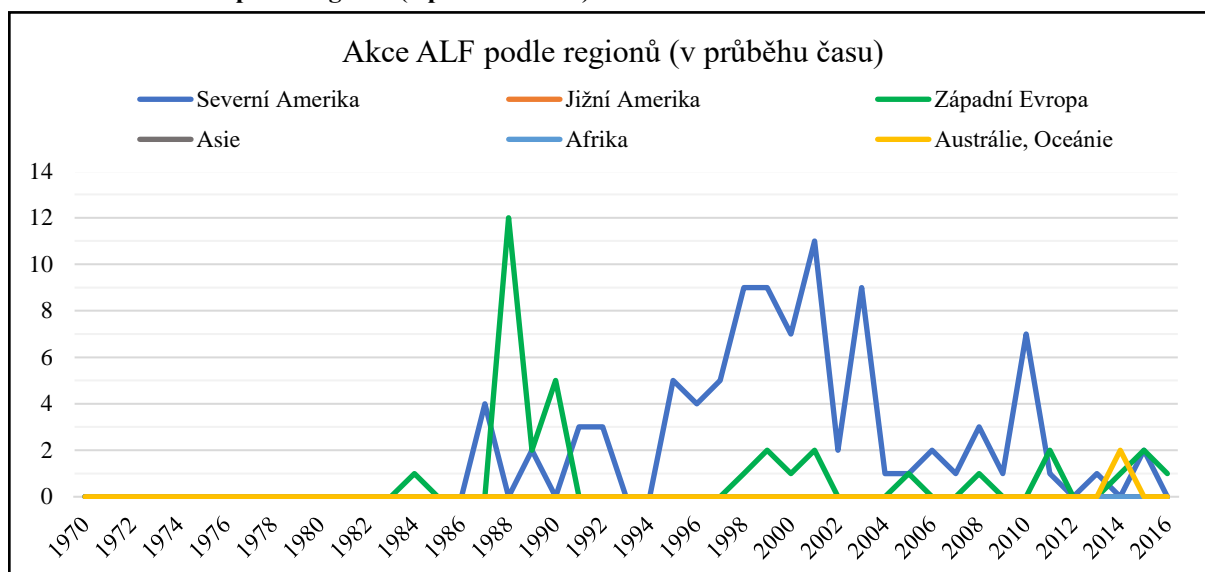
Aktivita ALF sice nejsou mířeny přímo proti osobám, nýbrž proti jejich majetku, avšak z grafů 20 a 21 lze vyčíst, že při čtyřech akcích již ke zranění osob došlo. Ve dvou souvisejících případech v roce 2008 se jednalo o žhářské útoky na auta výzkumníků z Kalifornské univerzity, v případě z roku 2001 šlo o zaslání dopisní bomby do restaurace s rychlým občerstvením a v roce 1990 šlo o blíže nespecifikovaný bombový útok na studenta Bristolské univerzity.¹⁶⁶ Na základě dostupných informací se lze domnívat, že si pachatelé těchto útoků museli být vědomi možnosti, že jejich jednání může vést k poškození osob, proti jejichž majetku byly akce směřovány, nebo akce již byly plánovány s úmyslem tyto osoby poškodit. Porušili tím tedy jednu ze základních zásad hnutí, a to jednat tak, aby nedošlo k žádnému zranění živé bytosti. Tuto zásadu však na druhou stranu potvrzuje skutečnost, že za celou dobu působení ALF nedošlo k žádným ztrátám na životech, a to i přesto, že aktivisté

https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=291&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table.

¹⁶⁶ Tamtéž.

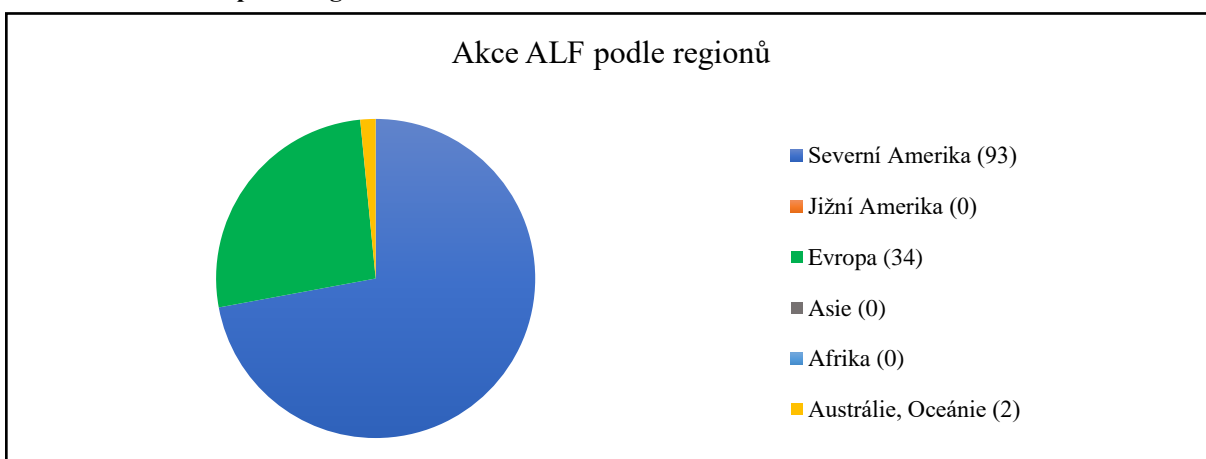
ke svým přímým akcím nejčastěji využívali žhářské či bombové útoky, které s sebou nesou velmi vysoké riziko zranění či usmrcení osob.

Graf 22: Akce ALF podle regionů (v průběhu času)

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Graf 23: Akce ALF podle regionů

Zdroj: Autorka, na základě dat z GTD

Většina posuzovaných akcí (celkem 93 ze 129) se uskutečnila na různých místech v Severní Americe. V Evropě, kde bylo hnutí ALF založeno, došlo ke 34 útokům. Z grafu 22 je zřejmé, že zatímco v Evropě se nejvíce akcí vyhodnocených jako teroristické činy událo na přelomu 80. a 90. let a následně se vyskytovaly spíše ojedinělé případy, na území Spojených států, Kanady a Mexika tomu bylo naopak a četnější akce se začaly objevovat až po roce 1995. V roce 2014 došlo k útokům také na území Austrálie a Nového Zélandu.¹⁶⁷

¹⁶⁷ Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Animal Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dtp2=all&perpetrator=291&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

Kromě výše uvedeného z údajů GTD dále vyplývá zajímavá skutečnost, a sice že aktivisté hlásící se k ALF téměř vždy přiznávají autorství svých přímých akcí, a to buď nasprejováním nápisů či zanecháním dopisů/vzkazů přímo na místě útoku, nebo zveřejněním akce na internetové stránce *Bite Back*.

3.4 Srovnání

Tato část kapitoly je věnována komparaci poznatků získaných z případových studií organizací Earth First!, Earth Liberation Front a Animal Liberation Front. Základní údaje charakterizující jednotlivé organizace včetně údajů týkajících se provedených akcí jsou pro lepší přehlednost uvedeny níže v tabulce. Dále jsou tyto poznatky popsány blíže.

Tabulka 1: Komparace hnutí EF!, ELF a ALF

	Earth First!	Earth Liberation Front	Animal Liberation Front
Vznik	1980, USA	1992, Velká Británie	1976, Velká Británie
Motivace, ideologie	Biocentrismus, anarchismus	Biocentrismus, anarchismus	Biocentrismus, anti-speciesismus
Struktura	Bez hierarchické struktury	Bez hierarchické struktury	Bez hierarchické struktury
Financování	Bez centrálního financování	Bez centrálního financování	Bez centrálního financování
GTD – četnost akcí	3	84	129
GTD – nejčastější cíl útoku	Obchod (3)	Obchod (48)	Obchod (87)
GTD – nejčastěji použitý typ zbraně	Žhářství (3)	Žhářství (78)	Žhářství (106)
GTD – úmrtí	Ne	Ne	Ne

GTD – zranění	Ne	Ano – 1 případ (útočník)	Ano – 4 případy
GTD – regiony	Severní Amerika	Severní Amerika, Jižní Amerika, Evropa	Severní Amerika, Evropa, Austrálie

Zdroj: Autorka

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že sledované organizace mají několik společných rysů, avšak existují i některé zásadní odlišnosti. Nejstarším hnutím je ALF, které se zformovalo ve Velké Británii v roce 1976 a prakticky ihned po svém založení se začalo v průběhu následujících let rozšiřovat do Spojených států a kontinentální Evropy. V roce 1980 se ve Spojených státech začalo formovat hnutí EF!, jež se na evropské území přesunulo počátkem 90. let. ELF pak bylo v roce 1992 založeno právě členy EF!, kteří nebyli spokojeni se snižující se radikalitou hnutí.

Všechna tři hnutí mají společný ideový základ v hlubinné ekologii, avšak zatímco obecně zaměřené EF! a ELF mají za cíl ochraňovat ekosystémy jako celek, ALF v rámci své činnosti klade zvláštní důraz na ochranu práv zvířat a boj proti celosvětově rozšířenému konceptu speciesismu.

Dalším společným znakem je struktura hnutí, resp. skutečnost, že žádnou hierarchickou strukturu nemají. Stejně tak ani neexistuje žádné oficiální členství a aktivisté se stávají „členy“ na základě vykonávání přímých akcí. Konkrétní akce jsou prováděny buď jednotlivci nebo v malých autonomních buňkách, které však ani mezi sebou navzájem z bezpečnostních důvodů většinou nekomunikují. Eko-teroristické hnutí si obecně zakládá na anonymitě. ELF ve většině případů ani samo nepřiznává autorství vykonaných akcí, naproti tomu ALF přiznává autorství většiny svých útoků, a to buď zanecháním vzkazu přímo na místě, nebo formou „reportáže“ např. na stránce *Bite Back*. I v těchto případech se však aktéři pochopitelně snaží o zachování anonymity a vystupují pod přezdívkami, příp. se maskují na fotografiích. Tato forma prezentace je pro ALF velmi důležitá, protože tak mohou upoutat pozornost široké veřejnosti.

Co se týká financování aktivit jednotlivých hnutí, přímé akce většinou nevyžadují velké finanční či materiální prostředky, a tak jsou jednotlivci, příp. autonomní buňky v tomto ohledu v podstatě soběstační. Centrální financování by z povahy eko-teroristického hnutí ani nebylo možné. Jestliže však organizace získají nějakou externí finanční podporu, využijí ji například na provoz internetových stránek, k šíření propagačních materiálů nebo na právní pomoc zatčeným či vězněným aktivistům.

Přímé akce všech zkoumaných hnutí jsou směřovány především proti majetku těch, kdo nějakým způsobem škodí životnímu prostředí či jakkoli využívají zvířata za účelem zisku. Ať už jsou konkrétní akce nenásilné nebo radikálnější, všechna hnutí kladou důraz na to, aby při nich nedošlo ke zranění žádných zvířat ani osob. Nenásilné přímé akce mohou mít různé podoby. V případě EF! se může jednat o demonstrace, okupace kanceláří či blokády těžebních zařízení, kamionů, přehrad apod. ELF často využívá různých druhů mechanických sabotáží, jež jsou cíleny např. proti těžařským společnostem, developerům nebo prodejcům SUV automobilů. U ALF se většinou jedná o osvobozovací akce nebo o akty vandalismu směřované např. proti řeznictvím či prodejcům kožešinového zboží.

Stoupenci všech zkoumaných hnutí však někdy provádějí i akce, které jsou mnohem radikálnější než výše uvedené. Tyto přímé akce bývají nebezpečnější, často při nich vznikají vysoké finanční škody a jsou tím hlavním důvodem, proč jsou vybraná environmentální hnutí označována za eko-teroristická. GTD na základě jimi stanovených kritérií některé z těchto aktivit vyhodnocuje jako akty terorismu. Právě tato data získaná z GTD v dalším textu poslouží jako kritérium pro komparaci radikálnosti jednotlivých hnutí.

První zásadní rozdíl spočívá již v počtu případů, které databáze GTD vyhodnotila jako teroristické činy. Zatímco u EF! jsou to ve sledovaném období pouze 3 případy v letech 1989 a 1994, pro ELF jich je mezi roky 1995–2015 evidováno 84 a u ALF databáze obsahuje dokonce 129 záznamů v rozmezí let 1984–2016. Tyto údaje potvrzují již výše zmíněnou skutečnost, že se hnutí EF! v 90. letech v podstatě vzdalo násilných aktivit a zařadilo se blíže k mainstreamu. Zcela opačná je situace u hnutí ELF a ALF. Ze získaných údajů je zřejmé, že se obě hnutí radikálním přímým akcím nevyhýbají v podstatě od svého založení až do současnosti, i když se v posledních letech jedná spíše o ojedinělé případy.

Co se týká cílů útoků, všechna tři hnutí shodně směřovala své aktivity nejčastěji proti obchodu, ať už se jednalo o výrobní haly, stroje, vozidla či obchodní domy. U EF! to byly všechny tři sledované případy, ELF proti obchodu cílilo ve 48 případech a přívrženci ALF při 87 akcích. Druhým nejčastějším cílem aktivit ELF byl soukromý majetek, v případě ALF to byly vzdělávací instituce provádějící výzkumy na zvířatech.

Podle typu použitých zbraní byly opět shodně pro všechna hnutí nejčastější žhářské útoky, a to ve všech třech případech u EF!, v 78 případech pro ELF a při 106 akcích ALF. Na druhém místě jsou v případě ELF sabotáže a u ALF jsou to bombové útoky. Přestože se zmíněné žhářské útoky vyznačují vysokým stupněm nebezpečnosti, dosud při akcích sledovaných hnutí nedošlo ke ztrátám na lidských životech.

V případě zranění už je však situace jiná. V rámci posuzovaných akcí EF! k žádnému zranění osob nedošlo. U hnutí ELF došlo ke zranění v jednom případě v roce 2011, avšak zraněn byl tehdy při nevydařeném pokusu o bombový útok sám útočník. V případě ALF došlo ke zranění osob při čtyřech akcích a je tedy zřejmé, že aktivisté hlásící se k ALF porušili jedno ze základních pravidel, kdy mají své akce plánovat a provádět tak, aby předešli zranění jakékoli živé bytosti.

Z výše provedené analýzy dat získaných z databáze GTD vyplývá následující hodnocení. Z hlediska posuzovaných kritérií týkajících se radikálnosti jednotlivých hnutí je nejradiálnějším hnutím ALF. Tuto skutečnost je možné vysvětlit například tím, že jsou členové ALF poháněni určitými morálními zásadami a snaží se o záchranu konkrétních živých tvorů. Oproti tomu hnutí EF! a ELF necílí až na tak konkrétní cíle a zabývají se spíše obecně ochranou ekosystémů.

V závěru je však nutné si uvědomit, že data získaná z databáze GTD mohou být svým způsobem z mnoha důvodů zkreslená. Jedním z důvodů, jak již bylo zmíněno výše, může být například skutečnost, že se hnutí ELF, resp. jeho členové, ve většině případů na rozdíl od stoupenců ALF sami nepřiznávají k autorství provedených akcí.

V návaznosti na výše provedenou analýzu akcí eko-teroristického hnutí, je na následujících stránkách uvedena kapitola zabývající se zhodnocením aktuálnosti hrozby eko-terorismu v současném světě.

4 Eko-terorismus v současném světě

Tato část práce je věnována aktivitám eko-teroristického hnutí ve světě 21. století. V první části kapitoly jsou popsány významnější akce eko-teroristických hnutí z pohledu výše škod na majetku organizací, proti nimž byly útoky namířeny, a které byly uskutečněny v rámci Evropy a Spojených států v posledních 15 letech. Všechny tyto útoky mají společný cíl, a to znemožnit nebo přinejmenším velmi znepríjemnit daným organizacím jejich další působení na trhu a zamezit tak dalšímu ohrožování životního prostředí či porušování a zneužívání práv zvířat. Druhá část kapitoly je věnována akcím eko-teroristického hnutí provedeným v České republice od druhé poloviny 90. let minulého století a následně také aktivitám dalších neziskových environmentálních organizací působících na území ČR. Poslední část je věnována odlišnému pojetí eko-terorismu, jak jej vnímá část odborné i laické veřejnosti. Eko-terorismu je v tomto pojetí chápán jako útok proti environmentálním aktivistům.

4.1 Vybrané akce eko-teroristického hnutí uskutečněné v Evropě a Spojených státech

Přestože v posledních letech radikálních environmentálních aktivit, které by mohly naplňovat kritéria pro označení za teroristické činy, ubývá, je eko-teroristické hnutí stále aktivní a i nadále jsou vykonávány přímé akce, při nichž vznikají nemalé škody na majetku. Následující část práce je věnována některým konkrétním akcím, jež byly uskutečněny v posledních 15 letech.

Jak je uvedeno výše, častým cílem ELF je bytová výstavba. V březnu 2008 aktivisté hlásící se k ELF umístili zápalná zařízení do luxusních předváděcích domů ve městě Woodinville ve Washingtonu a způsobili tak požár několika z nich. Při útoku nebyl nikdo zraněn, avšak finanční škoda na zničených domech dosáhla výše 7 mil. dolarů. Pravděpodobným důvodem útoku byla skutečnost, že výstavba probíhala v blízkosti pramene řeky Bear Creek, jenž je domovem ohroženého druhu lososa královského. Přestože byla vypsána odměna 100 tis. dolarů za informace, jež by vedly k osobám zodpovědným za tento útok, konkrétní viníci nebyli dopadeni.¹⁶⁸

Dalším cílem ELF bývají těžařské společnosti. V roce 2004 přiznalo ELF autorství žhářského útoku na velkosklad dřeva ve West Jordan v Utahu, při němž vznikla škoda ve výši 1,5 mil. dolarů. V tomto případě se podařilo usvědčit viníka. Tehdy 23letý aktivista Justus

¹⁶⁸ *Suspicious Fire Burns Luxury Homes in Seattle Suburb; Explosives Found and ELF Suspected* [online]. Fox News, 3. března 2008 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.foxnews.com/story/suspicious-fire-burns-luxury-homes-in-seattle-suburb-explosives-found-and-elf-suspected>>.

Ireland se k činu přiznal a následně byl odsouzen k sedmi letům odnětí svobody ve federální věznici.¹⁶⁹

Aktivity bojovníků za práva zvířat jsou v současnosti nejčastěji směřovány na osvobozovací akce, kácení mysliveckých posedů či jiné akty vandalismu (ničení výloh, zalepování zámků apod.).¹⁷⁰ Občas se však ještě objeví i přímé akce s prvky násilného jednání, které nejsou vždy směřovány pouze proti hlavním viníkům. Aktivisté se mnohdy zaměřují i na tzv. sekundární cíle (viz kapitola 1.2). Příkladem je útok na autobusy dopravní společnosti *Pohjolan Matka*, k němuž došlo v roce 2016 ve městě Vantaa ve Finsku. Při žhářském útoku, ke kterému se přihlásilo ALF, bylo zničeno celkem pět autobusů zmíněné společnosti a vzniklá škoda přesáhla částku 1,6 mil. dolarů. Samotná dopravní společnost nijak neporušovala práva zvířat, její vina však byla odvozena od spolupráce s aukční společností *Saga Furs*, která se zaměřuje na obchod s kožešinami. Pachatelé nebyli dopadeni.¹⁷¹

Přestože jsou environmentální aktivisté, obzvláště pak ti bojující za práva zvířat, přesvědčeni, že jednají s těmi nejčistšími úmysly, ne vždy domyslí své akce až do konečných důsledků. Obzvláště osvobozovací akce, jakkoli se mohou zdát úspěšné, někdy mohou mít negativní následky. V posledních letech jsou časté případy, kdy jsou z kožešinových farem v různých státech Evropy vypuštěny do volné přírody stovky, ale někdy i desetitisíce norků amerických. Jejich šance na přežití ve volné přírodě je minimální, neboť se narodili v zajetí, celý svůj život strávili v klecích a nejsou tedy schopni si sami obstarat potravu. Pokud však přežijí a dokáží se přizpůsobit novým podmínkám, nastává další, a to mnohem závažnější problém. Norek americký v Evropě nemá přirozeného nepřítele, a tak hrozí, že tento tzv. invazní druh vyhubí populace některých ohrožených ptáků, obojživelníků či dalších drobných živočichů. Tím by došlo k narušení celého ekosystému, což je přesně to, čemu se obecně snaží environmentální hnutí zabránit.¹⁷²

Příkladem může být případ z Řecka, kde aktivisté hlásící se k ALF v srpnu 2010 zaútočili na dvě kožešinové farmy, ze kterých bylo do volné přírody vypuštěno více než 50 tis. norků. Finanční škoda, která daným společnostem vznikla, byla vyčíslena

¹⁶⁹ DOBNER, Jennifer. *2 charged in Utah fires* [online]. Deseret News, 29. září 2004 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.deseretnews.com/article/595094670/2-charged-in-Utah-fires.html>>.

¹⁷⁰ *News from the Frontlines* [online]. Bite Back [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<http://www.directaction.info/news.htm>>.

¹⁷¹ *Animal rights group claims responsibility for bus arson* [online]. Yle.fi, 10. června 2016 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <https://yle.fi/uutiset/osasto/news/animal_rights_group_claims_responsibility_for_bus_arson/8948564>.

¹⁷² DRAHNÝ, Stanislav. *Aktivisté vypustili 300 norků z farmy, hrozí ekologická katastrofa* [online]. Reflex.cz, 26. listopadu 2013 [cit. 30. září 2018]. Dostupné na <<https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/53049/aktiviste-vypustili-300-norku-z-farmy-hrozi-ekologicka-katastrofa.html>>.

na 1,27 mil. dolarů. Větším problémem však byl osud osvobozených zvířat, z nichž pravděpodobně velká část uhynula, mimo jiné i v důsledku vysokých teplot, jež v té době v oblasti panovaly.¹⁷³ Podobně nevydařená akce se uskutečnila i v České republice, kdy aktivisté norky sice nevypustili, místo toho však zvířata na farmě ve Velkém Ratmírově postříkali růžovou barvou, čím nejspíše měly být znehodnoceny jejich kožešiny. Výsledkem tohoto útoku bylo způsobení zdravotních komplikací u zvířat, která barva zasáhla do očí a také úhyn 13 norků, pravděpodobně v důsledku stresu.¹⁷⁴

Na druhou stranu však již bylo mnoho zvířat prostřednictvím osvobozovacích akcí skutečně zachráněno. Jak je však již uvedeno výše, je při těchto typech akcí velmi důležité, aby je aktivisté důkladně promysleli a pro zachráněná zvířata měli připraveny nové domovy. Kromě samotné záchrany zvířat lze za další přínos považovat skutečnost, že mnohé kožešinové farmy svou činnost po podobných útocích již neobnoví. Dalším příkladem, kdy měla akce ALF z pohledu aktivistů pozitivní důsledek, byl útok proti koňským jatkám uskutečněný v roce 1997 v Redmondu v Oregonu. Stoupenci ALF tehdy zapříčinili rozsáhlý požár, kterým byla způsobena škoda ve výši 1,2 mil. dolarů. Budovy i zařízení byly natolik poničeny, že jatka již zůstala uzavřená.¹⁷⁵

4.2 Environmentální aktivismus v České republice

Na území České republiky není tradice radikálnějšího environmentálního aktivismu příliš dlouhá. Jeho kořeny sahají do první poloviny 90. let, kdy se část mladých aktivistů z organizací Hnutí DUHA a Děti Země, jež jsou dnes řazeny do českého environmentálního mainstreamu, začala podílet na různých happeningových akcích a později i na přímých akcích, při nichž nedocházelo k fyzickému násilí ani k ničení majetku. Tyto aktivity zaujaly i řadu eko-anarchistů, avšak jejich činnost byla pro tyto organizace problematická, a proto se například zmíněné Hnutí DUHA v roce 1993 od militantních environmentalistů propojených s anarchistickým hnutím distancovalo. V následujících letech pak tato organizace přeorientovala své aktivity směrem k lobbingu, výzkumu, spolupráci s médii apod. Důležitou roli stále hrály i veřejné demonstrace (např. blokády Temelína), avšak tyto akce měly být nenásilné s cílem pozitivně ovlivnit veřejné mínění. Někteří členové kvůli tomuto novému

¹⁷³ CAMPHAUSEN, Rufus. *50,000 minks released from fur-farms by activists in Greece* [online]. Digital Journal, 31. srpna 2010 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<http://www.digitaljournal.com/article/296853>>.

¹⁷⁴ *Aktivisté postříkali norky na farmě barvou. Třináct zvířat uhynulo* [online]. I dnes.cz, 17. srpna 2015 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <https://budejovice.idnes.cz/ochranci-zvirat-postrikali-norky-na-farme-barvou-f7p-/budejovice-zpravy.aspx?c=A150817_160020_budejovice-zpravy_khr>.

¹⁷⁵ *11 charged in ecoterrorism arson* [online]. NBC News, 20. ledna 2006 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <http://www.nbcnews.com/id/10943089/ns/us_news-crime_and_courts/t/charged-ecoterrorism-arsons/#.W_Xbm-hKjIU>.

přístupu Hnutí DUHA opustili a zakládali vlastní skupiny (např. brněnské *Nezávislé sociálně ekologické hnutí – Nesehnutí*).¹⁷⁶

Nejaktivnějším eko-terroristickým hnutím na území ČR je ALF, pod českým názvem *Fronta za osvobození zvířat*. V 90. letech byla činnost českých příznivců ALF zaměřena především na kácení posedů, útoky proti řeznictvím, cirkusům apod. Od roku 2002 pak začaly být šířeny propagační materiály. Dosud nejvýznamnější akcí českého ALF byla série útoků na firmu Biotest s.r.o (nyní MediTox s.r.o.)¹⁷⁷, jež se uskutečnily v září 2002 na zařízení v Konárovicích a v březnu 2003 na budovy a zařízení v Pardubicích-Rosicích.¹⁷⁸ Při těchto akcích došlo k poničení vybavení firmy, odcizení počítačů i finanční hotovosti či postříkání elektronických zařízení barvou. Samotní aktivisté odhadují způsobenou škodu na 2–2,4 mil. korun. K akci bylo vydáno prohlášení, jež obsahovalo informace o útoků a bylo podepsáno ALF. O dva měsíce později se však k útoku objevilo další prohlášení ALF, které upravilo či doplnilo některé podrobnosti útoku a původní prohlášení označilo za nepravdivé s tím, že se může jednat o cílenou provokaci či pokus o infiltraci. Při těchto akcích nebyla osvobozena žádná zvířata, neboť pro ně nebyla zajištěna potřebná péče a ve volné přírodě by nepřežila. Firma Biotest se k útokům veřejně nevyjádřila. Pachatelé nebyli dopadeni a případ byl odložen.¹⁷⁹ V současnosti nejvýraznějším zastoupením ALF v ČR je skupina kolem aktivisty Michala Kolesára, který na svých internetových stránkách sdílí reportáže a fotografie z uskutečněných osvobozovacích akcí, které jsou většinou zaměřeny na záchranu slepic a dalších zvířat z velkochovů.¹⁸⁰

Přímé akce menšího významu na území ČR jsou připisovány i stoupencům hnutí EF!, pod českým názvem *Země především!*. První propagační materiály se začaly objevovat koncem 90. let. „Členové“ českého EF! vzešli z anarchistického prostředí a neztotožňovali se s hlubinně-ekologickým radikálním přístupem původního amerického EF!. V šířených materiálech sice byly obsaženy převzaté návody k sabotážním akcím, avšak pořádány byly spíše velké antiglobalizační demonstrace. Kromě několika zorganizovaných tzv. *street parties* doprovázených výtržnostmi, nejsou EF! v ČR prisuzovány žádné významnější

¹⁷⁶ MAREŠ, M. (2005): c. d., s. 300–301.

¹⁷⁷ MediTox s.r.o. je soukromou výzkumnou organizací, jež se zabývá preklinickým vývojem a výzkumem a poskytuje komplexní toxikologický servis v oblasti humánních a veterinárních léčiv, biopreparátů a chemických a agrochemických látek a přípravků, přičemž provádí testování na zvířatech.

¹⁷⁸ MAREŠ, M. (2005): c. d., s. 308–309.

¹⁷⁹ *Animal liberation front v České republice v letech 1994-2006* [online]. *Země především!*, 27. září 2015 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://zemepredevším.noblogs.org/2015/09/27/animal-liberation-front-v-ceske-republice-v-letech-1994-2006/>>.

¹⁸⁰ *For the animals* [online]. [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<http://michalkolesar.net/>>.

environmentálně zaměřené přímé akce.¹⁸¹ V současnosti hnutí na území ČR není aktivní, internetové stránky s názvem *Země především!* jsou však stále funkční. Obsah těchto stránek je informativního charakteru a je zaměřen spíše na radikální environmentální hnutí obecně, než na aktivity EF!.¹⁸² O aktivitách ELF na území ČR nejsou dostupné informace.

Na území České republiky také operují různé neziskové organizace či sdružení lidí, jejichž cílem je ochrana životního prostředí a práv zvířat. Jsou to organizace, které se od ekoteroristických hnutí liší především způsobem, jakým za své cíle bojují. Nejedná se o cílené útoky proti majetku organizací porušujících práva zvířat či poškozujících životní prostředí, ani o násilné demonstrace nebo blokády, ale naopak se jedná o nenásilné formy protestu, které mají za cíl upozornit veřejnost především na utrpení zvířat chovaných ve velkochovech za účelem zisku.

Jednou z takových organizací jsou *Obránci zvířat* (dále jen OBRAZ). Jedná se o neziskovou organizaci, jež byla založena nejen za účelem aktivně a hlavně efektivně chránit práva zvířat, ale také v této oblasti vzdělávat dobrovolníky a prosazovat legislativní změny. Jednou z hlavních myšlenek které prosazují je, že „*Zvířata cítí bolest, prožívají emoce a chtějí mít šťastný život – stejně jako my. S miliony zvířat se přesto zachází jako s komoditami, jsou nucena žít v malých špinavých klecích a čekat na smrt bez radosti a naděje.*“¹⁸³ Organizace OBRAZ vede současně hned několik kampaní na ochranu práv zvířat. Jednou z nich je kampaň s názvem „Méně masa, lepší život pro zvířata, lidi i přírodu“. Její hlavní myšlenkou je, že menší spotřeba masa znamená omezit utrpení zvířat, snížit riziko civilizačních chorob a ulevit přírodě, neboť velkochovy spotřebují mnoho přírodních zdrojů a znečišťují životní prostředí.¹⁸⁴ Mezi další patří kampaň „Množírny“, která bojuje proti množírnám, v nichž jsou psi chováni za účelem zisku ve velmi špatných podmínkách¹⁸⁵, nebo kampaň s názvem „Jak to snáší?“, jež cílí na zákaz klecových chovů slepic¹⁸⁶. Za velký úspěch může tato organizace považovat kampaň „Kožešiny“, která byla zaměřena především proti kožešinovým farmám, přičemž se opírala o skutečnost, že v České republice je každoročně usmrceno přes 20 tis. norků a lišek, jež jsou navíc na farmách chováni ve velmi

¹⁸¹ MAREŠ, M. (2005): c. d., s. 312–315.

¹⁸² *Země především!* [online]. [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://zemepredevším.noblogs.org/>>.

¹⁸³ Obránci zvířat. *O nás*. [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.obrancizvirat.cz/o-nas/>>.

¹⁸⁴ Obránci zvířat. *Méně masa, lepší život* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.menemasa.cz/>>.

¹⁸⁵ Obránci zvířat. *Množírny* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.obrancizvirat.cz/kampane/mnozirnny/>>.

¹⁸⁶ Obránci zvířat. *Jak to snáší?* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.jaktosnasi.cz/chci-vedet-vice/>>.

špatných podmínkách.¹⁸⁷ I díky přičinění aktivistů OBRAZU, kteří se na Malostranském náměstí v Praze nechávali zavírat na dvanáct hodin do klece, aby tak přiblížili veřejnosti utrpení zvířat, byl přijat zákon, dle kterého musí kožešinové farmy na území ČR ukončit svou činnost nejpozději do konce ledna 2019.¹⁸⁸

Skupinou lidí s podobnou oblastí zájmu je dále sdružení *Zvířata nejíme*, které taktéž aktivně bojuje za ochranu práv zvířat a životního prostředí. Sdružení spolupracuje s mezinárodním hnutím *The Save Movement*, jehož cílem je pořizovat videa z posledních cest hospodářských zvířat v přeplněných kamionech na jatka a přiblížit tak široké veřejnosti pohled na zubožená a vyděšená zvířata odsouzená na smrt. Dále sdružení natáčí videa ze samotného prostředí velkochovů a jejich okolí, která ukazují na to, v jak špatných podmínkách musí tato zvířata žít. Manželé Vincouroví, zakladatelé projektu, provozují také e-shop, na kterém prodávají oblečení a další reklamní předměty s veganskou tematikou, vydávají vlastní knihy, pořádají akce nazývané „povídání“, jejichž cílem je osvěta veřejnosti a do budoucna plánují i přednášky na školách.¹⁸⁹

Další významnou organizací je *Svoboda zvířat – organizace na ochranu zvířat*, která vede kampaně proti zvířatům v cirkusech, proti pokusům na zvířatech nebo nabízí školám vzdělávací programy v oblasti eko-výchovy.¹⁹⁰ Podobně jako OBRAZ, i Svoboda zvířat má se svou rozsáhlou kampaní „Proti srsti“, jež byla vedena od roku 1999 a do které se zapojily i známé osobnosti, podíl na přijetí zákona zakazujícího kožešinové farmy v ČR.¹⁹¹ V současnosti je nejvýraznější kampaní Svobody zvířat ta s názvem „Cirkusy bez zvířat“, která se snaží prostřednictvím fotokampaní a petic přimět zákonodárce k tomu, aby byl chov zvířat v cirkusech úplně zakázán tak, jak tomu již je v několika státech Evropy.¹⁹² Kampaně zaměřené proti zvířatům v cirkusech mají pozitivní reakci ze strany Ministerstva zemědělství, které v současné době připomínkuje návrh zákona o ochraně zvířat, v němž má být upraven úplný zákaz vystupování a drezury zvířat v cirkusech, proti kterému se však majitelé

¹⁸⁷ Obránci zvířat. *Kožešiny* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.obrancizvirat.cz/kampane/kozesiny/>>.

¹⁸⁸ *Kožešinovým farmám odzvonilo. Novelu podepsal i prezident Zeman* [online]. Denik.cz, 1. srpna 2017 [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.denik.cz/z_domova/prezident-podepsal-konec-kozesinovyh-farem-v-cesku-v-roce-2019-20170801.html>.

¹⁸⁹ *Zvířata nejíme* [online]. Vincouroví [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.vincourovi.com/zviratanejime>>.

¹⁹⁰ Svoboda zvířat. *Svoboda zvířat* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<http://www.svobodazvirat.cz/>>.

¹⁹¹ Svoboda zvířat. *Proti srsti* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<http://www.protisrsti.cz/>>.

¹⁹² Svoboda zvířat. *Cirkusy bez zvířat* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://cirkusybezzvirat.cz/>>.

cirkusů chystají protestovat.¹⁹³ Ředitel cirkusu Humberto v jednom z rozhovorů o aktivistech ze Svobody zvířat řekl: „*Je to banda teroristů, která nám ničí majetek.*“¹⁹⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že tradice eko-teroristického hnutí v takové podobě, jak jej známe ze Spojených států či západní Evropy, se v České republice neutvořila. Místo toho však na území ČR existuje poměrně silná základna neziskových organizací, jejichž cílem je ve většině případů ochrana práv zvířat. Tyto organizace a sdružení se snaží prosazovat legislativní změny prostřednictvím kampaní, které mají podobu nenásilných protestů či sbírání podpisů pod petice. Zatím největším úspěchem je přijetí zákona, kterým se zakazuje činnost kožešinových farem, na jehož přijetí mají zásluhu organizace OBRAZ a Svoboda zvířat. V současné době jsou na dobré cestě i kampaně zaměřené proti klecovým chovům slepic a proti zvířatům v cirkusech. Je tedy zřejmé, že k prosazení cílů týkajících se životního prostředí či práv zvířat není nezbytné používat radikální taktiky, spíše naopak, správně zvolené nenásilné akce informativního charakteru mohou ovlivnit širokou veřejnost a silné veřejné mínění pak dále může mít vliv i na rozhodování zákonodárců.

4.3 Další pojetí pojmu eko-terorismus

Jak je zmíněno v úvodu práce, pojem eko-terorismus není vždy používán jen pro označení násilných aktivit konaných v zájmu ochrany přírody či práv zvířat, ale také pro zcela odlišné situace, jako jsou například útoky proti environmentálním aktivistům. Dle průzkumu, který každoročně provádí projekt *Global Witness*¹⁹⁵, v roce 2017 bylo zabito nejméně 207 lidí zapojených do ochrany přírody. Těmito oběťmi nebyli radikální environmentální aktivisté, nýbrž ve většině případů zástupci původního obyvatelstva či jiných komunit, tedy lidé, kteří chránili své domovy a půdu před těžebním průmyslem, zemědělsko-průmyslovými

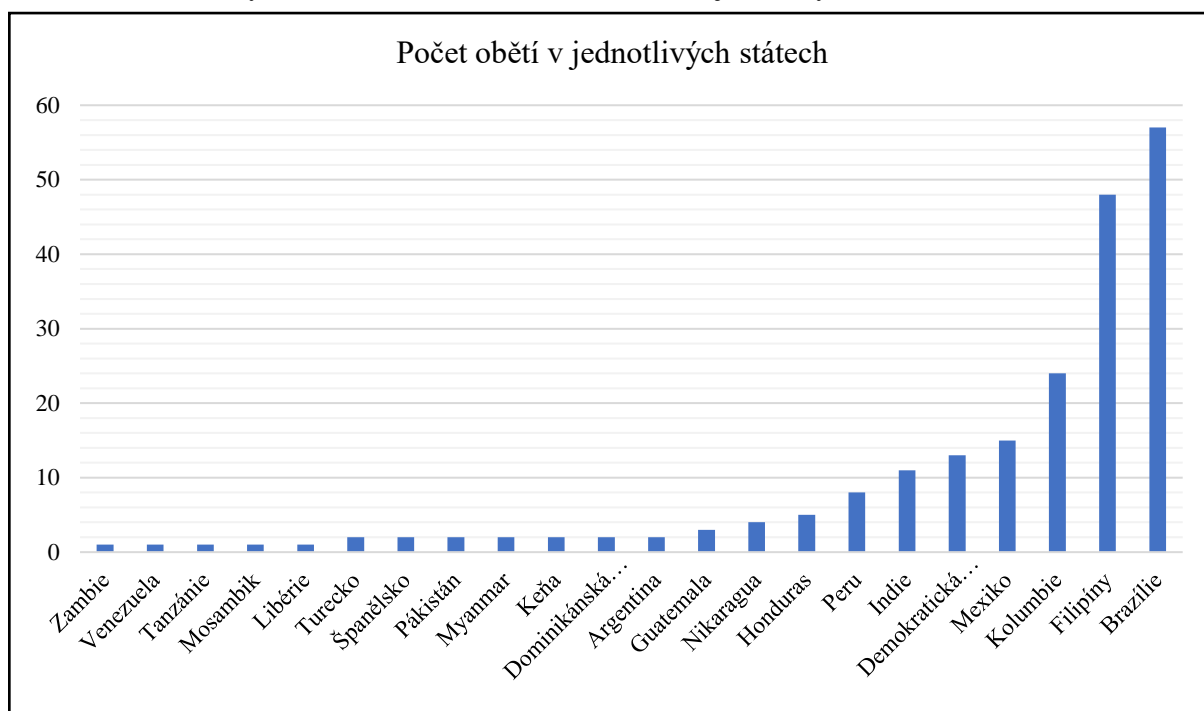
¹⁹³ *Konec drezury zvířat v cirkusech? Ministerstvo je plánuje zakázat* [online]. Idnes.cz, 19. října 2018 [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://ekonomika.idnes.cz/cirkus-zvirata-drezura-ministerstvo-zemedelstvi-zakon-novela-zakaz-12n-/ekonomika.aspx?c=A181019_142720_ekonomika_mato>.

¹⁹⁴ *Cirkusy bez zvířat, žádali aktivisté. Banda teroristů, říká šéf Humberto* [online]. Idnes.cz, 9. listopadu 201 [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/protest-zvirata-v-cirkusech-svoboda-zvirat-krc-humberto-pe6-/domaci.aspx?c=A171109_140014_praha-zpravy_nub>.

¹⁹⁵ *Global Witness* od roku 1993 provádí kampaně, jejichž cílem je upozornit na porušování lidských práv a zneužívání životního prostředí způsobené vykořisťováním přírodních zdrojů a korupcí v globálním politickém a ekonomickém systému. Činnost *Global Witness* spočívá v provádění průzkumů/vyšetřování a v následném zveřejňování výsledků na jejich internetových stránkách. Vraždy environmentálních aktivistů jsou mapovány od roku 2002.

podniky (tzv. *agribusiness*, nebo česky *agrobyznys*)¹⁹⁶ a jinými průmyslovými odvětvími, jež devastují životní prostředí.¹⁹⁷

Graf 24: Počet násilných úmrtí environmentálních aktivistů v jednotlivých státech

Zdroj: Autorka, na základě dat Global Witness

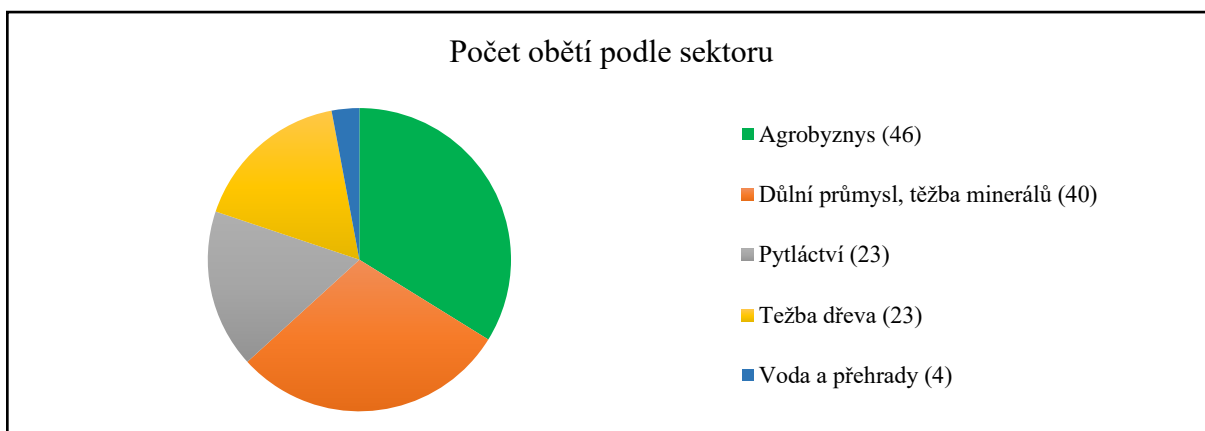
Z grafu 24 vyplývá, že téměř 60 % všech případů bylo zaznamenáno v Latinské Americe, přičemž v tomto ohledu nejnebezpečnější zemí se stala Brazílie, kde došlo k zabití 57 lidí z celkem 121 v této oblasti. Na území Asie bylo nejvíce úmrtí zaznamenáno na Filipínách, a to 48 z celkových 65. Toto číslo lze označit za nejvíce znepokojující, neboť oproti roku 2016 v případě Filipín došlo k 70% nárůstu těchto úmrtí a zároveň se také jedná dosud o nejvíce případů zabití environmentálních aktivistů na území Asie za všechna sledovaná období. Vysvětlením této skutečnosti je vláda prezidenta Rodriga Duerte, který je známý svými radikálními názory a agresivním postojem vůči svým odpůrcům. Duerte si ochránce půdy znepřátelil tím, že za účelem zisku poskytuje rozsáhlá území pro industriální plantáže. Většinu filipínských obětí má na svědomí armáda. V Africe bylo

¹⁹⁶ Agrobiznis je definován jako souhrn všech činností týkajících se výroby, zpracování a distribuce zemědělských produktů, tedy výrobní činnosti, skladování, zpracování, doprava a prodej zemědělských komodit a produktů z nich vyrobených.

¹⁹⁷ *Deadliest Year on Record for Land and Environmental Defenders, as Agribusiness is Shown to be the Industry Most Linked to Killings* [online]. Global Witness, 24. července 2018 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.globalwitness.org/en/press-releases/deadliest-year-record-land-and-environmental-defenders-agribusiness-shown-be-industry-most-linked-killings/>>.

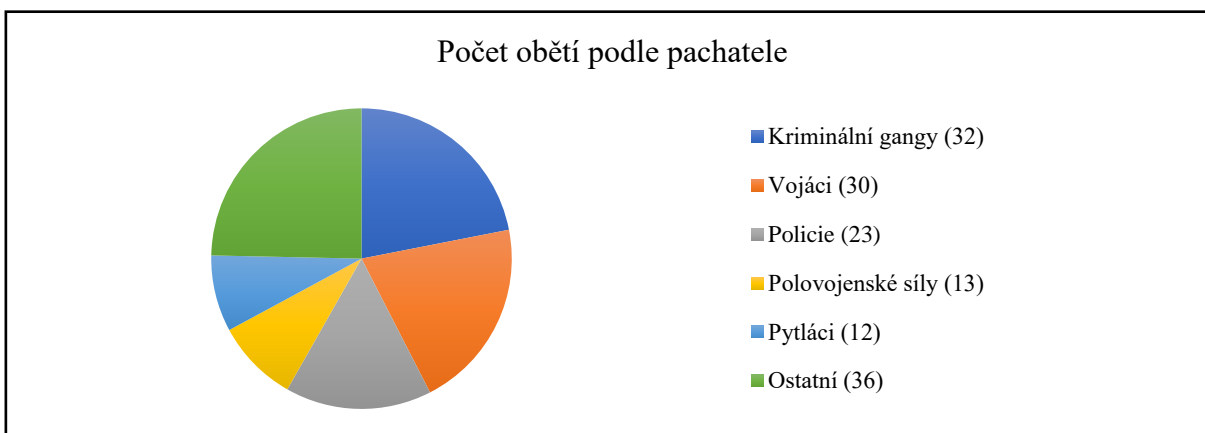
zabito celkem 19 ochránců životního prostředí a dvě úmrtí byla zaznamenána také na území Evropy, konkrétně ve Španělsku.¹⁹⁸

Graf 25: Počet obětí podle sektoru, proti kterému aktivisté bojovali¹⁹⁹

Zdroj: Autorka, na základě dat Global Witness

Graf 26: Počet obětí podle podezřelého pachatele²⁰⁰

Zdroj: Autorka, na základě dat Global Witness

Co se týká dalších ukazatelů, nejvíce aktivistů, celkem 46, zemřelo v boji proti agrobiznysu, čímž byl poprvé za všechna sledovaná období překonán těžební průmysl, který má v roce 2017 na svědomí 40 obětí. Dalším sektorem, proti němuž bojovali padlí aktivisté, je těžba dřeva, ale také třeba pytláctví. Nejčastějším pachatelem byly kriminální gangy (celkem 32 obětí), na druhém místě jsou pak se 30 záznamy armádní síly. Mezi dalšími pachateli byli např. příslušníci policie či pytláci, kteří jsou hrozbou především pro ochránce přírody na africkém kontinentě.²⁰¹

¹⁹⁸ Global Witness. *At what cost?: Irresponsible business and the murder of land and environmental defenders in 2017*. Londýn, 2018, s. 10.

¹⁹⁹ V grafu 25 jsou zohledněny pouze případy, u kterých byl určen sektor.

²⁰⁰ V grafu 26 jsou zohledněny pouze případy, u kterých byl určen pachatel.

²⁰¹ Global Witness. (2018): c. d., s. 13.

Aby bylo možné zabránit hrozbám a útokům proti aktivistům v problémových oblastech, je nezbytné, aby vlády jednaly nad rámec ochranných opatření pro aktivisty a začaly řešit hlavní příčiny těchto hrozeb a útoků. Těmito příčinami v daných oblastech jsou: 1) beztrestnost útoků proti aktivistům – potenciální pachatelé vědí, že je nepravděpodobné, že by mohli čelit následkům svých činů; 2) korupce vládních úředníků, jejímž následkem je uzavírání tajných dohod s obchodem; 3) selhání při zajištění a respektování tradičních pozemkových práv; 4) nedostatek respektu ke svobodnému a prioritnímu souhlasu komunit ohledně užívání jejich půdy a přírodních zdrojů; a 5) vyloučení komunit i z dalších rozhodovacích procesů.²⁰²

Ze záznamů Global Witness je zřejmý každoroční nárůst obětí z řad environmentálních aktivistů v boji proti nejrůznějším druhům průmyslu. V roce 2015 bylo při ochraně půdy a životního prostředí zabito 185 aktivistů²⁰³, v roce 2016 již 200 osob²⁰⁴ a v roce 2017, jak bylo zmíněno výše, přišlo o život celkem 207 environmentálních aktivistů. Mnoho dalších pak každodenně musí čelit výhrůžkám smrti. Na základě těchto informací je možné do budoucna predikovat rostoucí tendenci tohoto negativního jevu. Hlavními důvody jsou bezesporu celosvětové environmentální problémy, jakou jsou např. hrozba globálního oteplování a s tím související nezájem velkých korporací znečišťujících životní prostředí k přijetí opatření, jež by snížila negativní dopady jejich činnosti, dále kácení lesů a pralesů či porušování práv divokých zvířat, obzvláště pak ohrožených druhů. To je výčet jen několika málo hrozeb, jimž se snaží environmentální aktivisté v rizikových oblastech zabránit mnohdy i za cenu ohrožení vlastního života, kdy se proti nim staví armáda, policejní složky, najaté gangy apod.

Jednou z do budoucna potenciálně rizikových oblastí je ostrov Borneo, kde je hlavním původcem problémů produkce palmového oleje, který je pro svou univerzálnost v současnosti nejpoužívanějším rostlinným olejem na světě a poptávka po něm stále roste. K založení palmové plantáže je nutný buď zábor zemědělské půdy, nebo vykácení, příp. vypálení původního pralesa.²⁰⁵ V poskytování půdy je zainteresovaná především vláda, respektive indonéská a malajská správa ostrova, které jsou ochotny za účelem zisku obětovat významnou část divoké přírody pro zakládání palmových plantáží a také pro těžbu nerostných surovin.

²⁰² Global Witness. (2018): c. d., s. 13.

²⁰³ *On Dangerous Ground* [online]. Global Witness, 20. července 2016 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.globalwitness.org/en/campaigns/environmental-activists/dangerous-ground/>>.

²⁰⁴ *Defenders of the Earth* [online]. Global Witness, 13. července 2017 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.globalwitness.org/en/campaigns/environmental-activists/defenders-earth/>>.

²⁰⁵ VÍTKOVÁ, Zdeňka. *Plantáže palmového oleje ničí pralesy i obživu místních obyvatel* [online]. Ekolist.cz, 15. června 2015 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/plantaze-palmoveho-oleje-nici-pralesy-i-obzivu-mistnich-obyvatel>>.

Podle vědců dochází na Borneu k nejrychlejší deforestaci na světě, což má mimo jiné za následek i ohrožení některých druhů zvířat, které přicházejí o své přirozené prostředí. V případě Bornea se jedná např. o medvědy malajské či orangutany.²⁰⁶ Co se týká orangutanů, je situace skutečně alarmující, neboť podle studie zveřejněné v časopise *Current Biology* na Borneu zemřelo od roku 1999 více než 100 tis. orangutanů. Odlesňování však v tomto případě není jediným problémem, orangutany totiž zabíjejí i farmáři, aby před nimi uchránili svou úrodu.²⁰⁷ Kromě ohrožení některých živočišných druhů a ztráty půdy, palmové plantáže původnímu obyvatelstvu způsobují i další problémy, jako např. znečištění řek, čímž dochází nejen ke ztrátě ryb, ale znečištěná voda může způsobovat i zdravotní komplikace.²⁰⁸ Životní úroveň obyvatel Bornea tedy klesá a je v podstatě jen otázkou času, kdy situace vyústí v konflikt mezi původním obyvatelstvem a vládou, příp. samotnými těžařskými společnostmi.

Z výše uvedeného je patrné, že hrozba eko-terorismu je i ve 21. století stále aktuální. Přestože přímých akcí, které byly provedeny radikálním environmentálním hnutím, v posledních letech ubývá, neznamená to, že by eko-teroristické hnutí bylo na ústupu, nýbrž to pouze poukazuje na skutečnost, že se aktivisté přeorientovali na méně násilné aktivity. V případě České republiky, kde eko-teroristická tradice příliš nezakořenila, je z uvedených skutečností zřejmé, že k dosažení vytyčeného cíle není nezbytné násilné jednání, ale že někdy stačí pouze správně zvolit metodu „boje“ tak, aby dokázala pozitivně zapůsobit na veřejné mínění.

²⁰⁶ Pytláci, politici a prokletý palmový olej. Borneo směřuje ke zkáze [online]. Idnes.cz, 24. února 2018 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <https://cestovani.idnes.cz/ostrov-borneo-indonesie-palmovy-olej-d8i/kolem-sveta.aspx?c=A180217_383631_kolem-sveta_hig>.

²⁰⁷ Odlesňování i zbraně. Na Borneu zemřelo od roku 1999 sto tisíc orangutanů [online]. Idnes.cz, 16. února 2018 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/orangutani-borneo-palmovy-olej-studie-dhb/zahranicni.aspx?c=A180216_123458_zahranicni_ert>.

²⁰⁸ Pytláci, politici a prokletý ...

Závěr

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na problematiku eko-terorismu, který je propojením terorismu a environmentalismu, tedy témat, která jsou pro současnou společnost stále aktuální. Hlavním cílem práce bylo zkoumání problematiky eko-terorismu a vybraných eko-teroristických organizací. Na základě provedené analýzy literatury, internetových zdrojů a dalších veřejně dostupných dat a informací byl vysvětlen pojem eko-terorismus a následně zhodnocen význam této hrozby v současném světě. Vzhledem ke skutečnosti, že na pojem eko-terorismus bývá často nahlíženo různými způsoby, je důležité připomenout, že tato práce využívá definici eko-terorismu jako radikálního environmentálního aktivismu, tedy násilného jednání konaného za účelem ochrany životního prostředí a práv zvířat.

Aby mohl být uvedený cíl naplněn, byla stanovena výzkumná otázka, která zní: *Jaké charakteristické rysy s sebou nesou eko-teroristické útoky, jaká je jejich provázanost s ideologickými zdroji a v neposlední řadě, jaké společné rysy je možné najít u vybraných eko-teroristických organizací?* Pro snadnější orientaci je výzkumná otázka rozdělena na tři dílčí podotázky:

1. Jaké charakteristické rysy s sebou nesou eko-teroristické útoky?

Eko-teroristé ke svým útokům využívají přímé akce, tedy nezákonné a často násilné aktivity, jejichž účelem je, aby těm, kteří škodí životnímu prostředí či zneužívají zvířata kvůli zisku, vznikla finanční škoda. Spojením „násilné aktivity“ je v kontextu eko-terorismu myšleno násilí proti majetku, neboť větší organizace, jako jsou např. zkoumané EF!, ELF či ALF, si zakládají na tom, že přímé akce mají být plánovány a prováděny tak, aby nikdy nedošlo ke zranění jakékoli lidské či ne-lidské bytosti. S tím souvisí další charakteristický znak, a sice že pokud jsou útoky mířeny proti majetku domnělých škůdců životního prostředí, je jejich cílem způsobit co nejvyšší škody, aby poškozený podnik v ideálním případě již neobnovil svou činnost. Aby byl tento charakteristický znak přímých akcí naplněn, využívají příznivci eko-teroristického hnutí často zhářské útoky, které mohou skutečně způsobit i velmi vysoké škody.

Cíle, proti kterým jsou útoky směřovány, lze rozdělit na primární – každý, kdo je zapojen do aktivit škodlivých pro životní prostředí či zvířata (např. developéři, těžařské společnosti, výrobci kožšinových výrobků či zařízení provádějící testování na zvířatech); a cíle sekundární – subjekty, které nejsou přímo zapojeny do škodlivých aktivit, ale existují u nich obchodní či finanční vazby na hlavní viníky. S otázkou souvisí také hypotéza H1 (*Eko-terorismus má jednoúčelový charakter (chránit životní prostředí), nevychází z žádných*

politických ani jiných cílů.), která byla potvrzena. Přestože v některých případech se aktivisté snaží docílit legislativních změn (především pokud jde o práva zvířat), tou hlavní motivací stále zůstává jejich přesvědčení o nutnosti chránit ekosystémy či práva zvířat, přičemž ve většině případů stoupenci eko-terroristických organizací jednají lokálně a jejich záměrem tak je ochránit konkrétní ekosystém či osvobodit zvířata z konkrétního velkochovu, laboratoře apod.

2. *Jaká je provázanost eko-terroristických útoků s ideologickými zdroji?*

Základním myšlenkovým proudem v pozadí eko-terorismu je environmentalismus, jehož základním principem je ekocentrismus, který je založen na odmítání ústřední role člověka v přírodě. Podle ekocentrismu má příroda vlastní vnitřní hodnotu a člověk je jen její součástí. Ještě dále jde v tomto směru hlubinná ekologie, která říká, že všechny formy života ve vesmíru jsou si rovny a mají právo na život. Vlastní hodnota je přiznávána nejen zvířatům, ale také rostlinám i celkové biosféře a lidé by se podle myšlenek hlubinné ekologie měli snažit najít svou roli v ochraně planety. Hlavním ideologickým zdrojem eko-terroristických útoků je právě koncept hlubinné ekologie neboli biosférického rovnostářství. Eko-teroristé vykonávají své akce v souladu s myšlenkou, že lidé nemají právo omezovat bohatství a rozmanitost forem života. Opakem hlubinné ekologie je ekologie mělká, která je charakteristická pro mainstreamové environmentální organizace, neboť jejich činnost dle kritiků nakonec vždy směřuje k udržení blahobytu lidí v rozvinutých zemích. Kromě hlubinné ekologie jsou eko-teroristé při své činnosti inspirováni i myšlenkami eko-anarchismu, jehož cílem je odstranění všech forem hierarchie, jež jsou důsledkem lidské činnosti. Vliv anarchismu je zřejmý i při pohledu na strukturu eko-terroristického hnutí (viz dále). Bojovníci za práva zvířat jsou ve své činnosti dále vymezeni bojem proti celosvětově rozšířenému konceptu speciesismu, který se vyznačuje nadřazeným chováním lidí vůči zvířatům. Účelem jejich akcí je upozornit veřejnost, že takovéto chování není v pořádku a že by lidé měli zásadně změnit svůj přístup ke zvířatům.

3. *Jaké společné rysy je možné najít u vybraných eko-terroristických organizací?*

Tím hlavním, co spojuje organizace Earth First!, Earth Liberation Front a Animal Liberation Front je jejich ideologický základ spočívající v principech hlubinné ekologie (viz výše). Dalším společným znakem všech tří hnutí je jejich organizační struktura, což souvisí s hypotézou H2 (*Eko-terroristické organizace nevytvářejí propracované mezinárodní sítě, jejich struktura spíše spočívá v existenci samostatných, na sobě nezávislých buněk.*), která byla potvrzena. Eko-terroristické organizace se vyznačují tím, že nemají hierarchickou strukturu a „členství“ aktivistů je odvozeno od vykonávání přímých akcí za účelem ochrany přírody či práv zvířat. Přímé akce jsou vykonávány v malých autonomních buňkách,

případně jednotlivci, jež operují po celém světě. Tyto buňky/jednotlivci však mezi sebou většinou nijak nekomunikují, čímž se snižuje bezpečnostní riziko infiltrace a odhalení.

Organizace jsou si podobné také z hlediska financování jejich činnosti. Konkrétní přímé akce většinou nevyžadují vysoké náklady, a tak jsou jednotlivci, příp. buňky, soběstační. Případné finanční prostředky získané z externích zdrojů tak bývají využívány např. k propagačním účelům či na právní pomoc vězněným aktivistům.

Další společné rysy vyplývají z analýzy informací získaných z databáze GTD, avšak týkají se pouze těch aktivit vybraných eko-teroristických organizací, které byly vyhodnocené jako akty terorismu. Prvním společným znakem vyplývajícím z těchto údajů jsou cíle útoků. Všechny tři organizace nejčastěji směřují své útoky proti obchodu, což zahrnuje širokou škálu cílů od strojů až po obchodní domy, přičemž ve většině případů jsou využity žhářské útoky, které „obětem“ způsobují největší škody. Co se týká regionů, nejvíce případů uskutečněných radikálních přímých akcí bylo u všech tří organizací shodně zaznamenáno na území Severní Ameriky, s čímž souvisí hypotéza H3 (*Následky útoků eko-teroristických skupin v Severní Americe jsou rozsáhlejší (vznikají vyšší škody na majetku) než v Evropě.*). Pravdivost této hypotézy však nelze na základě dostupných informací objektivně posoudit. Z analýzy dat z GTD by sice vyplývalo potvrzení hypotézy, avšak jsou zde zohledněny jen ty nejradikálnější přímé akce. Navíc, jak už bylo několikrát zmíněno, informace o útocích mohou být z mnoha důvodů zkreslené, přičemž hlavním důvodem je skutečnost, že ne vždy je možné správně přiřadit autorství útoků. Další problém vyplývá ze skutečnosti, že tyto radikální útoky tvoří jen malou část z celkového počtu uskutečněných akcí. Většinou se jedná o nenásilné formy protestu či nejrůznější akty vandalismu, statistiky týkající se těchto akcí však nejsou dohledatelné.

Eko-terorismus je bezesporu v současném světě reálnou hrozbou a lze předpokládat, že s přibývajícimi ekologickými problémy se do budoucna aktivita environmentálního hnutí, ať už mainstreamového či toho radikálního, bude stupňovat. V souvislosti s radikálním environmentálním hnutím nelze vyloučit ani možnost, že se někteří jednotlivci neuchýlí k ještě radikálnějším metodám a nepřestanou ctít zásadu, podle které nemá při útocích docházet ke zranění živých bytostí. Na příkladu České republiky lze přitom pozorovat, že významných změn v environmentální oblasti lze dosáhnout i prostřednictvím nenásilných forem protestu. Velmi důležité je zvolit správný způsob, jak pozitivně ovlivnit veřejné mínění, které je mocným nástrojem v prosazování nejen legislativních změn. Cesta k cíli však bývá dlouhá.

Eko-terorismus je závažnou hrozbou i z hlediska jiného pojetí tohoto pojmu, kdy se jedná o přímé útoky proti ochráncům půdy a životního prostředí. I v případě tohoto

pojetí lze do budoucna očekávat, že se situace bude nadále zhoršovat a poroste počet aktivistů, kteří zemřou v boji proti těžbařským společnostem, nadnárodním podnikům či zkorumpovaným vládám.

Závěrem je tedy možné říci, že je eko-terorismus jako nástroj v boji proti narušitelům životního prostředí a těm, kteří porušují či zneužívají práva zvířat, účinný. Environmentální aktivisté k dosažení svých cílů využívají jak přímé akce, o nichž je široká veřejnost informována prostřednictvím různých typů médií, tak i formu přednášek, petic či protestů, které v posledních letech nabývají na četnosti i na významu a které taktéž přispívají k tomu, že se povědomí veřejnosti o nutnosti chránit přírodu i práva zvířat neustále zvyšuje. Tento rostoucí trend je vzhledem k neustále se zhoršujícímu stavu životního prostředí, a s tím souvisejícím ohrožením mnoha živočišných druhů, možné očekávat i do budoucna.

Literatura

Monografie

BEST, Steven, NOCELLA, Anthony. *The Animal Liberation Front: A Political and Philosophical Analysis*. 1. vydání. New York: Lantern Books, 2011.

BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. 1. vydání. Praha: Police History, 1999. 141 s.

CORTE IBÁÑEZ, Luis. *Logika terorismu*. 1. vydání. Praha: Academia, 2009. 321 s.

COVILL, Christopher J. *Greenpeace, Earth First! and The Earth Liberation Front: The Progression of the Radical Environmental Movement in America*. University of Rhode Island, Senior Honors Projects, 2008. 124 s.

EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2. dopl. vydání. Praha: Karolinum, 2010. 398 s.

FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouc, 2017. 256 s.

FOREMAN, David, HAYWOOD, Bill. *Ecodefense: A Field Guide to Monkeywrenching*. 3. vydání. Chico: Abzug Press, 1993. 392 s.

Global Witness. *At what cost?: Irresponsible business and the murder of land and environmental defenders in 2017*. Londýn, 2018. 70 s.

HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. 339 s.

MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 476 s.

MIKA, Otakar. *Současný terorismus*. 1. vydání. Praha: Triton, 2003. 92 s.

PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie (právní náhled)*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2006. 408 s.

POSLUSZNA, Elzbieta. *Environmental and Animal Rights Extremism, Terrorism, and National Security*. 1. vydání. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2015. 278 s.

SMITH, Brent L. a kol. *Geospatial Analysis of Terrorist Activities: The Identification of Spatial and Temporal Patterns of Preparatory Behavior of International and Environmental Terrorists*. University of Arkansas, Terrorism Research Center in Fulbright College, 2008. 86 s.

SINGER, Peter. *Osvobození zvířat*. 1. vydání. Praha: Práh, 2001. 259 s.

Odborné články

COCKS, Samuel, SIMPSON, Steven. Anthropocentric and Ecocentric: An Application of Environmental Philosophy to Outdoor Recreation and Environmental Education. *Journal of Experiential Education*, 2015, roč. 38, č. 3, s. 216–227.

DREGSON, Alan, DEVAL, Bill. The Deep Ecology Movement: Origins, Development, and Future Prospects (Toward a Transpersonal Ecosophy). *International Journal of Transpersonal Studies*, 2011, roč. 30, č. 1–2, s. 101–117.

HIRSCH-HOEFLER, Sivan, MUDDE, Cas. "Ecoterrorism": Terrorist Threat or Political Ploy?. *Studies in Conflict & Terrorism*. 2014, roč. 37, č. 7, s. 586–603.

JEIHOUNI, Mojtaba, MALEKI, Nasser. Far from the madding civilization: Anarcho-primitivism and revolt against disintegration in Eugene O'Neill's *The Hairy Ape*. *International Journal of English Studies*, 2016, roč. 16, č. 2, s. 61–80.

JOOSSE, Paul. Elves, environmentalism, and "eco-terror": Leaderless resistance and media coverage of the Earth Liberation Front. *Crime Media Culture*, 2012, roč. 8, č. 1, s. 75–93.

KORTENKAMP, Katherine V., MOORE, Colleen F. Ecocentrism and Anthropocentrism: Moral Reasoning about Ecological Common Dilemmas. *Journal of Environmental Psychology*, 2001, roč. 21, č. 3, s. 261–272.

LOADENTHAL, Michael. The Earth Liberation Front: A Social Movement Analysis. *Radical Criminology*, 2013, roč. 2, č. 1, s. 15–45.

LUTTS, Ralph H. Chemical Fallout: Rachel Carson's *Silent Spring*, Radioactive Fallout, and the Environmental Movement. *Environmental Review: ER*, 1985, roč. 9, č. 3, s. 210–225.

MERARI, Ariel. Terrorism as a Strategy of Insurgency. *Terrorism and Political Violence*. 1993, roč. 5, č. 4, s. 213–251.

NAESS, Arne. The shallow and the deep, long-range ecology movement. A summary. *Inquiry*, 1973, roč. 16, č. 1, s. 95–100.

SMITH, Rebecca K. „Ecoterrorism“?: A Critical Analysis of the Vilification of Radical Environmental Activists as Terrorists. *Environmental Law*, 2008, č. 38, s. 537–576.

VANDERHEIDEN, Steve. Eco-terrorism or Justified Resistance? Radical Environmentalism and the „War on Terror“. *POLITICS & SOCIETY*, 2005, roč. 33, č. 3, s. 425–447.

ZIMMERMAN, Michael E. From Deep Ecology to Integral Ecology: A Retrospective Study. *The Trumpeter*, 2014, roč. 30, č. 2, s. 247–268.

Internetové zdroje a jiné

11 charged in ecoterrorism arsons [online]. NBC News, 20. ledna 2006 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <http://www.nbcnews.com/id/10943089/ns/us_news-crime_and_courts/t/charged-ecoterrorism-arsons/#.W_Xbm-hKjIU>.

About Earth First! [online]. Earth First! Journal [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/about/>>.

About EF! [online]. Earth First! Summer Gathering [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://earthfirstgathering.org/about.html>>.

About Earth First! [online]. Earth First! Worldwide [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.earthfirst.org/about.htm>>.

Aktivisté postříkali norky na farmě barvou. Třináct zvířat uhynulo [online]. Idnes.cz, 17. srpna 2015 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <https://budejovice.idnes.cz/ochrancni-zvirat-postrikali-norky-na-farme-barvou-f7p-/budejovice-zpravy.aspx?c=A150817_160020_budejovice-zpravy_khr>.

Animal Liberation Front. *Animal Liberation Front* [online]. [cit. 20. září 2018]. Dostupné na <<http://www.animalliberationfront.com/>>.

Animal liberation front v České republice v letech 1994-2006 [online]. Země především!, 27. září 2015 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://zemepredesvim.noblogs.org/2015/09/27/animal-liberation-front-v-ceske-republice-v-letech-1994-2006/>>.

Animal rights group claims responsibility for bus arson [online]. Yle.fi, 10. června 2016 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <https://yle.fi/uutiset/osasto/news/animal_rights_group_claims_responsibility_for_bus_arson/8948564>.

BARI, Judi. *The Feminization of Earth First!* [online]. History is a Weapon, květen 1992 [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.historyisaweapon.com/defcon1/barifemef.html>>.

BEST, Steven. *Who's Afraid of Jerry Vlasak?* [online]. Animal Liberation Front [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://animalliberationfront.com/Philosophy/JerryVlasak.htm>>.

BRUCE, Corin. *Green Anarchism: Towards the Abolition of Hierarchy* [online]. Freedom, 29. srpna 2014 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://freedomnews.org.uk/green-anarchism-towards-the-abolition-of-hierarchy/>>.

CAMPHAUSEN, Rufus. *50,000 minks released from fur-farms by activists in Greece* [online]. Digital Journal, 31. srpna 2010 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<http://www.digitaljournal.com/article/296853>>.

Cirkusy bez zvířat, žádali aktivisté. Banda teroristů, říká šéf Humberta [online]. Idnes.cz, 9. listopadu 201 [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/protest-zvirata-v-cirkusech-svoboda-zvirat-krc-humberto-pe6-/domaci.aspx?c=A171109_140014_praha-zpravy_nub>.

Dave Foreman [online]. Activist Facts [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.activistfacts.com/person/3454-dave-foreman/>>.

Deadliest Year on Record for Land and Environmental Defenders, as Agribusiness is Shown to be the Industry Most Linked to Killings [online]. Global Witness, 24. července 2018 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.globalwitness.org/en/press-releases/deadliest-year-record-land-and-environmental-defenders-agribusiness-shown-be-industry-most-linked-killings/>>.

Defenders of the Earth [online]. Global Witness, 13. července 2017 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.globalwitness.org/en/campaigns/environmental-activists/defenders-earth/>>.

Department of Homeland Security. *Ecoterrorism: Environmental and Animal-Rights Militants in the United States* [online]. 7. května 2008 [cit. 28. dubna 2018]. Dostupné na <<http://www.rexano.org/Documents/DHS-Eco-Terrorism-in-US-2008.pdf>>.

Direct Action [online]. Earth First! Journal. [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/direct-action/>>.

DOBNER, Jennifer. *2 charged in Utah fires* [online]. Deseret News, 29. září 2004 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.deseretnews.com/article/595094670/2-charged-in-Utah-fires.html>>.

DRAHNÝ, Stanislav. *Aktivisté vypustili 300 norků z farmy, hrozí ekologická katastrofa* [online]. Reflex.cz, 26. listopadu 2013 [cit. 30. září 2018]. Dostupné na <<https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/53049/aktiviste-vypustili-300-norku-z-farmy-hrozi-ekologicka-katastrofa.html>>.

Earth First! UK. *Earth First!* [online]. [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.earthfirst.org.uk/>>.

Earth First!. *Earth First! Journal* [online]. [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/>>.

Earth First!. *Earth First! Worldwide* [online]. [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.earthfirst.org/>>.

Earth First! [online]. Activist Facts [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.activistfacts.com/organizations/271-earth-first/>>.

Earth Liberation Front Ignites Britain. *Earth First! Journal*, 22. září 1993, s. 34.

ELF Press Office [online]. [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<http://www.elfpressooffice.org/>>.

Environmental Life Force [online]. The Original ELF [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.originaelf.com/>>.

For the animals [online]. [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<http://michalkolesar.net/>>.

Forming an EF! Group [online]. Earth First! Journal [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/get-it-together/>>.

Funding Your Actions [online]. Animal Liberation Front [cit. 30. září 2018]. Dostupné na <<http://www.animalliberationfront.com/ALFront/Activist%20Tips/LettersfromUnderground3.htm>>.

Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Animal Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&dt2=all&perpetrator=291&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth First!* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na

<https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&ctp2=all&perpetrator=10057&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

Global Terrorism Database. *Kritérium pro vyhledávání: Pachatel – Earth Liberation Front* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?page=1&casualties_type=b&casualties_max=&ctp2=all&perpetrator=20147&count=100&charttype=line&chart=overtime&ob=GTDID&od=desc&expanded=yes#results-table>.

HETTENA, Seth, WIDES, Laura. *ELF lays claim to new wave of suburban eco-vandalism* [online]. Cult Education Institute, 2. října 2003, [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://culteducation.com/group/817-animal-rights-and-environmental-extremists/314-elf-lays-claim-to-new-wave-of-suburban-eco-vandalism.html>>.

Charakteristika radikálního environmentálního hnutí v USA [online]. GreenAction, 23. srpna 2018 [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://greenaction.noblogs.org/post/2013/08/23/radikalni-environmentalni-hnuti-v-usa/>>.

CHURÁŇ, Martin. *Vznik První internacionály* [online]. Solidarita, 20. ledna 2015 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://solidarita.socsol.cz/2015/teorie/vznik-prvni-internacionaly>>.

Interview with ELF founder, John Hanna [online]. The Original ELF [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <https://www.originaelf.com/interview_with_elf_founder.html>.

Konec drezury zvířat v cirkusech? Ministerstvo je plánuje zakázat [online]. Idnes.cz, 19. října 2018 [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://ekonomika.idnes.cz/cirkus-zvirata-drezura-ministerstvo-zemedelstvi-zakon-novela-zakaz-12n-/ekonomika.aspx?c=A181019_142720_ekonomika_mato>.

Kožešinovým farmám odzvonilo. Novelu podepsal i prezident Zeman [online]. Denik.cz, 1. srpna 2017 [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <https://www.denik.cz/z_domova/prezident-podepsal-konec-kozesinovych-farem-v-cesku-v-roce-2019-20170801.html>.

Monkeywrenching [online]. Earth First! Journal. [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://earthfirstjournal.org/direct-action/>>.

NAESS, Arne, SESSIONS, George. *Basic Principles of Deep Ecology* [online]. 1984 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://theanarchistlibrary.org/library/arne-naess-and-george-sessions-basic-principles-of-deep-ecology>>.

News from the Frontlines [online]. Bite Back [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<http://www.directaction.info/news.htm>>.

North American Animal Liberation Press Office [online]. [cit. 20. září 2018]. Dostupné na <<https://animalliberationpressoffice.org/NAALPO/>>.

Obránci zvířat. *Jak to snáší?* [online]. OBRAZ [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.jaktosnasi.cz/chci-vedet-vice/>>.

Obránci zvířat. *Kožešiny* [online]. OBRAZ [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.obrancizvirat.cz/kampane/kozesiny/>>.

Obránci zvířat. *Méně masa, lepší život* [online]. OBRAZ [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.menemasa.cz/>>.

Obránci zvířat. *Množírny* [online]. OBRAZ [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.obrancizvirat.cz/kampane/mnozirnny/>>.

Obránci zvířat. *O nás*. [online]. OBRAZ [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.obrancizvirat.cz/o-nas/>>.

Odbor bezpečnostní politiky MVČR. *Typologie terorismu* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 9. června 2009 [cit. 28. dubna 2018]. Dostupné na <<http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

Odlesňování i zbraně. Na Borneu zemřelo od roku 1999 sto tisíc orangutanů [online]. Idnes.cz, 16. února 2018 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/orangutani-borneo-palmovy-olej-studie-dhb-/zahranicni.aspx?c=A180216_123458_zahranicni_ert>.

On Dangerous Ground [online]. Global Witness, 20. července 2016 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://www.globalwitness.org/en/campaigns/environmental-activists/dangerous-ground/>>.

Overview of the GTD [online]. Global Terrorism Database [cit. 30. září 2018]. Dostupné na <<https://www.start.umd.edu/gtd/about/>>.

PATOČKA, Jiří. *DDT: 140 let oslavovaného a zavrhaného jedu* [online]. Toxicology, 9. prosince 2014 [cit. 29. září 2018]. Dostupné na <<http://toxicology.cz/modules.php?name=News&file=print&sid=716>>.

Proč Earth First!? *Earth First! Action Update*, 2000, roč. 3, č. 4., s.1.

Pytláci, politici a prokletý palmový olej. Borneo směřuje ke zkáze [online]. Idnes.cz, 24. února 2018 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <https://cestovani.idnes.cz/ostrov-borneo-indonesie-palmovy-olej-d8i-/kolem-sveta.aspx?c=A180217_383631_kolem-sveta_hig>.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017, o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV.

Speciesism [online]. Animal Ethics, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.animal-ethics.org/ethics-animals-section/speciesism/>>.

STIBRAL, Karel. *Zelený anarchista John Zerzan: Jsme na cestě zpět k lovu s běru* [online]. ekolist.cz, 13. prosince 2016 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://ekolist.cz/cz/kultura/clanky/zeleny-anarchista-john-zerzan-jsme-na-cestě-zpet-k-lovu-a-sberu>>.

Suspicious Fire Burns Luxury Homes in Seattle Suburb; Explosives Found and ELF Suspected [online]. Fox News, 3. března 2008 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na

<<https://www.foxnews.com/story/suspicious-fire-burns-luxury-homes-in-seattle-suburb-explosives-found-and-elf-suspected>>.

Svoboda zvířat. *Svoboda zvířat* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<http://www.svobodazvirat.cz/>>.

Svoboda zvířat. *Proti srsti* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<http://www.protisrsti.cz/>>.

Svoboda zvířat. *Cirkusy bez zvířat* [online]. [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://cirkusybezzvirat.cz/>>.

Testimony of James F. Jarboe: The Threat of Eco-Terrorism [online]. Federal Bureau of Investigation, 12. února 2002 [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://archives.fbi.gov/archives/news/testimony/the-threat-of-eco-terrorism>>.

The ALF Primer [online]. Animal Liberation Front [cit. 30. září 2018]. Dostupné na <<http://animalliberationfront.com/ALFront/ALFPrime.htm>>.

The Anarchist International [online]. Anarchist International Information Service, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.anarchy.no/ifadok.html>>.

The Animal Liberation Primer. Animal Liberation Frontline Information Service. 19 s.

The Cracking of Glen Canyon Dam with Edward Abbey and Earth First! [krátký dokumentární film]. Christopher McLEOD. USA, 1982. Dostupné na <<https://vimeo.com/208388075>>.

The Ecoanarchist Manifesto [online]. Anarchist International Information Service, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.anarchy.no/eam.html>>.

The Gathering [online]. Earth First! Summer Gathering [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<http://earthfirstgathering.org/gathering.html>>.

The International Workers of the World [online]. Anarchist International Information Service, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.anarchy.no/iwwai.html>>.

Uruguay: Incendiary attack on Santander Bank [online]. Act for Freedom, 9. prosince 2011 [cit. 2. srpna 2018]. Dostupné na <<https://actforfree.nostate.net/?p=6899>>.

U.S. Department of Justice. *Terrorism 2002/2005* [online]. Federal Bureau of Investigation, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://www.fbi.gov/stats-services/publications/terrorism-2002-2005>>.

VÍTKOVÁ, Zdeňka. *Plantáže palmového oleje ničí pralesy i obživu místních obyvatel* [online]. Ekolist.cz, 15. června 2015 [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/plantaze-palmoveho-oleje-nici-pralesy-i-obzivu-mistnich-obyvatel>>.

WATSON, Paul. *Terrorism is as Terrorism Does: a Short Little Essay on My Perspective on the Concerns about Terrorism* [online]. Ecospheric Ethics, [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<http://www.ecospherics.net/pages/watson2.htm>>.

World Population Prospect: The 2015 Revision. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, 2015. 59 s.

ZALMAN, Amy. *The History and Background of the Animal Liberation Front (ALF): Animal Rights Defenders or Ecoterrorists?* [online]. ThoughtCo., 21. května 2018 [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://www.thoughtco.com/animal-liberation-front-3209117>>.

Země především! [online]. [cit. 30. října 2018]. Dostupné na <<https://zemepredevším.noblogs.org/>>.

Zvířata nejíme [online]. Vincourovi [cit. 25. listopadu 2018]. Dostupné na <<https://www.vincourovi.com/zviratanejime>>.

Žádné kompromisy: Historie a taktika Earth First! [online]. GreenAction, 20. května 2018 [cit. 10. srpna 2018]. Dostupné na <<https://greenaction.noblogs.org/post/2018/05/20/zadne-kompromisy-historie-a-taktika-earth-first/#more-12298>>.

Abstrakt

Tato práce se zabývá problematikou eko-terorismu v současném světě. Cílem práce je na základě analýzy dostupných zdrojů týkajících se nejen samotného eko-terorismu, ale i organizací Earth First!, Earth Liberation Front a Animal Liberation Front, vysvětlit pojem eko-terorismus a zhodnotit význam a závažnost této hrozby ve světě 21. století. První kapitola je zaměřena na definici a srovnání pojmů terorismus a eko-terorismus a tvoří tak teoretický základ práce. Druhá kapitola se zabývá ideologickými zdroji eko-terorismu a také příčinami a motivací jednání jeho aktérů. Třetí kapitola je tvořena případovými studii vybraných organizací a jejich následnou komparací a poslední kapitola je věnována pojetí eko-terorismu v současném světě.

Abstract

This thesis deals with the issue of eco-terrorism in the contemporary world. The aim of the thesis is to analyse available sources of information about eco-terrorism and selected organizations – Earth First!, Earth Liberation Front and Animal Liberation Front and then explain the term eco-terrorism and assess the threat of eco-terrorism in the world of 21st century. The first chapter is focused on definition and comparison of terms terrorism and eco-terrorism and creates the theoretical base of the thesis. The second chapter deals with ideological resources of eco-terrorism and also with causes and motivation of behaviour of eco-terrorists. The third chapter is composed of case studies of selected organizations, which are compared afterwards. The last chapter is devoted to conception of eco-terrorism in the contemporary world.

Klíčová slova

Terrorismus, eko-terorismus, environmentalismus, hlubinná ekologie, životní prostředí, práva zvířat, environmentální aktivismus, přímá akce, Earth First!, Earth Liberation Front, Animal Liberation Front

Keywords

Terrorism, eco-terrorism, environmentalism, deep ecology, environment, animal rights, environmental activism, direct action, Earth First!, Earth Liberation Front, Animal Liberation Front

Příloha č. 1

- 1) Blahobyt a prosperita lidského a nelidského života na Zemi představují hodnotu jako takovou. Tyto hodnoty jsou nezávislé na užitečnosti ne-lidského světa pro lidské účely.
- 2) Bohatství a rozmanitost forem života přispívají k realizaci těchto hodnot a jsou také hodnotami jako takovými.
- 3) Lidé nemají žádné právo omezovat toto bohatství a rozmanitost, s výjimkou nutnosti uspokojení základních životních potřeb.
- 4) Prosperita lidského života a kultur je slučitelná s významným snížením lidské populace. Stejně tak na tomto snížení závisí i prosperita nelidského života.
- 5) Současné zásahy lidí do nelidského světa jsou nadměrné a situace se rapidně zhoršuje.
- 6) Z tohoto důvodu musí dojít ke změnám politik. Tyto politiky ovlivňují základní hospodářské, technologické a ideologické struktury. Výsledný stav se pak bude výrazně lišit od současnosti.
- 7) Ideologická změna bude spíše oceňovat kvalitu života, než že by podporovala stálé zvyšování životní úrovně.
- 8) Ti, kdo podporují výše uvedené body, jsou povinni, ať už přímo či nepřímou, pokusit se implementovat nezbytné změny.

Zdroj: NAESS, Arne, SESSIONS, George. *Basic Principles of Deep Ecology* [online]. 1984 [cit. 30. května 2018]. Dostupné na <<https://theanarchistlibrary.org/library/arne-naess-and-george-sessions-basic-principles-of-deep-ecology>>.